

वेदमन्त्राः

Colophon

This document was typeset using X_YTeX, and uses the Sidhanta font extensively. It also uses several L^AT_EX macros designed by *H. L. Prasād*. Practically all the encoding was done with the help of Ajit Krishnan's mudgala IME (<http://www.aupasana.com/>).

Acknowledgements

The initial ITRANS encodings of some of these texts were obtained from <http://sanskritdocuments.org/> and <https://sa.wikisource.org/>. Thanks are also due to Ulrich Stiehl (<http://sanskritweb.de/>) for hosting a wonderful resource for Yajur Veda, and also generously sharing the original Kathaka texts edited by Subramania Sarma. See also <http://stotrasamhita.github.io/about/>

FOR PERSONAL USE ONLY
NOT FOR COMMERCIAL
PRINTING/DISTRIBUTION

अनुक्रमणिका

लघुन्यासः	1
श्री-रुद्रध्यानम्	1
देवता-स्थापनम्	2
श्रीरुद्रजपः	4
ध्यानम्	5
रुद्रप्रश्नः	7
चमकप्रश्नः	15
पुरुषसूक्तम्	20
नारायणसूक्तम्	23
विष्णुसूक्तम्	25
भूसूक्तम्	26
दुर्गा सूक्तम्	27

श्रीसूक्तम्	28
मेधासूक्तम्	30
रुद्रसूक्तम्	31
वरुणसूक्तम्	32
ब्रह्मसूक्तम्	33
भाग्यसूक्तम्	34
पवमानसूक्तम्	35
आयुष्यसूक्तम्	38
नवग्रहसूक्तम्	40
नक्षत्रसूक्तम्	43
गणपत्यथर्वशीर्षोपनिषत्	50

मृत्युञ्जयहोम-मन्त्राः

54

महान्यासः

57

पञ्चाङ्गरुद्रन्यासः रावणोक्ता पञ्चाङ्गप्रार्थना-सहितम् . . .	57
पञ्चाङ्गमुखन्यासः रावणोक्ता पञ्चमुखप्रार्थना-सहितम् . . .	59
केशादिपादान्त (प्रथमो) न्यासः	61
मूर्धादिपादान्त दशाक्षरी दशाङ्ग (द्वितीयो) न्यासः . . .	67
पादादिमूर्धान्त पञ्चाङ्ग (तृतीयो) न्यासः	68
हंसगायत्री	69
दिक् सम्पुटन्यासः	70
षोडशाङ्गरौद्रीकरणम्	74
गुह्यादि मस्तकान्तं षडङ्ग (चतुर्थो) न्यासः	78
आत्मरक्षा	79
शिवसङ्कल्पः	81
पुरुषसूक्तम्	85
उत्तरनारायणम्	87
अप्रतिरथम्	88
प्रतिपूरुषम् (सं०)	89
प्रतिपूरुषम् (ब्रा०)	90
शतरुद्रीयम् (सं०)	91
शतरुद्रीयम् (ब्रा०)	94

पञ्चाङ्गम्	95
अष्टाङ्ग-नमस्काराः	96
लघुन्यासे श्री-रुद्रध्यानम्	97
लघुन्यासे देवता-स्थापनम्	98
आत्मपूजा	100
कलशेषु साम्बपरमेश्वर ध्यानम्	100
षोडशोपचार पूजा	102
श्रीरुद्रनाम त्रिशती	105
प्रदक्षिणम्	112
नमस्काराः	114
चमकानुवाकैः प्रार्थना	115
प्रार्थना	120
श्रीरुद्रजपः	120
ध्यानम्	122
रुद्रप्रश्नः	123
चमकप्रश्नः	131

रुद्रपदपाठः **139**

मन्त्रपुष्पम् **151**

दशशान्तयः **153**

॥ लघुन्यासः ॥

॥ श्री-रुद्रध्यानम् ॥

अथाऽऽत्मानं शिवात्मानं श्री-रुद्र रूपं ध्यायेत्॥

शुद्धस्फटिकसङ्काशं त्रिनेत्रं पञ्चवक्त्रकम्।

गङ्गाधरं दशभुजं सर्वाभरणभूषितम्॥

नीलग्रीवं शशाङ्काङ्कं नागयज्ञोपवीतिनम्।

व्याघ्रचर्मोत्तरीयं च वरेण्यमभयप्रदम्॥

कमण्डल्वक्षसूत्राणां धारिणं शूलपाणिनम्।

ज्वलन्तं पिङ्गलजटाशिखामुद्योतधारिणम्॥

वृषस्कन्धसमारूढम् उमादेहार्धधारिणम्।

अमृते नाप्नुतं शान्तं दिव्यभोगसमन्वितम्॥

दिग्देवता समायुक्तं सुरासुरनमस्कृतम्।

नित्यं च शाश्वतं शुद्धं ध्रुवमक्षरमव्ययम्॥

सर्वव्यापिनमीशानं रुद्रं वै विश्वरूपिणम्।

एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक् ततो यजनमारभेत्॥

अथातो रुद्र स्नानार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः। आदित

एव तीर्थे स्नात्वा उदेत्य शुचिः प्रयतो ब्रह्मचारी शुक्लवासा

ईशानस्य प्रतिकृतिं कृत्वा तस्य दक्षिणप्रत्यग्देशे देवाभिमुखः

स्थित्वा आत्मनि देवताः स्थापयेत्॥

॥ देवता-स्थापनम् ॥

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु। पादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु। हस्तयोर्हरस्तिष्ठतु।
बाह्वोरिन्द्रस्तिष्ठतु। जठरे अग्निस्तिष्ठतु। हृदये शिवस्तिष्ठतु। कण्ठे
वसवस्तिष्ठन्तु। वक्त्रे सरस्वती तिष्ठतु। नासिकयोर्वायुस्तिष्ठतु।
नयनयोश्चन्द्रादित्यौ तिष्ठेताम्। कर्णयोरश्विनौ तिष्ठेताम्। ललाटे
रुद्रास्तिष्ठन्तु। मूर्ध्यादित्यास्तिष्ठन्तु। शिरसि महादेवस्तिष्ठतु।
शिखायां वामदेवस्तिष्ठतु। पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु। पुरतः शूली
तिष्ठतु। पार्श्वयोः शिवाशङ्करौ तिष्ठेताम्। सर्वतो वायुस्तिष्ठतु।
ततो बहिः सर्वतोऽग्निर्ज्वालामाला-परिवृतस्तिष्ठतु। सर्वेष्वङ्गेषु
सर्वा देवता यथास्थानं तिष्ठन्तु। मां रक्षन्तु। [सर्वान् महाजनान्
सकुटुम्बं रक्षन्तु॥]

अग्निर्मे वाचि श्रितः। वाग्धृदये। हृदयं मयि। अहममृतै। अमृतं
ब्रह्मणि। (जिह्वा)

वायुर्मे प्राणे श्रितः। प्राणो हृदये। हृदयं मयि। अहममृतै।
अमृतं ब्रह्मणि। (नासिका)

सूर्यो मे चक्षुषि श्रितः। चक्षुरहृदये। हृदयं मयि। अहममृतै।
अमृतं ब्रह्मणि। (नेत्रे)

चन्द्रमा मे मनसि श्रितः। मनो हृदये। हृदयं मयि। अहममृतै।
अमृतं ब्रह्मणि। (वक्षः)

दिशो॑ मे श्रोत्रे॑ श्रिताः। श्रोत्र॑ हृदये। हृदयं॑ मयि। अ॒हम॒मृते॑।
अ॒मृतं॑ ब्रह्मणि। (श्रोत्रे)

आपो॑ मे रेतसि॑ श्रिताः। रेतो॑ हृदये। हृदयं॑ मयि। अ॒हम॒मृते॑।
अ॒मृतं॑ ब्रह्मणि। (गुह्यम्)

पृथि॒वी मे शरी॑रे श्रिता। शरी॑र हृदये। हृदयं॑ मयि।
अ॒हम॒मृते॑। अ॒मृतं॑ ब्रह्मणि। (शरीरम्)

ओष॑धि॒वन्स्प॒तयो॑ मे लोम॑सु श्रिताः। लोमा॑नि हृदये। हृदयं॑
मयि। अ॒हम॒मृते॑। अ॒मृतं॑ ब्रह्मणि। (लोमानि)

इन्द्रो॑ मे बलै॑ श्रितः। बल॑ हृदये। हृदयं॑ मयि। अ॒हम॒मृते॑।
अ॒मृतं॑ ब्रह्मणि। (बाहू)

पु॒र्जन्यो॑ मे मूर्ध्नि॑ श्रितः। मूर्धा॑ हृदये। हृदयं॑ मयि। अ॒हम॒मृते॑।
अ॒मृतं॑ ब्रह्मणि। (शिरः)

ईशा॑नो मे म॒न्यौ श्रितः। म॒न्युर॒हृदये। हृदयं॑ मयि। अ॒हम॒मृते॑।
अ॒मृतं॑ ब्रह्मणि। (हृदयम्)

आ॒त्मा मं आ॒त्मनि॑ श्रितः। आ॒त्मा हृदये। हृदयं॑ मयि।
अ॒हम॒मृते॑। अ॒मृतं॑ ब्रह्मणि। (हृदयम्)

पुन॑र्म आ॒त्मा पुन॑रायुरागात्। पुनः॑ प्रा॒णः पुन॑राकूत॒मागा॑त्।
वैश्वान॑रो र॒श्मिभि॑र्वावृ॒धानः। अ॒न्तस्तिष्ठ॑त्व॒मृत॑स्य गो॒पाः॥
(सर्वाण्यङ्गानि संस्पृश्य स्थापनं कृत्वा मानसैराराधयेत्॥)

॥ श्रीरुद्रजपः ॥

अस्य श्री-रुद्राध्याय-प्रश्न-महामन्त्रस्य। अघोर ऋषिः।
अनुष्टुप् छन्दः। सङ्कर्षणमूर्तिस्वरूपो योऽसावादित्यः परमपुरुषः
स एष रुद्रो देवता॥

नमः शिवायेति बीजम्। शिवतरायेति शक्तिः।
महादेवायेति कीलकम्।
श्री-साम्बसदाशिवप्रसादसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः॥

॥ करन्यासः ॥

ॐ अग्निहोत्रात्मने अङ्गुष्ठाभ्यां नमः।
दर्शपूर्णमासात्मने तर्जनीभ्यां नमः।
चातुर्मास्यात्मने मध्यमाभ्यां नमः।
निरूढपशुबन्धात्मने अनामिकाभ्यां नमः।
ज्योतिष्टोमात्मने कनिष्ठिकाभ्यां नमः।
सर्वक्रत्वात्मने करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः।

॥ अङ्गन्यासः ॥

अग्निहोत्रात्मने हृदयाय नमः।

दर्शपूर्णमासात्मने शिरसे स्वाहा।
 चातुर्मास्यात्मने शिखायै वषट्।
 निरूढपशुबन्धात्मने कवचाय हुं।
 ज्योतिष्टोमात्मने नेत्रत्रयाय वौषट्।
 सर्वक्रत्वात्मने अस्त्राय फट्।
 भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः।

॥ ध्यानम् ॥

आपाताल-नभः-स्थलान्त-भुवन-ब्रह्माण्डमाविस्फुरत्
 ज्योतिः स्फाटिक-लिङ्ग-मौलि-विलसत्-पूर्णन्दु-वान्तामृतैः।
 अस्तोकाप्लुतमेकमीशमनिशं रुद्रानुवाकान् जपन्
 ध्यायेदीप्सितसिद्धये ध्रुवपदं विप्रोऽभिषिञ्चेच्छिवम्॥
 ब्रह्माण्ड-व्याप्त-देहा भसित-हिमरुचा भासमाना भुजङ्गैः
 कण्ठे कालाः कपर्दा-कलित-शशि-कलाश्चण्ड-कोदण्ड-हस्ताः।
 त्र्यक्षा रुद्राक्षमालाः प्रकटित-विभवाः शाम्भवा मूर्तिभेदाः
 रुद्राः श्रीरुद्रसूक्त-प्रकटित-विभवा नः प्रयच्छन्तु सौख्यम्॥
 ॥ पञ्चपूजा ॥

लं पृथिव्यात्मने गन्धं समर्पयामि।
 हं आकाशात्मने पूष्पैः पूजयामि।
 यं वाय्वात्मने धूपमाग्रापयामि।

रं अग्न्यात्मने दीपं दर्शयामि।

वं अमृतात्मने अमृतं महानैवेद्यं निवेदयामि।

सं सर्वात्मने सर्वोपचारपूजां समर्पयामि।

ॐ गुणानां त्वा गुणपतिः हवामहे कविं कवीनामुप-
मश्रवस्तमम्।

ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आ नः शृण्वन्नूतिभिः सीद सादनम्॥

ॐ महागणपतये नमः॥

शं च मे मयश्च मे प्रियं च मेऽनुकामश्च मे कामश्च मे
सौमनसश्च मे भद्रं च मे श्रेयश्च मे वस्यश्च मे यशश्च मे भगश्च
मे द्रविणं च मे यन्ता च मे धर्ता च मे क्षेमश्च मे धृतिश्च मे
विश्वं च मे महश्च मे संविच्च मे ज्ञात्रं च मे सूश्च मे प्रसूश्च
मे सीरं च मे लयश्च मे ऋतं च मेऽमृतं च मेऽयक्ष्मं च
मेऽनामयच्च मे जीवातुश्च मे दीर्घायुत्वं च मेऽनमित्रं च मेऽभयं
च मे सुगं च मे शयनं च मे सूषा च मे सुदिनं च मे॥३॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ रुद्रप्रश्नः ॥

ॐ गुणानां त्वा गुणपतिः हवामहे कविं कवीनामुपमश्र-
वस्तमम्। ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आ नः शृण्वन्नृतिभिः
सीद सादनम्॥

ॐ महागणपतये नमः॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥

नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो त इषवे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वने
बाहुभ्यामुत ते नमः॥ या त इषुः शिवतमा शिवं बभूव ते
धनुः। शिवा शरव्या या तव तया नो रुद्र मृडय॥ या ते
रुद्र शिवा तनूरघोराऽपापकाशिनी। तया नस्तनुवा शन्तमया
गिरिशन्ताभिचाकशीहि॥ यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभर्ष्यस्तवे।
शिवां गिरित्र तां कुरु मा हिंसीः पुरुषं जगत्॥ शिवेन
वचसा त्वा गिरिशाच्छावदामसि। यथा नः सर्वमिज्जगदयुक्ष्मः
सुमना असत्॥ अध्यवोचदधिवक्ता प्रथमो दैव्यो भिषक्।
अहींश्च सर्वाञ्जम्भयन्श्च सर्वाश्च यातुधान्यः॥ असौ यस्ताम्रो अरुण
उत बभ्रुः सुमङ्गलः। ये चेमाः रुद्रा अभितो दिक्षु श्रिताः
सहस्रशोऽवैषाः हेड ईमहे॥ असौ योऽवसर्पति नीलग्रीवो
विलोहितः। उत्तैनं गोपा अदृशन्नदृशन्नुदहार्यः॥ उत्तैनं विश्वा
भूतानि स दृष्टो मृडयाति नः। नमो अस्तु नीलग्रीवाय सहस्राक्षाय
मीदुषे॥ अथो ये अस्य सत्त्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नमः। प्र

मुञ्च धन्वंनस्त्वमुभयोरार्वियोज्याम्॥ याश्च ते हस्त इषवः
 परा ता भगवो वप। अवतत्य धनुस्त्व९ सहस्राक्ष शतैषुधे॥
 निशीर्य शल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव। विज्यं धनुः
 कपर्दिनो विशल्यो बाणवा९ उत॥ अनेशनस्येषव आभुरस्य
 निषङ्गथिः। या ते हेतिर्मीढुष्टम हस्ते बभूव ते धनुः॥ तयाऽस्मान्
 विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परिभुज। नमस्ते अस्त्वायुधायानां तताय
 धृष्णवै॥ उभाभ्यामुत ते नमो बाहुभ्यां तव धन्वने। परि ते धन्वनो
 हेतिरस्मान्वृणक्तु विश्वतः॥ अथो य इषुधिस्तवाऽऽरे अस्मन्नि
 धेहि तम्॥१॥

नमस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वराय महादेवाय त्र्यम्बकाय
 त्रिपुरान्तकाय त्रिकालाग्निकालाय कालाग्निरुद्राय नीलकण्ठाय
 मृत्युञ्जयाय सर्वेश्वराय सदाशिवाय श्रीमन्महादेवाय नमः॥

नमो हिरण्यबाहवे सेनान्यै दिशां च पतये नमो नमो वृक्षेभ्यो
 हरिकेशेभ्यः पशूनां पतये नमो नमः सस्पिञ्जराय त्विषीमते
 पथीनां पतये नमो नमो बभ्रुशाय विव्याधिनेऽन्नानां पतये नमो
 नमो हरिकेशायोपवीतिने पुष्टानां पतये नमो नमो भवस्य
 हेत्यै जगतां पतये नमो नमो रुद्रायां तताविने क्षेत्राणां पतये
 नमो नमः सूतायाहन्त्याय वनानां पतये नमो नमो रोहिताय
 स्थपतये वृक्षाणां पतये नमो नमो मन्त्रिणे वाणिजाय कक्षाणां

पतये नमो नमो भुवन्तये वारिवस्कृतायौषधीनां पतये नमो नमो
 उच्चैर्घोषायाऽऽक्रन्दयते पत्नीनां पतये नमो नमः कृत्स्नवीताय
 धावते सत्त्वंनां पतये नमः ॥ २ ॥

नमः सहमानाय निव्याधिनं आव्याधिनीनां पतये नमो
 नमः ककुभाय निषङ्गिणै स्तेनानां पतये नमो नमो निषङ्गिण
 इषुधिमते तस्कराणां पतये नमो नमो वञ्चते परिवञ्चते स्तायूनां
 पतये नमो नमो निचेरवे परिचरायारण्यानां पतये नमो नमः
 सृकाविभ्यो जिघांसद्भ्यो मुष्णतां पतये नमो नमोऽसिमद्भ्यो
 नक्तं चरद्भ्यः प्रकृन्तानां पतये नमो नमो उष्णीषिणै गिरिचराय
 कुलुश्चानां पतये नमो नम इषुमद्भ्यो धन्वाविभ्यश्च वो नमो
 नम आतन्वानेभ्यः प्रतिदधानेभ्यश्च वो नमो नम आयच्छद्भ्यो
 विसृजद्भ्यश्च वो नमो नमोऽस्यद्भ्यो विध्यद्भ्यश्च वो नमो नम
 आसीनेभ्यः शयानेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्भ्यो जाग्रद्भ्यश्च वो नमो
 नमस्तिष्ठद्भ्यो धावद्भ्यश्च वो नमो नमः सभाभ्यः सभापतिभ्यश्च वो
 नमो नमो अश्वेभ्योऽश्वपतिभ्यश्च वो नमः ॥ ३ ॥

नम आव्याधिनीभ्यो विविध्यन्तीभ्यश्च वो नमो नम
 उगणाभ्यस्तृहतीभ्यश्च वो नमो नमो गृत्सेभ्यो गृत्सपतिभ्यश्च
 वो नमो नमो व्रातेभ्यो व्रातपतिभ्यश्च वो नमो नमो गुणेभ्यो
 गुणपतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो
 नमो महद्भ्यः, क्षुल्लकेभ्यश्च वो नमो नमो रथिभ्योऽरथेभ्यश्च

वो नमो नमो रथेभ्यो रथपतिभ्यश्च वो नमो नमः सेनाभ्यः
 सेनानिभ्यश्च वो नमो नमः, क्षत्तृभ्यः सङ्गृहीतृभ्यश्च वो नमो
 नमस्तक्षभ्यो रथकारेभ्यश्च वो नमो नमः कुलालेभ्यः कर्मरिभ्यश्च
 वो नमो नमः पुञ्जिष्टेभ्यो निषादेभ्यश्च वो नमो नम इषुकृद्भ्यो
 धन्वकृद्भ्यश्च वो नमो नमो मृगयुभ्यः श्वनिभ्यश्च वो नमो नमः
 श्वभ्यः श्वपतिभ्यश्च वो नमः॥४॥

नमो भुवाय च रुद्राय च नमः शर्वाय च पशुपतये च नमो
 नीलग्रीवाय च शितिकण्ठाय च नमः कपर्दिने च व्युप्तकेशाय च
 नमः सहस्राक्षाय च शतधन्वने च नमो गिरिशाय च शिपिविष्टाय
 च नमो मीढुष्टमाय चेषुमते च नमो ह्रस्वाय च वामनाय च नमो
 बृहते च वर्षीयसे च नमो वृद्धाय च संवृध्वने च नमो अग्रियाय च
 प्रथमाय च नम आशवे चाजिराय च नमः शीघ्रियाय च शीभ्याय
 च नम उर्म्याय चावस्वन्याय च नमः स्रोतस्याय च द्वीप्याय
 च॥५॥

नमो ज्येष्ठाय च कनिष्ठाय च नमः पूर्वजाय चापरजाय
 च नमो मध्यमाय चापगल्भाय च नमो जघन्याय च बुघ्नियाय
 च नमः सोभ्याय च प्रतिसुर्याय च नमो याम्याय च क्षेम्याय
 च नम उर्वर्याय च खल्याय च नमः श्लोक्याय चावसान्याय च
 नमो वन्याय च कक्ष्याय च नमः श्रवाय च प्रतिश्रवाय च नम
 आशुषेणाय चाशुरथाय च नमः शूराय चावभिन्दते च नमो वर्मिणे

च वरूथिने च नमो बिल्मिने च कवचिने च नमः श्रुताय च
श्रुतसेनाय च॥६॥

नमो दुन्दुभ्याय चाऽऽहनन्याय च नमो धृष्णवे च प्रमृशाय
च नमो दूताय च प्रहिताय च नमो निषङ्गिणे चेषुधिमतै च
नमस्तीक्ष्णेषवे चाऽऽयुधिने च नमः स्वायुधाय च सुधन्वने च नमः
स्रुताय च पथ्याय च नमः काट्याय च नीप्याय च नमः सूद्याय च
सरस्याय च नमो नाद्याय च वैशन्ताय च नमः कूप्याय चावट्याय
च नमो वर्ष्याय चावर्ष्याय च नमो मेघ्याय च विद्युत्याय च नमः
ईध्रियाय चाऽऽतृप्याय च नमो वात्याय च रेष्मियाय च नमो
वास्तव्याय च वास्तुपाय च॥७॥

नमः सोमाय च रुद्राय च नमस्ताम्राय चारुणाय च नमः
शङ्गाय च पशुपतये च नमः उग्राय च भीमाय च नमो अग्रेवधाय
च दूरेवधाय च नमो हन्त्रे च हनीयसे च नमो वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यो
नमस्ताराय नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च मयस्कुराय
च नमः शिवाय च शिवतराय च नमस्तीर्थ्याय च कूल्याय च नमः
पार्याय चावार्याय च नमः प्रतरणाय चोत्तरणाय च नमः आतार्याय
चाऽऽलाद्याय च नमः शष्याय च फेन्याय च नमः सिकत्याय च
प्रवाह्याय च॥८॥

नमः इरिण्याय च प्रपथ्याय च नमः किंशिलाय च क्षयणाय

च नमः कपर्दिने च पुलस्तये च नमो गोष्ठ्याय च गृह्याय च
 नमस्तल्प्याय च गेह्याय च नमः काट्याय च गह्वरेष्ठाय च नमो
 हृदय्याय च निवेष्याय च नमः पांसुव्याय च रजस्याय च नमः
 शुष्क्याय च हरित्याय च नमो लोप्याय चोलप्याय च नम ऊर्व्याय
 च सूर्याय च नमः पुण्याय च पर्णशृङ्गाय च नमोऽपगुरमाणाय
 चाभिघ्नते च नम आखिबदते च प्रखिबदते च नमो वः किरिकेभ्यो
 देवानां हृदयेभ्यो नमो विक्षीणकेभ्यो नमो विचिन्वत्केभ्यो नम
 आनिर्हृतेभ्यो नम आमीवत्केभ्यः॥९॥

द्रापे अन्धसस्पते दरिद्रनीललोहित। एषां पुरुषाणामेषां पशूनां
 मा भेर्माऽरो मो एषां किं चनाऽऽममत्॥ या ते रुद्र शिवा तनूः
 शिवा विश्वाहभेषजी। शिवा रुद्रस्य भेषजी तया नो मृड जीवसे॥
 इमा रुद्राय तवसे कपर्दिने क्षयद्वीराय प्रभरामहे मतिम्॥ यथा
 नः शमसद्विपदे चतुष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामे अस्मिन्ननातुरम्॥ मृडा नो
 रुद्रोत नो मयस्कृधि क्षयद्वीराय नमसा विधेम ते। यच्छं च योश्च
 मनुरायजे पिता तदश्याम तव रुद्र प्रणीतौ॥ मा नो महान्तमुत
 मा नो अर्भकं मा न उक्षन्तमुत मा न उक्षितम्। मा नो वधीः
 पितरं मोत मातरं प्रिया मा नस्तनुवो रुद्र रीरिषः॥ मा नस्तोके
 तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा
 नो रुद्र भामितो वधीर्हविष्मन्तो नमसा विधेम ते॥ आरात्ते गोघ्न
 उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्रमस्मे ते अस्तु। रक्षां च नो अधि

च देव ब्रूहधा च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गर्तसदं
युवानं मृगं न भीममुपहृलुमुग्रम्। मृडा जरित्रे रुद्र स्तवानो अन्यं
ते अस्मन्नि वपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्य हेतिवृणक्तु परि त्वेषस्य
दुर्मतिरंघायोः। अव स्थिरा मघवञ्चस्तनुष्व मीढ्वस्तोकाय तनयाय
मृडय॥ मीढुष्टम शिवतम शिवो नः सुमना भव। परमे वृक्ष आयुधं
निधाय कृत्तिं वसान आ चर पिनाकं बिभ्रदा गहि॥ विकिरिद
विलोहित नमस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्रं हेतयोऽन्यमस्मन्नि
वपन्तु ताः॥ सहस्राणि सहस्रधा बाहुवोस्तव हेतयः। तासामीशानो
भगवः पराचीना मुखा कृधि॥१०॥

सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याम्। तेषां
सहस्रयोजनेऽव धन्वानि तन्मसि॥ अस्मिन् महत्यर्णवेऽन्तरिक्षे
भवा अधि॥ नीलग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः, क्षमाचराः॥
नीलग्रीवाः शितिकण्ठा दिवः रुद्रा उपश्रिताः॥ ये वृक्षेषु
सस्पिञ्जरा नीलग्रीवा विलोहिताः॥ ये भूतानामधिपतयो
विशिखासः कपर्दिनः॥ ये अत्रेषु विविध्यन्ति पात्रेषु पिबन्तो
जनान्॥ ये पथां पथिरक्षय ऐलबृदा यव्युधः॥ ये तीर्थानि प्रचरन्ति
सृकावन्तो निषङ्गिणः॥ य एतावन्तश्च भूयांसश्च दिशो रुद्रा
वितस्थिरे॥ तेषां सहस्रयोजनेऽव धन्वानि तन्मसि॥ नमो रुद्रेभ्यो
ये पृथिव्यां येऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामन्नं वातो वरुणमिषवस्तेभ्यो
दश प्राचीर्दश दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो नमस्ते

नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि॥११॥

त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकमिव
बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अप्सु य
ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽऽविवेश तस्मै रुद्राय नमो
अस्तु॥ तमुष्टुहि यः स्विषुः सुधन्वा यो विश्वस्य क्षयति भेषजस्य।

(ऋक्) यक्ष्वामहे सौमनसाय रुद्रं नमोभिर्देवमसुरं दुवस्य॥
अयं मे हस्तो भगवानयं मे भगवत्तरः। अयं मे विश्वभेषजोऽयं
शिवाभिर्मर्शनः॥

ये ते सहस्रमयुतं पाशा मृत्यो मर्त्याय हन्तवे। तान् यज्ञस्य
मायया सर्वानव यजामहे। मृत्यवे स्वाहा मृत्यवे स्वाहा॥ ओं नमो
भगवते रुद्राय विष्णवे मृत्युर्मे पाहि। प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां
विशान्तकः। तेनान्नेनाप्यायस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युर्मे पाहि॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ चमकप्रश्नः ॥

अग्राविष्णू सजोषसेमा वर्धन्तु वां गिरः। द्युमैर्वाजैभिरागतम्॥
 वाजंश्च मे प्रसवश्च मे प्रयतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्च मे क्रतुश्च
 मे स्वरश्च मे श्लोकश्च मे श्रावश्च मे श्रुतिश्च मे ज्योतिश्च मे सुवश्च
 मे प्राणश्च मेऽपानश्च मे व्यानश्च मेऽसुश्च मे चित्तं च म आधीतं
 च मे वाक्च मे मनश्च मे चक्षुश्च मे श्रोत्रं च मे दक्षश्च मे बलं च म
 ओजश्च मे सहश्च म आयुश्च मे जरा च म आत्मा च मे तनूश्च
 मे शर्म च मे वर्म च मेऽङ्गानि च मेऽस्थानि च मे परूरुषि च
 मे शरीराणि च मे॥१॥

ज्यैष्ठ्यं च म आधिपत्यं च मे मन्युश्च मे भामश्च मेऽमश्च
 मेऽम्भश्च मे जेमा च मे महिमा च मे वरिमा च मे प्रथिमा च
 मे वर्ष्मा च मे द्राघुया च मे वृद्धं च मे वृद्धिश्च मे सत्यं च मे
 श्रद्धा च मे जगच्च मे धनं च मे वशश्च मे त्विषिश्च मे क्रीडा च
 मे मोदश्च मे जातं च मे जनिष्यमाणं च मे सूक्तं च मे सुकृतं
 च मे वित्तं च मे वेद्यं च मे भूतं च मे भविष्यच्च मे सुगं च मे
 सुपथं च म ऋद्धं च म ऋद्धिश्च मे क्लृप्तं च मे क्लृप्तिश्च मे मतिश्च
 मे सुमतिश्च मे॥२॥

शं च मे मयश्च मे प्रियं च मेऽनुकामश्च मे कामश्च मे
 सौमनसश्च मे भद्रं च मे श्रेयश्च मे वस्यश्च मे यशश्च मे भगश्च मे

द्रविणं च मे यन्ता च मे धर्ता च मे क्षेमश्च मे धृतिश्च मे विश्वं
 च मे महश्च मे संविच्च मे ज्ञात्रं च मे सूश्च मे प्रसूश्च मे सीरं
 च मे लयश्च म ऋतं च मेऽमृतं च मेऽयक्ष्मं च मेऽनामयच्च मे
 जीवातुश्च मे दीर्घायुत्वं च मेऽनमित्रं च मेऽभयं च मे सुगं च मे
 शयनं च मे सूषा च मे सुदिनं च मे॥३॥

ऊर्कं मे सूनृतां च मे पयश्च मे रसश्च मे घृतं च मे मधुं
 च मे सग्धिश्च मे सर्पीतिश्च मे कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रं च म
 औद्भिद्यं च मे रयिश्च मे रायश्च मे पुष्टं च मे पुष्टिश्च मे विभुं च
 मे प्रभुं च मे बहुं च मे भूयश्च मे पूर्णं च मे पूर्णतरं च मेऽक्षितिश्च
 मे कूयवाश्च मेऽन्नं च मेऽक्षुच्च मे व्रीहयश्च मे यवाश्च मे माषाश्च
 मे तिलाश्च मे मुद्गाश्च मे खल्वाश्च मे गोधूमाश्च मे मसुराश्च मे
 प्रियङ्गवश्च मेऽणवश्च मे श्यामाकाश्च मे नीवाराश्च मे॥४॥

अश्मां च मे मृत्तिका च मे गिरयश्च मे पर्वताश्च मे सिकताश्च
 मे वनस्पतयश्च मे हिरण्यं च मेऽयश्च मे सीसं च मे त्रपुंश्च मे
 श्यामं च मे लोहं च मेऽग्निश्च म आपंश्च मे वीरुधंश्च म ओषधयश्च
 मे कृष्टपच्यं च मेऽकृष्टपच्यं च मे ग्राम्याश्च मे पशव आरण्याश्च
 यज्ञेन कल्पन्तां वित्तं च मे वित्तिश्च मे भूतं च मे भूतिश्च मे वसुं
 च मे वसुतिश्च मे कर्म च मे शक्तिश्च मेऽर्थश्च म एमंश्च म इतिश्च
 मे गतिश्च मे॥५॥

अग्निश्च म इन्द्रश्च मे सोमश्च म इन्द्रश्च मे सविता च म इन्द्रश्च
मे सरस्वती च म इन्द्रश्च मे पूषा च म इन्द्रश्च मे बृहस्पतिश्च म
इन्द्रश्च मे मित्रश्च म इन्द्रश्च मे वरुणश्च म इन्द्रश्च मे त्वष्टा च म
इन्द्रश्च मे धाता च म इन्द्रश्च मे विष्णुश्च म इन्द्रश्च मेऽश्विनौ च
म इन्द्रश्च मे मरुतश्च म इन्द्रश्च मे विश्वे च मे देवा इन्द्रश्च मे
पृथिवी च म इन्द्रश्च मेऽन्तरिक्षं च म इन्द्रश्च मे द्यौश्च म इन्द्रश्च
मे दिशश्च म इन्द्रश्च मे मूर्धा च म इन्द्रश्च मे प्रजापतिश्च म इन्द्रश्च
मे॥६॥

अ॒शुश्च मे र॒श्मिश्च मेऽदा॑भ्यश्च मेऽधि॑पतिश्च म उपा॒शुश्च
मेऽन्तर्या॑मश्च म ऐन्द्रवा॒यवश्च मे मैत्रावरु॑णश्च म आ॒श्विनश्च मे
प्रतिप्र॑स्थानश्च मे शुक्रश्च मे म॒न्थी च म आग्र॑यणश्च मे वैश्वदे॒वश्च
मे ध्रु॒वश्च मे वैश्वान॑रश्च म ऋतु॒ग्रहाश्च मेऽति॑ग्राह्याश्च म ऐन्द्रा॒ग्रश्च मे
वैश्वदे॒वश्च मे मरु॑त्वतीयाश्च मे माहेन्द्रश्च म आ॒दित्यश्च मे सा॒वित्रश्च
मे सा॒रस्व॒तश्च मे पौ॒ष्णश्च मे पा॒लीव॒तश्च मे हा॒रियो॒ज॒नश्च मे॥७॥

इ॒ध्मश्च मे ब॒र्हिश्च मे वेदि॑श्च मे धि॒ष्णि॒याश्च मे सु॒चश्च मे
चम॑साश्च मे ग्रावा॑णश्च मे स्वर॑वश्च म उप॒र॒वाश्च मेऽधि॑षवणे च
मे द्रो॒णक॒ल॒शश्च मे वा॒य॒व्या॒नि च मे पू॒त॒भृच्च म आ॒ध॒व॒नीय॑श्च म
आ॒ग्नी॒ध्रं च मे ह॒वि॒र्धानं॑ च मे गृ॒हाश्च मे स॒दश्च मे पु॒रो॒डा॒शाश्च मे
प॒च॒ताश्च मेऽव॒भृथ॑श्च मे स्व॒गाका॒रश्च मे॥८॥

अ॒ग्निश्च मे घ॒र्मश्च मेऽर्क॑श्च मे सूर्य॑श्च मे प्रा॒णश्च मेऽश्व॑मे॒धश्च

मे पृथिवी च मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे द्यौश्च मे शक्ररीरङ्गुलयो
दिशश्च मे यज्ञेन कल्पन्तामृक्क मे सामं च मे स्तोमंश्च मे यजुश्च
मे दीक्षा च मे तपश्च म ऋतुश्च मे व्रतं च मेऽहोरात्रयोर्वृष्ट्या
बृहद्रथन्तरे च मे यज्ञेन कल्पेताम्॥९॥

गर्भाश्च मे वृथ्साश्च मे त्र्यविश्च मे त्र्यवी च मे दित्यवाच्च मे
दित्यौही च मे पश्चाविश्च मे पश्चावी च मे त्रिवृथ्सश्च मे त्रिवृथ्सा
च मे तुर्यवाच्च मे तुर्यौही च मे पष्ठवाच्च मे पष्ठौही च म उक्षा
च मे वृशा च म ऋषभश्च मे वेहच्च मेऽनुङ्वां च मे धेनुश्च म
आयुर्यज्ञेन कल्पतां प्राणो यज्ञेन कल्पतामपानो यज्ञेन कल्पतां
व्यानो यज्ञेन कल्पतां चक्षुर्यज्ञेन कल्पतां५ श्रोत्रं यज्ञेन कल्पतां
मनो यज्ञेन कल्पतां वाग्यज्ञेन कल्पतामात्मा यज्ञेन कल्पतां यज्ञो
यज्ञेन कल्पताम्॥१०॥

एकां च मे तिस्रश्च मे पञ्च च मे सप्त च मे नव च
म एकादश च मे त्रयोदश च मे पञ्चदश च मे सप्तदश
च मे नवदश च म एकविंशतिश्च मे त्रयोविंशतिश्च
मे पञ्चविंशतिश्च मे सप्तविंशतिश्च मे नवविंशतिश्च म
एकत्रिंशच्च मे त्रयस्त्रिंशच्च मे चतस्रश्च मेऽष्टौ च मे
द्वादश च मे षोडश च मे विंशतिश्च मे चतुर्विंशतिश्च
मेऽष्टाविंशतिश्च मे द्वात्रिंशच्च मे षट्त्रिंशच्च मे चत्वारिंशच्च मे
चतुश्चत्वारिंशच्च मेऽष्टाचत्वारिंशच्च मे वाजंश्च प्रसवश्चापिजश्च

ऋतुंश्च सुवंश्च मूर्धा च व्यश्विन्यश्चाऽऽन्त्यायनश्चान्त्यंश्च भौवनश्च
भुवंश्चाधिपतिश्च॥११॥

इडा देवहूर्मनुर्यज्ञनीर्बृहस्पतिरुक्थामदानि शःसिषद्विश्वेदेवाः
सूक्तवाचः पृथिवि मातर्मा मा हिःसीर्मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं
वक्ष्यामि मधुं वदिष्यामि मधुमतीं देवेभ्यो वाचमुद्यासः शुश्रूषेण्यां
मनुष्येभ्यस्तं मा देवा अवंतु शोभायै पितरोऽनुमदन्तु॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ पुरुषसूक्तम् ॥

सहस्रशीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षः सहस्रपात्। स भूमिं
विश्वतो वृत्वा। अत्यतिष्ठदशङ्गुलम्॥ पुरुष एवेदः सर्वम्।
यद्भूतं यच्च भव्यम्। उतामृतत्वस्येशानः। यदत्रेनातिरोहति॥
एतावानस्य महिमा। अतो ज्यायाँश्च पूरुषः। पादोऽस्य
विश्वा भूतानि। त्रिपादस्यामृतं दिवि॥ त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुषः।
पादोऽस्येहाऽऽभवात्पुनः। ततो विश्वङ्मकामत्। साशनानशने
अभि॥ तस्माद्विराडजायत। विराजो अधि पूरुषः। स जातो
अत्यरिच्यत। पश्चाद्भूमिमथो पुरः॥ यत्पुरुषेण हविषा। देवा
यज्ञमतन्वत। वसन्तो अस्याऽऽसीदाज्यम्। ग्रीष्म इध्मः
शरद्धविः॥ सप्तास्याऽऽसन् परिधयः। त्रिः सप्त समिधः कृताः।
देवा यद्यज्ञं तन्वानाः। अबध्नन् पुरुषं पशुम्॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन्। पुरुषं जातमग्रतः। तेन देवा अयजन्त। साध्या ऋषयश्च
ये॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः। सम्भृतं पृषदाज्यम्। पशूँस्ताँश्चक्रे
वायव्यान्। आरण्यान्ग्राम्याश्च ये॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः। ऋचः
सामानि जज्ञिरे। छन्दाँसि जज्ञिरे तस्मात्। यजुस्तस्मादजायत॥
तस्मादश्वा अजायन्त। ये के चौभयादतः। गावो ह जज्ञिरे तस्मात्।
तस्माज्जाता अजावयः॥ यत्पुरुषं व्यदधुः। कतिधा व्यकल्पयन्।
मुखं किमस्य कौ बाहू। कावूरू पादावुच्येते॥ ब्राह्मणोऽस्य
मुखमासीत्। बाहू राजन्यः कृतः। ऊरू तदस्य यद्वैश्यः। पद्भ्याँ

शूद्रो अजायत॥ चन्द्रमा मनसो जातः। चक्षोः सूर्यो अजायत।
 मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च। प्राणाद्वायुरजायत॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षम्।
 शीर्ष्णो द्यौः समवर्तत। पद्भ्यां भूमिर्दिशः श्रोत्रात्। तथा लोकाः
 अकल्पयन्॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवर्णं तमसस्तु
 पारे॥ सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरः। नामानि कृत्वाऽभिवदन्
 यदास्ते॥ धाता पुरस्ताद्यमुदाजहार। शक्रः प्रविद्वान् प्रदिशश्चतस्रः।
 तमेवं विद्वानमृतं इह भवति। नान्यः पन्था अयनाय विद्यते॥
 यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवाः। तानि धर्माणि प्रथमान्यासन्। ते ह
 नाकं महिमानः सचन्ते। यत्र पूर्वं साध्याः सन्ति देवाः॥ अद्ध्यः
 सम्भूतः पृथिव्यै रसाच्च। विश्वकर्मणः समवर्तताधि। तस्य त्वष्टा
 विदधद्रूपमेति। तत्पुरुषस्य विश्वमाजानमग्रै॥ वेदाहमेतं पुरुषं
 महान्तम्। आदित्यवर्णं तमसः परस्तात्। तमेवं विद्वानमृतं इह
 भवति। नान्यः पन्था विद्यतेऽयनाय॥ प्रजापतिश्चरति गर्भे अन्तः।
 अजायमानो बहुधा विजायते। तस्य धीराः परिजानन्ति योनिम्।
 मरीचीनां पदमिच्छन्ति वेधसः॥ यो देवेभ्य आतपति। यो देवानां
 पुरोहितः। पूर्वो यो देवेभ्यो जातः। नमो रुचाय ब्राह्मये॥ रुचं
 ब्राह्मं जनयन्तः। देवा अग्रे तदब्रुवन्। यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात्।
 तस्य देवा असन् वशै॥ ह्रीश्च ते लक्ष्मीश्च पत्न्यौ। अहोरात्रे
 पार्श्वे। नक्षत्राणि रूपम्। अश्विनौ व्यात्तम्। इष्टं मनिषाण। अमुं
 मनिषाण। सर्वं मनिषाण॥

॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

॥ नारायणसूक्तम् ॥

(तैत्तिरीयारण्यकम्/प्रपाठकः - १०/अनुवाकः - १३)

स॒हस्र॒शीर्षं॑ दे॒वं वि॒श्वाक्षं॑ वि॒श्वश॑म्भुवम्। वि॒श्वं ना॒राय॑णं
 दे॒वम॒क्षरं॑ पर॒मं प॒दम्। वि॒श्वतः॑ पर॒मान्नि॒त्यं वि॒श्वं ना॒राय॑णः॒ हरि॑म्।
 वि॒श्वमे॒वेदं॑ पु॒रुष॑स्तद्वि॒श्वमु॑पजीवति। पतिं॑ वि॒श्वस्याऽऽत्मे॑श्वरः॒
 शाश्व॑तः॒ शिव॑मच्युतम्। ना॒राय॑णं म॒हाज्ञे॑यं वि॒श्वात्मा॑नं प॒राय॑णम्।
 ना॒राय॑णप॒रो ज्यो॒तिरा॒त्मा ना॒राय॑णः प॒रः। ना॒राय॑ण प॒रं ब्र॒ह्म त॒त्त्वं
 ना॒राय॑णः प॒रः। ना॒राय॑णप॒रो ध्या॒ता ध्या॑नं ना॒राय॑णः प॒रः। यच्च॑
 किञ्चि॒ज्जग॑त्सर्वं दृश्यते॑ श्रूयते॑ऽपि वा॥

अन्तर्ब॒हिश्च॑ तत्सर्वं व्याप्य ना॒राय॑णः स्थितः। अनन्त॒मव्य॑यं
 क॒विः॒ संमु॒द्रेऽन्तं॑ वि॒श्वश॑म्भुवम्। प॒द्मको॑श प्र॒तीका॑शः॒ हृदय॑
 चाप्य॒धोमु॑खम्। अधो॑ नि॒ष्ठ्या वि॑तस्त्यान्ते ना॒भ्यामु॑परि तिष्ठति।
 ज्वा॒लमा॒लाकु॑लं भा॒ती वि॒श्वस्याऽऽय॑तनं म॒हत्। सन्त॑तः॒
 शि॒लाभि॑स्तुलम्ब॒त्याको॑शसन्निभम्। तस्यान्ते॑ सु॒षिरः॒ सूक्ष्मं॑
 तस्मि॑न्त्सर्वं प्रतिष्ठितम्। तस्य॒ मध्ये॑ म॒हान॑ग्निर्वि॒श्वार्चि॑र्वि॒श्वतो॑मुखः।
 सोऽग्रं॑ भु॒ग्विभ॑जन्तिष्ठन्नाहारम॒जरः॒ क॒विः। ति॒र्यग्धूर्ध्वम॑धः शा॒यी
 र॒श्मय॑स्तस्य॒ सन्त॑ता। स॒न्ताप॑यति स्वं दे॒हमा॑पादतलमस्त॑कः।
 तस्य॒ मध्ये॑ वह्नि॑शिखा अ॒णीयो॑र्ध्वा व्य॒वस्थि॑तः। नी॒लतो॑यद॒-
 मध्य॑स्था॒द्विद्यु॑ल्लेखेव॒ भास्व॑रा। नी॒वार॑शूकवत्तन्वी पी॒ता
 भा॑स्वत्य॒णूप॑मा। तस्याः॑ शिखा॒या म॑ध्ये प॒रमा॑त्मा व्य॒वस्थि॑तः।

स ब्रह्म स शिवः स हरिः सेन्द्रः सोऽक्षरः परमः स्वराट्॥
 ऋतं सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम्। ऊर्ध्वरेतं विरूपाक्षं
 विश्वरूपाय वै नमो नमः।

नारायणाय विद्महे वासुदेवाय धीमहि। तन्नो विष्णुः
 प्रचोदयात्।

विष्णोर्नु कं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विममे रजांसि यो
 अस्कंभायदुत्तरं सधस्थं विचक्रमाणस्त्रेधोरुगायो विष्णोरराटमसि
 विष्णोः पृष्ठमसि विष्णोः श्रप्रेस्थो विष्णोः स्यूरसि विष्णोर्ध्रुवमसि
 वैष्णवमसि विष्णवे त्वा॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ विष्णुसूक्तम् ॥

विष्णोर्नु कं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विममे रजांसि
यो अस्कंभायदुत्तरं सधस्थं विचक्रमाणस्त्रेधोरुगायः॥

तदस्य प्रियमभिपार्थो अश्याम्। नरो यत्र देवयवो मदन्ति।
उरुक्रमस्य स हि बन्धुरित्था। विष्णोः पदे परमे मध्व उथ्सः। प्र
तद्विष्णुः स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः। यस्योरुषु
त्रिषु विक्रमणेषु। अधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा। परो मात्रया तनुवा
वृधाना। न ते महित्वमन्वश्नुवन्ति॥

उभे ते विद्म रजंसी पृथिव्या विष्णो देवत्वम्। परमस्य
विथ्से। विचक्रमे पृथिवीमेष एताम्। क्षेत्राय विष्णुर्मनुषे दशस्यन्।
ध्रुवासो अस्य कीरयो जनांसः। उरुक्षितिः सुजनिमाचकार।
त्रिदेवः पृथिवीमेष एताम्। विचक्रमे शतर्चसं महित्वा। प्र विष्णुरस्तु
तवसस्तवीयान्। त्वेषं ह्यस्य स्थविरस्य नाम॥

॥ भूसूक्तम् ॥

(तैत्तिरीय संहिता काण्डम् - १/प्रपाठकः - ५/अनुवाकः - ३)

भूमिर्भूम्रा द्यौर्वरिणाऽन्तरिक्षं महित्वा। उपस्थे ते
 देव्यदितेऽग्निमन्नादमन्नाद्यायाऽऽदधे। आऽयङ्गौः पृश्निंरक्रमी-
 दसंनन्मातरं पुनः। पितरं च प्रयन्त्सुवः। त्रिंशद्धाम वि
 राजति वाक्पतङ्गाय शिश्रिये। प्रत्यस्य वह द्युभिः। अस्य
 प्राणादपानत्यन्तश्चरति रोचना। व्यख्यन् महिषः सुवः॥

यत्त्वा क्रुद्धः परोवपं मन्युना यदवर्त्या। सुकल्पमग्रे
 तत्तव पुनस्त्वोद्दीपयामसि। यत्ते मन्युपरोत्तस्य पृथिवीमनु दध्वसे।
 आदित्या विश्वे तद्देवा वसवश्च समाभरन्। मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं
 विच्छिन्नं यज्ञं समिमं दधातु। बृहस्पतिस्तनुतामिमं नो विश्वे
 देवा इह मादयन्ताम्। सप्त ते अग्रे समिधः सप्त जिह्वाः सप्तरषयः
 सप्त धाम प्रियाणि।

सप्त होत्राः सप्ताधा त्वा यजन्ति सप्त योनीरापृणस्वा घृतेन।
 पुनरूर्जा नि वर्तस्व पुनरग्र इषाऽऽयुषा। पुनर्नः पाहि विश्वतः। सह
 रय्या नि वर्तस्वाग्ने पिन्वस्व धारया। विश्वप्स्त्रिया विश्वतस्परि।
 लेकः सलैकः सुलेकस्ते न आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु केतः
 सकैतः सुकेतस्ते न आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु विवस्वां
 अदितिर्देवजूतिस्ते न आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु।

॥ दुर्गा सूक्तम् ॥

(तैत्तिरीयारण्यकम्/प्रपाठकः - १०/अनुवाकः - २)

जातवेदसे सुनवाम सोमं मरातीयतो निदहाति वेदः। स नः
पर्षदति दुर्गाणि विश्वा नावेव सिन्धुं दुरितात्यग्निः॥१॥

तामग्निवर्णां तपसा ज्वलन्तीं वैरोचनीं कर्मफलेषु जुष्टाम्।
दुर्गां देवीं शरणमहं प्रपद्ये सुतरसि तरसे नमः॥२॥

अग्ने त्वं पारया नव्यो अस्मान्स्वस्तिभिरति दुर्गाणि विश्वा।
पृथ्वी बहुला न उर्वी भवा तोकाय तनयाय शं योः॥३॥

विश्वानि नो दुर्गहा जातवेदः सिन्धुं न नावा दुरितातिपर्षि।
अग्ने अत्रिवन्मनसा गृणानोऽस्माकं बोध्यविता तनूनाम्॥४॥

पृतना जितं सहमानमुग्रमग्निं हुवेम परमात्सुधस्थात्। स
नः पर्षदति दुर्गाणि विश्वा क्षामद्देवो अति दुरितात्यग्निः॥५॥

प्रलोषि कमीड्यो अध्वरेषु सनाच्च होता नव्यश्च सत्सि।
स्वाश्चाग्ने तनुवं पिप्रयस्वास्मभ्यं च सौभगमायजस्व॥६॥

गोभिर्जुष्टमयुजो निषिक्तं तवेन्द्र विष्णोरनुसञ्चरेम। नाकस्य
पृष्ठमभि संवसानो वैष्णवीं लोक इह मादयन्ताम्॥७॥

कात्यायनाय विद्महे कन्यकुमारि धीमहि।
तन्नो दुर्गिः प्रचोदयात्॥

॥ श्रीसूक्तम् ॥

हिरण्यवर्णां हरिणीं सुवर्णरजतस्रजाम्। चन्द्रां हिरण्मयीं
लक्ष्मीं जातवेदो म आवह॥१॥

तां म आवह जातवेदो लक्ष्मीमनपगामिनीम्। यस्यां हिरण्यं
विन्देयं गामश्वं पुरुषानहम्॥२॥

अश्वपूर्वा रथमध्यां हस्तिनादप्रबोधिनीम्। श्रियं देवीमुपह्वये
श्रीर्मादेवीर्जुषताम्॥३॥

कां सोऽस्मितां हिरण्यप्राकारामार्द्रां ज्वलन्तीं तृप्तां
तर्पयन्तीम्। पद्मे स्थितां पद्मवर्णां तामिहोपह्वये श्रियम्॥४॥

चन्द्रां प्रभासां यशसा ज्वलन्तीं श्रियं लोके देवजुष्टामुदाराम्।
तां पद्मिनीमीं शरणमहं प्रपद्येऽलक्ष्मीर्मे नश्यतां त्वां वृणे॥५॥

आदित्यवर्णे तपसोऽधिजातो वनस्पतिस्तव वृक्षोऽथ बिल्वः।
तस्य फलानि तपसा नुदन्तु मायान्तरायाश्च बाह्या अलक्ष्मीः॥६॥

उपैतु मां देवसखः कीर्तिश्च मणिना सह। प्रादुर्भूतोऽस्मि
राष्ट्रेऽस्मिन् कीर्तिमृद्धिं ददातु मे॥७॥

क्षुत्पिपासामलां ज्येष्ठामलक्ष्मीं नाशयाम्यहम्। अभूति-
मसंमृद्धिं च सर्वां निर्णुद मे गृहात्॥८॥

गन्ध॒द्वारां॑ दु॒राध॒रूषां॑ नि॒त्यपुं॑ष्टां करी॒षिणी॑म्। ई॒श्वरी॑ सर्व॒भूता॑नां
तामि॒होप॑ह्वये श्रियम्॥१॥

मन॑सः काम॒माकू॑तिं वा॒चः स॒त्यम॑शीमहि। प॒शूनां॑ रू॒पम॑न्नस्य
मयि॒ श्रीः श्र॑यतां यशः॥१०॥

क॒र्दमे॑न प्र॒जाभू॑ता म॒यि स॑म्भ॒व क॒र्दम॑। श्रियं॑ वा॒सय॑ मे कुले
मा॒तरं॑ प॒द्ममा॒लिनी॑म्॥११॥

आपः॑ सृजन्तु॑ स्नि॒ग्धानि॒ चिक्ली॑त वंस मे गृहे। नि च॑ दे॒वीं
मा॒तरं॑ श्रियं॑ वा॒सय॑ मे कुले॥१२॥

आ॒र्द्रा पु॑ष्करि॒णीं पु॑ष्टिं सु॒वर्णां॑ हे॒ममा॒लिनी॑म्। सूर्या॑ हि॒रण्म॑यीं
ल॒क्ष्मीं॑ जात॑वेदो म॒ आव॑ह॥१३॥

आ॒र्द्रा यः॑ करि॒णीं य॑ष्टिं पि॒ङ्गलां॑ प॒द्ममा॒लिनी॑म्। च॒न्द्रां
हि॒रण्म॑यीं ल॒क्ष्मीं॑ जात॑वेदो म॒ आव॑ह॥१४॥

तां म॒ आव॑ह जात॑वेदो ल॒क्ष्मीम॑न॒पगा॒मिनी॑म्। यस्यां॑ हि॒रण्यं॑
प्रभू॑तं गा॒वो दा॒स्योऽश्वान्॑ वि॒न्देयं॑ पु॒रुषा॑न॒हम्॥१५॥

म॒हादे॒व्यै च॑ वि॒द्महे॑ विष्णु॒प॒त्यै च॑ धीमहि। तन्नो॑ लक्ष्मीः
प्रचो॒दया॑त्॥१६॥

॥ मेधासूक्तम् ॥

(तैत्तिरीयारण्यकम्/प्रपाठकः - १०/अनुवाकः - ४१-४४)

मे॒धादे॒वी जु॒षमा॑णा न॒ आगा॑द्वि॒श्वार्ची॑ भ॒द्रा सु॑मन॒स्यमा॑ना।
 त्वया॒ जुष्टा॑ नु॒दमा॑ना दुरुक्ता॑न् बृ॒हद्व॑दे॒म वि॒दथे॑ सु॒वीराः॑। त्वया॒ जुष्टं
 ऋषि॑र्भवति दे॒वि त्वया॒ ब्रह्मा॑ऽऽग॒तश्री॑रु॒त त्वया॑। त्वया॒ जुष्टं॑श्चि॒त्रं
 वि॒न्दते॑ वसु॒ सानो॑ जुषस्व॒ द्रवि॑णो न मे॒धे॥ मे॒धां म॒ इन्द्रो॑ द॒दातु॑
 मे॒धां दे॒वी सर॑स्वती। मे॒धां मे॑ अ॒श्विना॑वु॒भावाध॑त्तां पुष्क॑रस्रजा।
 अ॒प्स॒रासु॑ च॒ या मे॒धा ग॑न्ध॒र्वेषु॑ च॒ यन्मनः॑। दे॒वीं मे॒धा सर॑स्वती
 सा मां॑ मे॒धा सुर॑भिर्जुषता॒ऽऽ स्वाहा॑॥ आ मां॑ मे॒धा सुर॑भिर्वि॒श्वरू॑पा
 हि॒र॒ण्यव॑र्णा जग॑ती जग॒म्या। ऊ॒र्ज॑स्वती॒ पय॑सा॒ पिन्व॑माना॒ सा मां॑
 मे॒धा सु॒प्रती॑का जुषन्ताम्। मयि॑ मे॒धां मयि॑ प्र॒जां मय्य॑ग्निस्तेजो॑
 दधातु॑ मयि॑ मे॒धां मयि॑ प्र॒जां मयीन्द्र॑ इन्द्रि॒यं द॑धातु॒ मयि॑ मे॒धां
 मयि॑ प्र॒जां मयि॑ सूर्यो॒ भ्राजो॑ दधातु।

॥ रुद्रसूक्तम् ॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डम् - ४ / प्रपाठकः - ५ / अनुवाकः - १० / पञ्चादयः - २४)

परि॑ णो रु॒द्रस्य॑ हे॒तिवृ॑णक्तु परि॑ त्वे॒षस्य॑ दु॒र्मति॑र॒घा॒योः। अव॑
स्थि॒रा म॒घव॑द्ध्यस्तनुष्व॒ मीढ्व॑स्तो॒काय॒ तन॑याय मृडय।

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डम् - ४ / प्रपाठकः - ५ / अनुवाकः - १० / पञ्चादयः - २३-२४)

स्तु॒हि श्रु॑तं ग॒र्तस॑दं युवा॑नं मृ॒गं न भी॒ममु॑प॒हृ॒तुमु॑ग्रम्। मृ॒डा
ज॒रि॒त्रे रु॒द्र स्तवा॑नो अ॒न्यं ते॑ अ॒स्मन्नि॑ व॒पन्तु॑ सेनाः॑।

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डम् - ४ / प्रपाठकः - ५ / अनुवाकः - १० / पञ्चादयः - २४-२५)

मी॒ढु॒ष्टम् शि॑वंतम शि॒वो नः॑ सु॒मना॑ भव। प॒र॒मे वृ॒क्ष आ॒युधं॑
नि॒धाय॒ कृत्ति॑ वसा॑न आ च॒र पि॒नाकं॑ बिभ्र॒दा ग॑हि।

(तैत्तिरीयारण्यके प्रपाठकः - ४ / अनुवाकः - ५ / पञ्चादयः - १८)

अ॒र्ह॒न्बिभ॑र्षि साय॑कानि ध॒न्वा। अ॒र्हं नि॒ष्कं य॑ज॒तं
वि॒श्वरू॑पम्। अ॒र्हं नि॒दन्द॑यसे वि॒श्वम॑भ्यु॒वम्। न वा ओ॒र्जीयो॑ रु॒द्र
त्वद॑स्ति।

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डम् - १ / प्रपाठकः - ३ / अनुवाकः - १४ / पञ्चादयः - २४)

त्वम॑ग्रे रु॒द्रो अ॒सुरो॑ म॒हो दि॒वस्त्व॑ श॒र्धो मा॑रु॒तं पृ॒क्ष ई॒शिषे॑।
त्वं वा॒तैर॑रु॒णैर्या॑सि शङ्ग॒यस्त्वं पू॒षा वि॑ध॒तः पा॑सि॒ नु त्मना॑॥ आ
वो॒ राजा॑नमध्व॒रस्य॑ रु॒द्रः हो॒तार॑ स॒त्यय॑ज॒ः रोद॑स्योः। अ॒ग्निं
पु॒रा त॑नयि॒त्नोर॑चि॒त्ताद्धि॑र॒ण्यरू॑पमव॑से कृ॒णुध्व॑म्॥

॥ वरुणसूक्तम् ॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डम् - १ / प्रपाठकः - ५ / अनुवाकः - ११ / पञ्चादयः - ४९-५०)

उदुत्तुमं वरुण पाशमस्मदवाधुमं वि मध्यमं श्रथाय। अथा
वयमादित्यव्रते तवानागसो अदितये स्याम॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डम् - १ / प्रपाठकः - २ / अनुवाकः - ८ / पञ्चादयः - १५)

अस्तभ्राद्यामृषभो अन्तरिक्षममिमीत वरिमाणं पृथिव्या।
आसीदद्विश्वा भुवनानि सम्राड्विश्वेत्तानि वरुणस्य व्रतानि।

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डम् - ३ / प्रपाठकः - ४ / अनुवाकः - ११ / पञ्चादयः - ४६)

यत्किं चेदं वरुण दैव्ये जनेऽभिद्रोहं मनुष्याश्चरामसि। अचिंती
यत्तव धर्मा युयोपिम मा नस्तस्मादेनसो देव रीरिषः। कितवासो
यद्रिरिपुर्न दीवि यद्वा घा सत्यमुत यन्न विद्म। सर्वा ता वि प्य
शिथिरेवं देवाथा ते स्याम वरुण प्रियासः॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डम् - १ / प्रपाठकः - ५ / अनुवाकः - ११ / पञ्चादयः - ४९-५०)

अवं ते हेडो वरुण नमोभिरवं यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः।
क्षयन्नस्मभ्यमसुर प्रचेतो राजन्नेनासि शिश्रथः कृतानि॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डम् - २ / प्रपाठकः - १ / अनुवाकः - ११ / पञ्चादयः - ६५)

तत्त्वां यामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदाऽऽशास्ते यजमानो
हविर्भिः। अहेडमानो वरुणेह बोद्धुरुशस मा न आयुः प्रमोषीः॥
ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ ब्रह्मसूक्तम् ॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकम् - २ / प्रपाठकः - ८ / अनुवाकः - ८ / पञ्चादयः - ६६-६९)

ब्रह्मं जज्ञानं प्रथमं पुरस्तात्। वि सीमन्तः सुरुचो वेन आवः।
स बुध्नियां उप मा अस्य विष्ठाः॥६६॥

सतश्च योनिमसन्तश्च विवः। पिता विराजामृषभो रयीणाम्।
अन्तरिक्षं विश्वरूप आविवेश। तमर्कैरभ्यर्चन्ति वत्सम्। ब्रह्म सन्तं
ब्रह्मणा वर्धयन्तः। ब्रह्म देवानजनयत्। ब्रह्म विश्वमिदं जगत्।
ब्रह्मणः क्षत्रं निर्मितम्। ब्रह्म ब्राह्मण आत्मना। अन्तरस्मिन्निमे
लोकाः॥६७॥

अन्तर्विश्वमिदं जगत्। ब्रह्मैव भूतानां ज्येष्ठम्। तेन कौऽरहति
स्पर्धितुम्। ब्रह्मन्देवास्रयस्त्रिंशत्। ब्रह्मन्निन्द्रप्रजापती। ब्रह्मन् ह
विश्वा भूतानि। नावीवान्तः समाहिता। चतस्र आशाः प्रचरन्त्वग्रयः।
इमं नो यज्ञं नयतु प्रजानन्। घृतं पिन्वंन्नजरं सुवीरम्॥६८॥

ब्रह्म समिद्धवत्याहुतीनाम्।

॥ भाग्यसूक्तम् ॥

(तैत्तिरीय ब्राह्मणम् अष्टकम् - ३/प्रश्नः - ८/अनुवाकम् - ९)

प्रा॒तर॒ग्निं प्रा॒तरिन्द्र॑ हवामहे प्रा॒तर्मि॒त्रा वरु॑णा प्रा॒तर॒श्विना॑ ।
प्रा॒तर्भग॑ पू॒षणं ब्र॒ह्मण॑स्पतिं प्रा॒तः सोम॑मु॒त रु॒द्रं हु॑वेम ॥१॥

प्रा॒तर्जि॑तं भग॑मु॒ग्रं हु॑वेम व॒यं पु॒त्रमदि॑ते॒र्यो वि॑ध॒र्ता ।
आ॒र्ध्रश्चि॒द्यं मन्य॑मानस्तु॒रश्चि॒द्राजा॑ चि॒द्यं भग॑ भ॒क्षीत्याह॑ ॥२॥

भग॑ प्रणे॑तर्भग॒ सत्य॑राधो भगे॒मां धिय॑मु॒दं दद॑न्नः ।
भग॑ प्र णो॑ जनय॒ गोभि॑र॒श्वैर्भग॑ प्र नृभि॑र्नृ॒वन्तः स्याम॑ ॥३॥

उ॒तेदा॑नीं भग॑वन्तः स्यामो॒त प्रपि॑त्व उ॒त मध्ये॑ अह्ना॑म् ।
उ॒तोदि॑ता मघव॒न्सूर्य॑स्य व॒यं दे॒वानां॑ सु॒म॒तौ स्या॑म ॥४॥

भग॑ ए॒व भग॑वा॒ अस्तु॑ दे॒वास्तेन॑ व॒यं भग॑वन्तः स्याम ।
तं त्वा॑ भग॒ सर्व॑ इ॒ज्जो॑हवीमि॒ स नो॑ भग॒ पुर॑ ए॒ता भ॑वे॒ह ॥५॥

सम॑ध्व॒रायोष॑सो॒ऽनम॑न्त॒ दधि॑क्रावे॒व शुच॑ये प॒दाय॑ ।
अ॒र्वाची॑नं व॑सु॒विदं॑ भग॑ नो॒ रथ॑मि॒वाश्वा॑वा॒जिन॑ आ॒व॑हन्तु ॥६॥

अ॒श्वाव॑ती॒र्गोम॑ती॒र्न उ॒षासो॑ वी॒रव॑न्तीः स॒दमु॑च्छन्तु भ॒द्राः ।
घृ॒तं दु॒र्हाना॑ वि॒श्वतः॑ प्र॒पी॒ना यू॒यं पा॑त स्व॒स्तिभिः॑ स॒दा नः॑ ॥७॥

यो मा॑ऽग्ने भा॒गिन॑ स॒न्तम॑थाभा॒गं चि॑की॒र॒षति॑ ।

अ॒भा॒गम॑ग्ने तं कुरु॒ माम॑ग्ने भा॒गिनं॑ कुरु ॥८॥

॥ पवमानसूक्तम् ॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकम् - १ / प्रपाठकः - ४ / अनुवाकः - ८)

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डम् - ५ / प्रपाठकः - ६ / अनुवाकः - १)

ॐ तच्छुं योरावृणीमहे। गातुं यज्ञाय। गातुं यज्ञपतये। दैवीं
स्वस्तिरस्तु नः। स्वस्तिर्मानुषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिगातु भेषजम्। शं नो
अस्तु द्विपदे। शं चतुष्पदे॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

दधिक्राव्णो अकारिषम्। जिष्णोरश्वस्य वाजिनः। सुरभिन्नो
मुखाकरत्। प्रण आयूषि तारिषत्।

आपो हि ष्ठा मयो भुवस्ता न ऊर्जे दधातन। महेरणाय
चक्षसे। यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः। उशतीरिव
मातरः। तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ। आपो
जनयथा च नः॥

हिरण्यवर्णाः शुचयः पावका यासु जातः कश्यपो यास्विन्द्रः।
अग्निं या गर्भं दधिरे विरूपास्ता न आपः शङ् स्योना भवन्तु॥

यासां राजा वरुणो याति मध्ये सत्यानृते अवपश्यं
जनानाम्। मधुश्चुतः शुचयो याः पावकास्ता न आपः शङ् स्योना
भवन्तु॥

यासां देवा दिवि कृण्वन्ति भक्षं या अन्तरिक्षे बहुधा भवन्ति।
याः पृथिवीं पयसोन्दन्ति शुक्रास्ता न आपः शङ् स्योना भवन्तु॥

शि॒वेन॑ मा॒ चक्षु॑षा पश्यताऽऽपः शि॒वया॑ त॒नुवो॑प॒ स्पृश॑त॒ त्वच॑
मे। सर्वा॑ꣳ अ॒ग्नीꣳ र॑प्सुषदो हुवे वो॒ मयि॑ वर्चो॒ बल॑मोजो॒ नि
ध॑त्त॥

पव॑मानः सुव॒र्जनः॑। प॒वित्रे॑ण॒ विच॑र्षणिः। यः पोता॒ स
पु॑नातु मा। पु॒नन्तु॑ मा देवज॒नाः। पु॒नन्तु॑ मन॒वो धि॑या। पु॒नन्तु॑
विश्वं आ॒यवः॑। जात॑वेदः प॒वित्र॑वत्। प॒वित्रे॑ण पुनाहि मा। शु॒क्रेण॑
देव॑दीद्यत्। अ॒ग्ने क्र॑त्वा॒ क्रतूꣳ र॑नु। यत्ते॑ प॒वित्र॑म॒र्चिषि॑। अ॒ग्ने
वि॑त॒तम॑न्तरा। ब्र॒ह्म तेन॑ पुनीमहे। उ॒भाभ्यां॑ देवसवितः। प॒वित्रे॑ण
स॒वेन॑ चा॒ इदं॑ ब्र॒ह्म पुनीमहे॑। वैश्व॑दे॒वी पु॑न॒ती दे॒व्यागा॑त्। यस्यै
ब॒ह्वीस्त॑नुवो॒ वी॒तपृ॑ष्ठाः। तया॒ मद॑न्तः सध॒माद्यै॑षु। व॒यꣳ स्या॑म
प॒त॒यो र॑यी॒णाम्। वैश्वान॑रो र॒श्मिभि॑र्मा पुनातु। वा॒तः प्रा॑णेने॒षिरो
म॒यो भूः। द्यावा॑पृथि॒वी प॑र्यसा॒ पयो॑भिः। ऋ॒ताव॑री य॒ज्ञिये॑ मा
पुनी॑ताम्। बृ॒हद्भिः॑ सवित॒स्तृभिः॑। वर्षि॑ष्ठैर्दे॒वम॑न्म॒भिः। अ॒ग्ने दक्षैः॑
पुनाहि मा। येन॑ दे॒वा अपु॑नत। येनाऽऽपो॑ दि॒व्यं क॑शः। तेन॑
दि॒व्येन॑ ब्र॒ह्मणा॑। इदं॑ ब्र॒ह्म पुनीमहे॑। यः पा॑वमा॒नीर॑ध्येति। ऋषि॑भिः
स॒म्भृत॑ꣳ रसम्। सर्व॑ꣳ स पू॒तम॑श्जाति। स्व॒दि॒तं मा॑तरि॒श्वना॑।
पा॒वमा॑नीर्यो अ॒ध्येति॑। ऋषि॑भिः स॒म्भृत॑ꣳ रसम्। तस्मै॑ सर॑स्वती
दुहे। क्षी॒रꣳ स॑र्पिर्मधू॒दक॑म्॥ पा॒वमा॑नीः स्व॒स्त्यय॑नीः। सु॒दुघा॑हि
प॑र्यस्वतीः। ऋषि॑भिः स॒म्भृतो॑ रसः। ब्रा॒ह्म॒णेष्व॑मृतꣳ ह॒ितम्।
पा॒वमा॑नीर्दि॑शन्तु नः। इ॒मं लो॒कम॑थो अ॒मुम्। का॒मा॒न्त्सम॑र्धयन्तु

नः। दे॒वीर्दे॒वैः स॒माभृ॑ताः। पा॒व॒मा॒नीः स्व॒स्त्यय॑नीः। सु॒दु॒घा॒हि
घृ॒त॒श्चु॒तः। ऋ॒षि॑भिः स॒म्भृ॑तो र॒सः। ब्रा॒ह्म॒णेष्व॒मृत॑ ह॒ितम्। येन॑
दे॒वाः प॒वित्रे॑ण। आ॒त्मानं॑ पु॒नते॑ सदा॑। तेन॑ स॒हस्र॑धारेण। पा॒व॒मा॒न्यः
पु॒नन्तु॑ मा। प्रा॒जा॒प॒त्यं प॒वित्र॑म्। श॒तो॒द्या॑म॒ हिर॑ण्मयम्। तेन॑ ब्र॒ह्म
वि॒दो व॒यम्। पू॒तं ब्र॒ह्म पु॒नीम॑हे। इन्द्रः॑ सु॒नी॒ती स॒ह मा॑ पु॒नातु॑।
सोमः॑ स्व॒स्त्या वरु॑णः स॒मीच्य॑। य॒मो रा॒जा प्र॑मृ॒णाभिः॑ पु॒नातु॑
मा। जा॒तवे॑दा मो॒र्जय॑न्त्या पु॒नातु॑। भूर्भुवः॑ सु॒वः।

ॐ तच्छ्रं योरावृणीमहे। गा॒तुं य॒ज्ञाय॑। गा॒तुं य॒ज्ञप॑तये। दै॒वी
स्व॒स्तिर॑स्तु नः। स्व॒स्तिर्मानु॑षेभ्यः। ऊ॒र्ध्वं जि॑गातु भेष॒जम्। शं नो॑
अस्तु॑ द्वि॒पदे॑॥ शं चतु॑ष्पदे॥ ॐ शान्तिः॒ शान्तिः॒ शान्तिः॑॥

॥ आयुष्यसूक्तम् ॥

यो ब्रह्मा ब्रह्मण उज्जहार प्राणैः शिरः कृत्तिवासाः पिनाकी।
ईशानो देवः स न आयुर्दधातु तस्मै जुहोमि हविषा घृतेन॥१॥

विभ्राजमानः सरिरस्य मध्याद्रोचमानो घर्मरुचिर्य आगात्।
स मृत्युपाशानपनुद्य घोरानिहायुषेणो घृतमत्तु देवः॥२॥

ब्रह्मज्योतिर्ब्रह्मपत्नीषु गर्भं यमादधात् पुरुरूपं जयन्तम्।
सुवर्णरम्भग्रहमर्कमर्च्यं तमायुषे वर्धयामो घृतेन॥३॥

श्रियं लक्ष्मीमौबलामम्बिकां गां षष्ठीं च यामिन्द्रसेनैत्युदाहुः।
तां विद्यां ब्रह्मयोनिं सरूपामिहायुषे तर्पयामो घृतेन॥४॥

दाक्षायण्यः सर्वयोन्यः स योन्यः सहस्रशो विश्वरूपां विरूपाः।
ससूनवः सपतयः सयूथ्या आयुषेणो घृतमिदं जुषन्ताम्॥५॥

दिव्या गणा बहुरूपाः पुराणा आयुश्छिदो नः प्रमथन्तु वीरान्।
तेभ्यो जुहोमि बहुधा घृतेन मा नः प्रजां रीरिषो मौत वीरान्॥६॥

एकः पुरस्ताद्य इदं बभूव यतो बभूव भुवनस्य गोपाः।
यमप्येति भुवनं साम्पराये स नो हविर्घृतमिहायुषैस्तु देवः॥७॥

वसून् रुद्रानादित्यान् मरुतोऽथ साध्यान् ऋभून् यक्षान्
गन्धर्वांश्च पितृंश्च विश्वान् भृगून् सर्पांश्चाङ्गिरसोऽथ सर्वान्
घृतं हुत्वा स्वायुष्या महयाम शश्वत्॥८॥

विष्णो॒ त्वं नो॒ अन्त॑मः शर्म॑ यच्छ॒ सहन्त्य॑। प्रते॒धारा॑ मधु॒श्चुत॑
उथ्सं॑ दुहते॒ अक्षि॑तम्॥९॥

॥ॐ शान्तिः॒ शान्तिः॒ शान्तिः॑॥

आयु॑ष्टे वि॒श्वतो॑ दध॒द्यम॑ग्निर्वर॑ण्यः। पुन॑स्ते प्रा॒ण आ॑य॒न्ति
परा॒ यक्ष्म॑ सुवामि॒ ते। आ॒युर्दा॑ अ॒ग्ने ह॒विषो॑ जुषा॒णो
घृ॒तप्र॑तीको घृ॒तयो॑निरेधि। घृ॒तं पी॒त्वा मधु॑ चा॒रु ग॒व्यं पि॒तेव॑
पु॒त्रम॑भि॒रक्ष॑तादि॒मम्।

॥ नवग्रहसूक्तम् ॥

आ स॒त्येन॒ रज॑सा॒ वर्त॑मानो निवेशय॑न्नमृतं॒ मर्त्यं॑ च।
 हिर॒ण्यये॑न सवि॒ता रथे॑नाऽदे॒वो या॑ति॒ भुव॑ना वि॒पश्यन्॑। अ॒ग्निं द॑तं
 वृ॒णीमहे॑ होता॑रं वि॒श्ववे॑दसम्। अ॒स्य य॒ज्ञस्य॑ सु॒क्रतु॑म्॥ येषा॒मीशे॑
 पशु॑पतिः पशू॒नां चतु॑ष्पदामु॒त च॑ द्वि॒पदा॑म्। निष्क्री॑तोऽयं य॒ज्ञियं॑
 भा॒गमे॑तु रा॒यस्पोषा॑ यज॑मानस्य सन्तु॥

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय आदित्याय नमः॥१॥

अ॒ग्निर्मूर्धा॑ दि॒वः क॒कुत्प॑तिः पृथि॒व्या अ॒यम्। अ॒पा५ रेता॑सि
 जि॒न्वति॑। स्यो॒ना पृ॑थिवि॒ भवा॑ऽनृक्ष॒रा नि॒वेश॑नी। यच्छा॑नः शर्म
 स॒प्रथाः॑। क्षेत्र॑स्य पति॑ना वय॑ः हि॒ते ने॒व जया॑मसि। गा॒मश्च॑
 पोष॑यित्वा स नो॑ मृडाती॒दृशे॑॥

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय अङ्गारकाय नमः॥२॥

प्र वः॑ शु॒क्राय॑ भा॒नवे॑ भर॒ध्वः५ ह॒व्यं म॒तिं चा॒ग्नये॑ सु॒पूत॑म्॥
 यो दै॒व्यानि॑ मा॒नुषा॑ ज॒नूऽप्य॒न्तर्वि॑श्वानि वि॒द्वना॑ जिगा॑ति॥
 इन्द्रा॑णीमा॒सु ना॒रिषु॑ सु॒पत्नी॑म॒हम॑श्रवम्। न ह्य॑स्या अप॒रं च॒न
 ज॒रसा॑ मर॑ते पतिः॥ इन्द्र॑ वो वि॒श्वत॑स्प॒रि हवा॑महे जने॑भ्यः।
 अ॒स्माक॑मस्तु के॒वलः॑॥

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय शुक्राय नमः॥३॥

आप्या॑यस्व॒ समे॑तु ते वि॒श्वतः॑ सोम॒ वृष्णि॑यम्। भवा॒ वाज॑स्य

सङ्गथे॥ अ॒प्सु मे॒ सोमो॑ अब्रवीदन्तर्वि॒श्वानि॑ भेष॒जा। अ॒ग्निं च॑
वि॒श्वश॑म्भुव॒माप॑श्च वि॒श्वभे॑षजीः। गौरी मि॒माय॑ सलिलानि॒ तक्ष॑ती।
एक॑पदी द्विपदी॒ सा चतु॑ष्पदी। अ॒ष्टाप॑दी नव॒पदी॑ बभूवुषी॑॥
स॒हस्रा॑क्षरा पर॒मे व्यो॑मन्।

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय सोमाय नमः॥४॥

उद्धृ॒ध्यस्वाग्ने॒ प्रति॑जागृह्येनमिष्टापूर्ते स॒सृजे॑थाम॒यं च॑। पुनः॑
कृ॒ण्व॑स्त्वा॒ पित॑रं युवा॒नम॒न्वाता॑सी॒त्वयि॑ तन्तु॒मेत॑म्॥ इ॒दं
विष्णु॑र्विच॒क्रमे॒ त्रेधा॑ निद॒धे प॒दम्। समू॒ढम॑स्यपा॒सु सुरे॑॥ विष्णो॑
र॒राट॑मसि॒ विष्णोः॑ पृ॒ष्ठम॑सि॒ विष्णोः॑ श्र॒त्रे॒स्थो विष्णोः॑ स्यूर॑सि॒
विष्णो॑र्ध्रु॒वम॑सि॒ वैष्ण॑वम॑सि॒ विष्ण॑वे त्वा।

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय बुधाय नमः॥५॥

बृह॑स्पते॒ अति॑य॒द्यो अर्हा॑द्विमद्विभाति॒ ऋतु॑म॒ञ्जने॑षु।
यद्दी॒दय॑च्छ॒र्वस॑र्तप्रजात॒ तद॑स्मासु॒ द्रवि॑णं धेहि चि॒त्रम्॥ इन्द्र॑मरुत्व
इ॒ह पा॑हि॒ सोमं॑ यथा॒ शार्या॑ते॒ अपि॑बः सु॒तस्य॑। तव॒ प्रणी॑ती
तव॑ शूर॒शर्म॑न्नावि॒वास॑न्ति क॒वयः॑ सुय॒ज्ञाः॥ ब्रह्म॑ज॒ज्ञानं॑ प्रथ॒मं
पुर॑स्ता॒द्विर्सी॑मतः सुरु॒चो वे॑न आ॒वः। स॒बुध्रि॑या॒ उप॒मा अ॑स्य
वि॒ष्ठाः स॒तश्च॑ योनि॒मस॑तश्च॒ विवः॑॥

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय बृहस्पतये नमः॥६॥

शं नो॑ दे॒वीर॒भिष्ट॑य॒ आपो॑ भवन्तु पी॒तये॑। शंयो॒रभि॑स्र॒वन्तु॑
नः॥ प्र॒जाप॑ते॒ न त्वदे॑तान्य॒न्यो वि॒श्वा जा॑तानि॒ परि॑ता ब॒भूव।

यत्का॑मास्ते जुहु॑मस्तन्नो॑ अस्तु व॒यः॑ स्या॑म॒ पत॑यो रयी॒णाम्। इ॒मं
य॑मप्रस्तर॒माहि॑ सी॒दाऽङ्गि॑रोभिः पि॒तृभिः॑ संवि॒दानः॑। आ॒त्वा म॒न्त्राः
कवि॑श॒स्ता व॑हन्त्वे॒ना रा॑जन् हु॒विषा॑ मादयस्व॥

अधिदे॒वता प्र॒त्यधि॑दे॒वता स॑हि॒ताय॑ शनैश्चराय॒ नमः॥७॥

कया॑ नश्चि॒त्र आ॑भु॒वद॑ती स॒दावृ॑धः स॒खा। कया॑ शचि॑ष्ठया
वृ॒ता। आ॒ऽयङ्गोः॑ पृ॒श्निर॑क्री॒दस॑नन्मा॒तरं॑ पुनः॑। पि॒तरं॑ च
प्र॒यन्त्सु॑वः। यत्ते॑ दे॒वी नि॒र्ऋ॑तिराब॒बन्ध॑ दामं ग्री॒वास्व॑विच॒त्यम्।
इ॒दं ते॑ तद्वि॒ष्या॒म्यायु॑षो न म॒ध्या॒दथा॑जीवः पि॒तुर्म॑द्धि प्रमु॑क्तः॥
अधिदे॒वता प्र॒त्यधि॑दे॒वता स॑हि॒ताय॑ रा॒हवे॑ नमः॥८॥

के॒तुं कृ॑ण्वन्न॑के॒तवे॑ पे॒शो म॑र्या अपे॒शसे॑। समु॒षद्वि॑रजायथाः॥
ब्र॒ह्मा दे॒वानां॑ प॒दवीः॑ क॒वीना॑मृषि॒र्विप्रा॑णां म॒हिषो॑ मृ॒गाणा॑म्। श्ये॒नो
गृ॒ध्राणा॑ः॒ स्वधि॑ति॒र्वना॑ना॒ः सोमः॑ प॒वित्र॑मत्ये॒ति रे॑भन्। (ऋक्)
सचि॑त्र चि॒त्रं चि॒तयन्॑ तम॒स्मे चि॒त्रक्ष॑त्र चि॒त्रत॑मं वयो॒धाम्। च॒न्द्रं
र॒यिं पु॑रु॒वीरं॑ बृ॒हन्तं॑ च॒न्द्रच॑न्द्राभिर्गृ॒णते॑ यु॒वस्व॥
अधिदे॒वता प्र॒त्यधि॑दे॒वता स॑हि॒ताय॑ के॒तवे॑ नमः॥९॥

॥ॐ आ॒दि॒त्यादि॑ नवग्रहदे॒वता॑भ्यो नमो॒ नमः॥

॥ॐ शा॒न्तिः शा॒न्तिः शा॒न्तिः॥

॥ नक्षत्रसूक्तम् ॥

(तैत्तिरीय ब्राह्मणे अष्टकम् - ३/प्रश्नः - १)

अ॒ग्निर्नः॑ पा॒तु कृ॒त्तिकाः॑ । नक्ष॑त्रं दे॒वमिन्द्रि॑यम् । इ॒दमा॑सां
विचक्ष॑णम् । ह॒विरा॒सं जु॑होतन । यस्य॑ भा॒न्ति र॒श्मयो॑ यस्य॑ के॒तवः॑ ।
यस्ये॒मा वि॒श्वा भुव॑नानि॒ सर्वा॑ । स कृ॒त्तिका॑भिर्भिसं॒वसानः॑ ।
अ॒ग्निर्नो॑ दे॒वः सु॑वि॒ते द॑धातु ॥ १ ॥

प्र॒जाप॑ते रोहि॒णी वे॑तु॒ पत्नी॑ । वि॒श्वरू॑पा बृ॒हती चि॒त्रभा॑नुः । सा
नो॑ य॒ज्ञस्य॑ सु॒वि॒ते द॑धातु । यथा॑ जी॒वेम॑ श॒रदः॑ सर्वा॑राः । रोहि॒णी
दे॒व्युद॑गात्पु॒रस्ता॑त् । वि॒श्वा रू॒पाणि॑ प्र॒तिमो॑द॒माना॑ । प्र॒जाप॑ति॒ः
ह॒विषा॑ व॒र्धय॑न्ती । प्रि॒या दे॒वाना॑मुप॒यातु॑ य॒ज्ञम् ॥ २ ॥

सोमो॑ राजा॑ मृ॒गशी॑र्षेण॒ आगन् । शि॒वं नक्ष॑त्रं प्रि॒यम॑स्य॒ धाम॑ ।
आ॒प्याय॑मानो बहु॒धा जने॑षु । रे॒तः प्र॒जां यज॑माने दधातु । यत्ते॒ नक्ष॑त्रं
मृ॒गशी॑र्षमस्ति । प्रि॒यः रा॑जन् प्रि॒यत॑मं प्रि॒याणा॑म् । तस्मै॑ ते सोम
ह॒विषा॑ वि॒धेम । शं न॑ ए॒धि द्वि॒पदे॒ शं चतु॑ष्पदे ॥ ३ ॥

आ॒र्द्रया॑ रु॒द्रः प्रथ॑मा न एति । श्रेष्ठो॑ दे॒वानां॑ पति॑र॒घ्नियाना॑म् ।
नक्ष॑त्रम॒स्य ह॒विषा॑ वि॒धेम । मा नः॑ प्र॒जा री॑रिष॒न्मोत॑ वी॒रान् । हे॒ती
रु॒द्रस्य॑ परि॑ णो वृ॒णक्तु॑ । आ॒र्द्रा नक्ष॑त्रं जुष॒ता री॑रिष॒न्मोत॑ । प्र॒मुञ्च॑मानौ
दुरि॒तानि॑ वि॒श्वा । अपा॒घश॑ स॒न्नुद॑ता॒मरा॑तिम् ॥ ४ ॥

पुनर्नो देव्यदितिः स्पृणोतु। पुनर्वसू नः पुनरेतां यज्ञम्। पुनर्नो
देवा अभियन्तु सर्वे। पुनः पुनर्वो हविषा यजामः। एवा न
देव्यदितिरनर्वा। विश्वस्य भर्त्री जगतः प्रतिष्ठा। पुनर्वसू हविषा
वर्धयन्ती। प्रियं देवानामप्येतु पार्थः॥५॥

बृहस्पतिः प्रथमं जायमानः। तिष्यं नक्षत्रमभि सम्बभूव। श्रेष्ठो
देवानां पृतनासु जिष्णुः। दिशोऽनु सर्वा अभयं नो अस्तु। तिष्यः
पुरस्तादुत मध्यतो नः। बृहस्पतिर्नः परि पातु पश्चात्। बाधेतां द्वेषो
अभयं कृणुताम्। सुवीर्यस्य पतयः स्याम॥६॥

इदं सप्तैभ्यो हविरस्तु जुष्टम्। आश्रेषा येषामनुयन्ति चेतः।
ये अन्तरिक्षं पृथिवीं क्षियन्ति। ते नः सर्पासो हवमागमिष्ठाः। ये
रोचने सूर्यस्यापि सर्पाः। ये दिवं देवीमनु सञ्चरन्ति। येषामाश्रेषा
अनुयन्ति कामम्। तेभ्यः सप्तैभ्यो मधुमञ्जुहोमि॥७॥

उपहृताः पितरो ये मघासु। मनोजवसः सुकृतः सुकृत्याः।
ते नो नक्षत्रे हवमागमिष्ठाः। स्वधाभिर्यज्ञं प्रयतं जुषन्ताम्। ये
अग्निदग्धा येऽनग्निदग्धाः। येऽमुं लोकं पितरः क्षियन्ति। याश्च
विद्म यां उ च न प्रविद्म। मघासु यज्ञं सुकृतं जुषन्ताम्॥८॥

गवां पतिः फल्गुनीनामसि त्वम्। तदर्यमन्वरुणमित्र चारुं।
तं त्वा वयं सनितारं सनीनाम्। जीवा जीवन्तमुप संविशेम।
येनेमा विश्वा भुवनानि सञ्जिता। यस्य देवा अनु सं यन्ति चेतः।

अ॒र्य॒मा रा॒जाऽज॒र॒स्तुवि॑ष्मान्। फल्गु॑नीनामृष॒भो रौर॑वीति॥९॥

श्रेष्ठो॑ दे॒वानां॑ भ॒गवो॑ भ॒गासि॑। तत्त्वां॑ वि॒दुः फल्गु॑नी॒स्तस्य॑
वि॒त्तात्। अ॒स्मभ्य॑ क्ष॒त्रम॒ज॒र॑ सु॒वीर्य॑म्। गोम॒दश्व॑व॒दुप॒ सन्नु॑दे॒ह।
भ॒गो ह दा॒ता भ॒ग इ॒त्प्रदा॑ता। भ॒गो दे॒वीः फल्गु॑नी॒रा वि॑वेश।
भ॒गस्ये॑त्तं प्र॒स॒वं ग॑मेम। यत्र॑ दे॒वैः सं॒ध॒मादं॑ म॒देम॑॥१०॥

आया॑तु दे॒वः सं॒वि॒तोप॑यातु। हि॒र॒ण्यये॑न सुवृ॒ता रथे॑न। वह॑न्
ह॒स्त॑ सु॒भगं॑ वि॒द्वाना॑प॒सम्। प्र॒यच्छ॑न्तं प॒पु॒रिं पु॒ण्य॑मच्छ॑। ह॒स्तः
प्र॒यच्छ॑त्व॒मृतं॑ व॒सी॒यः। दक्षि॑णेन॒ प्रति॑गृ॒ष्णीम॑ ए॒नत्। दा॒ता र॑म॒द्य
सं॒वि॒ता वि॑दे॒य। यो नो॑ ह॒स्ताय॑ प्र॒सु॒वाति॑ य॒ज्ञम्॥११॥

त्वष्टा॑ नक्ष॒त्रम॒भ्येति॑ चि॒त्राम्। सु॒भ॑ सं॒सं यु॒वति॑
रोच॑मानाम्। नि॒वेश॑य॒न्नमृ॒ता॒न्मर्त्या॑श्च। रू॒पाणि॑ पि॒शन् भु॑व॒नानि॑
वि॒श्वा। तन्न॑स्त्वष्टा॒ तदु॑ चि॒त्रा वि॑च॒ष्टाम्। तन्नक्ष॑त्रं भूरि॒दा अ॑स्तु
म॒ह्यम्। तन्नः॑ प्र॒जां वी॒रव॑ती॒ स॒नोतु॑। गोभि॑र्नो॒ अश्वैः॑ स॒मन॑क्तु
य॒ज्ञम्॥१२॥

वा॒युर्नक्ष॑त्रम॒भ्येति॑ नि॒ष्ट्याम्। ति॒ग्मशृ॑ङ्गो वृष॒भो रो॑रु॒वाणः।
स॒मी॒रय॑न् भु॒वना॑ मा॒तरि॑श्वा। अप॒ द्वेषा॑सि नुद॒ताम॑रा॒तीः। तन्नो॑
वा॒युस्तदु॑ नि॒ष्ट्या शृ॑णोतु। तन्नक्ष॑त्रं भूरि॒दा अ॑स्तु म॒ह्यम्। तन्नो॑
दे॒वासो॑ अनु॒जान॑न्तु का॒मम्। यथा॑ तरे॒म दुरि॑तानि॒ विश्वा॑॥१३॥

दूर॑म॒स्मच्छ॑त्र॒वो य॑न्तु भी॒ताः। तदि॑न्द्रा॒ग्नी कृ॑णुतां तद्वि॒शाखे॑।

तन्नो देवा अनुमदन्तु यज्ञम्। पश्चात् पुरस्तादभयं नो अस्तु।
नक्षत्राणामधिपत्नी विशाखे। श्रेष्ठाविन्द्राग्नी भुवनस्य गोपौ। विषूचः
शत्रूनप बाधमानौ। अप क्षुधं नुदतामरातिम्॥१४॥

पूर्णा पश्चादुत पूर्णा पुरस्तात्। उन्मध्यतः पौर्णमासी जिगाय।
तस्यां देवा अधि संवसन्तः। उत्तमे नाकं इह मादयन्ताम्। पृथ्वी
सुवर्चा युवतिः सजोषाः। पौर्णमास्युदगाच्छोभमाना। आप्याययन्ती
दुरितानि विश्वा। उरुं दुहां यजमानाय यज्ञम्॥१५॥

ऋद्ध्यास्म हव्यैर्नमसोपसद्य। मित्रं देवं मित्रधेयं नो अस्तु।
अनूराधान् हविषा वर्धयन्तः। शतं जीवेम शरदः सर्वांराः। चित्रं
नक्षत्रमुदगात्पुरस्तात्। अनूराधास इति यद्वदन्ति। तन्मित्र एति
पृथिभिर्देवयानैः। हिरण्ययैर्विततैरन्तरिक्षे॥१६॥

इन्द्रो ज्येष्ठामनु नक्षत्रमेति। यस्मिन्वृत्रं वृत्रतूर्ये ततार।
तस्मिन्वयममृतं दुहांनाः। क्षुधं तरेम दुरितिं दुरिंष्टिम्। पुरन्दराय
वृषभाय धृष्णवे। अषाढाय सहमानाय मीढुषे। इन्द्राय ज्येष्ठा
मधुमद्दुहांना। उरुं कृणोतु यजमानाय लोकम्॥१७॥

मूलं प्रजां वीरवतीं विदेय। पराच्येतु निर्ऋतिः पराचा।
गोभिर्नक्षत्रं पशुभिः समक्तम्। अहर्भूयाद्यजमानाय मह्यम्। अहर्नो
अद्य सुविते दधातु। मूलं नक्षत्रमिति यद्वदन्ति। पराचीं वाचा
निर्ऋतिं नुदामि। शिवं प्रजायै शिवमस्तु मह्यम्॥१८॥

या दिव्या आपः पर्यसा सम्बभूवुः। या अन्तरिक्ष उत
 पार्थिवीर्याः। यासामषाढा अनुयन्ति कामम्। ता न आपः शङ्
 स्योना भवन्तु। याश्च कूप्या याश्च नाद्याः समुद्रियाः। याश्च
 वैशन्तीरुत प्रासचीर्याः। यासामषाढा मधु भक्षयन्ति। ता न आपः
 शङ् स्योना भवन्तु॥१९॥

तन्नो विश्वे उपं शृण्वन्तु देवाः। तदषाढा अभिसंयन्तु यज्ञम्।
 तन्नक्षत्रं प्रथतां पशुभ्यः। कृषिर्वृष्टिर्यजमानाय कल्पताम्। शुभ्राः
 कन्या युवतयः सुपेशसः। कर्मकृतः सुकृतो वीर्यावतीः। विश्वान्
 देवान् हविषा वर्धयन्तीः। अषाढाः काममुपं यान्तु यज्ञम्॥२०॥

यस्मिन् ब्रह्माऽभ्यजयत्सर्वमेतत्। अमुं च लोकमिदम् च
 सर्वम्। तन्नो नक्षत्रमभिजिद्विजित्यं। श्रियं दधात्वहणीयमानम्।
 उभौ लोकौ ब्रह्मणा सञ्जितेमौ। तन्नो नक्षत्रमभिजिद्विचष्टाम्।
 तस्मिन्वयं पृतनाः सञ्जयेम। तन्नो देवासो अनुजानन्तु कामम्॥२१॥

शृण्वन्ति श्रोणाममृतस्य गोपाम्। पुण्यामस्या उपंशृणोमि
 वाचम्। महीं देवीं विष्णुपत्नीमजूर्याम्। प्रतीचीमेनां
 हविषा यजामः। त्रेधा विष्णुरुरुगायो विचक्रमे। महीं दिवं
 पृथिवीमन्तरिक्षम्। तच्छ्रोणैति श्रवं इच्छमाना। पुण्यं श्लोकं
 यजमानाय कृण्वती॥२२॥

अष्टौ देवा वसंवः सोम्यासः। चतस्रो देवीरजराः श्रविष्ठाः।

ते य॒ज्ञं पा॑न्तु रज॑ंसः प॒रस्ता॑त्। सं॒वत्स॑रीणंम॒मृत॑ः स्व॒स्ति। य॒ज्ञं नः॑ पा॒न्तु वस॑वः प॒रस्ता॑त्। दक्षि॑णतोऽभि॒यन्तु॑ श्रवि॑ष्ठाः। पु॒ण्यं नक्ष॑त्रम॒भि संवि॑शाम। मा नो॒ अरा॑तिर॒घश॑साऽगन्॑॥२३॥

क्ष॒त्रस्य॒ राजा॒ वरु॑णोऽधि॒राजः॑। नक्ष॑त्राणां श॒तभि॑ष॒ग्वसि॑ष्ठः। तौ दे॒वेभ्यः॑ कृ॒णुतो॑ दी॒र्घमा॑युः। श॒तं स॒हस्रा॑ भेष॒जानि॑ धत्तः। य॒ज्ञं नो॒ राजा॒ वरु॑ण उ॒पया॑तु। तन्नो॒ विश्वे॑ अ॒भि संय॑न्तु दे॒वाः। तन्नो॒ नक्ष॑त्रं श॒तभि॑ष॒गजुषा॑णम्। दी॒र्घमा॑युः प्र॒तिर॑द्वेष॒जानि॑॥२४॥

अ॒ज एक॑पा॒दुद॑गात्प॒रस्ता॑त्। वि॒श्वा भू॒तानि॑ प्र॒ति मोद॑मानः। तस्य॑ दे॒वाः प्र॑स॒वं य॑न्ति॒ सर्वे॑। प्रो॒ष्ठप॒दासो॑ अ॒मृत॑स्य गो॒पाः। वि॒भ्राज॑मानः स॒मिधा॑न उ॒ग्रः। आऽन्तरि॑क्षमरु॒हद॑ग॒न्द्याम्। तं सूर्य॑ दे॒वम॒जमेक॑पादम्। प्रो॒ष्ठप॒दासो॑ अ॒नुय॑न्ति॒ सर्वे॑॥२५॥

अहि॑र्बु॒ध्नियः॑ प्रथ॑मान ए॒ति। श्रेष्ठो॑ दे॒वाना॑मु॒त मानु॑षाणाम्। तं ब्रा॑ह्म॒णाः सोम॑पाः सो॒म्यासः॑। प्रो॒ष्ठप॒दासो॑ अ॒भि र॑क्षन्ति॒ सर्वे॑। च॒त्वार॑ एक॑म॒भि कर्म॑ दे॒वाः। प्रो॒ष्ठप॒दास॑ इति॒ यान् वद॑न्ति। ते बु॒ध्नियं॑ परि॒षद्य॑ः स्तु॒वन्तः॑। अहि॑र॒क्षन्ति॑ नम॑सोप॒सद्य॑॥२६॥

पू॒षा रे॒वत्य॑न्वेति॒ पन्था॑म्। पु॒ष्टिप॑तीं प॒शुपा॑ वाज॑ब॒स्त्यौ। इ॒मानि॑ ह॒व्या प्र॑य॒ता जुषा॑णा। सु॒गैर्नो॑ या॒नैरु॑प॒यातां॑ य॒ज्ञम्। क्षु॒द्रान् प॒शून् र॑क्षतु रे॒वतीं॑ नः। गा॒वो नो॒ अश्वा॑ः अ॒न्वेतु॑ पू॒षा। अ॒न्नं र॑क्ष॒न्तौ बहु॑धा वि॒रूप॑म्। वाज॑र॒ सनु॑तां॒ यज॑मानाय॒ य॒ज्ञम्॥२७॥

तदश्विनावश्वयुजोपयाताम्। शुभङ्गमिष्टौ सुयमेभिरश्वैः। स्वं
नक्षत्रं हविषा यजन्तौ। मध्वा सम्पृक्तौ यजुषा समंक्तौ। यौ
देवानां भिषजौ हव्यवाहौ। विश्वस्य दूतावमृतस्य गोपौ। तौ नक्षत्रं
जुजुषाणोपयाताम्। नमोऽश्विभ्यां कृणुमोऽश्वयुग्भ्याम्॥२८॥

अपं पाप्मानं भरणीर्भरन्तु। तद्यमो राजा भगवान् विचष्टाम्।
लोकस्य राजा महतो महान् हि। सुगं नः पन्थामभयं कृणोतु।
यस्मिन्नक्षत्रे यम एति राजा। यस्मिन्नेनमभ्यषिञ्चन्त देवाः। तदस्य
चित्रं हविषा यजाम। अपं पाप्मानं भरणीर्भरन्तु॥२९॥

निवेशनी सङ्गमनी वसूनां विश्वा रूपाणि वसून्यावेशयन्ती।
सहस्रपोषं सुभगा रराणा सा न आगन्वर्चसा संविदाना॥ यत्तै
देवा अदधुर्भागधेयममावास्ये संवसन्तो महित्वा। सा नो यज्ञं
पिपृहि विश्ववारे रयिं नो धेहि सुभगे सुवीरम्॥३०॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ गणपत्यथर्वशीर्षोपनिषत् ॥

ॐ भ॒द्रं कर्णे॑भिः शृणु॒याम॑ दे॒वाः। भ॒द्रं प॑श्येमा॒क्षभि॑र्यज॒त्राः।
स्थि॒रैरङ्गै॑स्तुष्टु॒वाꣳसंस्त॑नूभिः। व्यशे॑म दे॒वहि॑तं॒ यदायुः॑। स्व॒स्ति न॒
इन्द्रो॑ वृद्धश्र॒वाः। स्व॒स्ति नः॑ पू॒षा विश्व॑वे॒दाः। स्व॒स्ति न॒स्ताक्ष्यो॑
अरि॑ष्टनेमिः। स्व॒स्ति नो॒ बृह॒स्पति॑र्दधातु॥ ॐ शान्तिः॒ शान्तिः॒
शान्तिः॑॥

ॐ नम॑स्ते गणपतये। त्वमे॒व प्र॒त्यक्षं॑ तत्त्व॑मसि। त्वमे॒व के॒वलं
कर्ता॑ऽसि। त्वमे॒व के॒वलं धर्ता॑ऽसि। त्वमे॒व के॒वलं हर्ता॑ऽसि। त्वमे॒व
सर्वं॑ खल्विदं ब्रह्मा॒सि। त्वं साक्षादात्मा॑ऽसि नित्यम्॥१॥

ऋतं॑ व॒च्मि। संत्यं॑ व॒च्मि॥२॥

अव॑ त्वं मा॒म्। अव॑ व॒क्तार॑म्। अव॑ श्रो॒तार॑म्। अव॑ दा॒तार॑म्।
अव॑ धा॒तार॑म्। अवानू॒चान॑मव शिष्यम्। अव॑ प॒श्चात्ता॑त्। अव॑
पु॒रस्ता॑त्। अवो॒त्तरा॑त्तात्। अव॑ दक्षि॒णात्ता॑त्। अव॑ चो॒र्ध्वात्ता॑त्।
अवाध॒रात्ता॑त्। सर्वतो मां पाहि पाहि॑ सम॒न्तात्॥३॥

त्वं वाङ्म॑यस्त्वं चिन्म॒यः। त्वमा॑नन्दमयस्त्वं ब्रह्म॒मयः। त्वं
सच्चि॑दानन्दाद्वितीयोऽसि। त्वं प्र॒त्यक्षं॑ ब्रह्मा॒सि। त्वं ज्ञा॑नमयो
विज्ञा॑नमयोऽसि॥४॥

सर्वं॑ जगदिदं त्वत्त्वं जाय॒ते। सर्वं॑ जगदिदं त्वत्त्वंस्तिष्ठ॒ति।
सर्वं॑ जगदिदं त्वयि लय॑मेष्य॒ति। सर्वं॑ जगदिदं त्वयि॑ प्रत्ये॒ति। त्वं

भूमिरापोऽनलोऽनिलो नभः। त्वं चत्वारि वाक्परिमिता पदानि॥५॥

त्वं गुणत्रयातीतः। त्वम् अवस्थात्रयातीतः। त्वं देहत्रयातीतः।
 त्वं कालत्रयातीतः। त्वं मूलाधारस्थितोऽसि नित्यम्। त्वं
 शक्तित्रयात्मकः। त्वां योगिनो ध्यायन्ति नित्यम्। त्वं ब्रह्मा त्वं
 विष्णुस्त्वं रुद्रस्त्वमिन्द्रस्त्वमग्निस्त्वं वायुस्त्वं सूर्यस्त्वं चन्द्रमास्त्वं
 ब्रह्म भूर्भुवः सुवरोम्॥६॥

गुणादीं[॥] पूर्वमुच्चार्य वर्णादीं[॥] तदनन्तरम्। अनुस्वारः
 परतरः। अर्धेन्दुलसितम्। तारेण ऋद्धम्। एतत्तव मनुस्वरूपम्।
 गकारः पूर्वरूपम्। अकारो मध्यमरूपम्। अनुस्वारश्चान्त्य-
 रूपम्। बिन्दुरुत्तररूपम्। नादः सन्धानम्। संहिता
 सन्धिः। सैषा गणेशविद्या। गणक ऋषिः। निचृद्वायत्रीच्छन्दः।
 श्रीमहागणपतिर्देवता। ॐ गं गणपतये नमः॥७॥

एकदन्ताय विद्महे वक्रतुण्डाय धीमहि।

तन्नो दन्ती प्रचोदयात्॥८॥

एकदन्तं चतुर्हस्तं पाशमङ्कुशधारिणम्।

रदं च वरदं हस्तैर्बिभ्राणं मूषकध्वजम्॥

रक्तं लम्बोदरं शूर्पकर्णकं रक्तवाससम्।

रक्तगन्धानुलिप्ताङ्गं रक्तपुष्पैः सुपूजितम्॥

भक्ता॑नु॒कम्पि॑नं दे॒वं ज॒गत्का॑रण॒मच्यु॑तम्।
 आ॒विर्भू॑तं च॒ सृष्ट्या॒दौ प्र॒कृतेः पु॑रुषा॒त्पर॑म्।
 ए॒वं ध्या॒यति॑ यो नित्यं स॒ यो॒गी यो॒गिनां॑ वरः॥९॥

नमो ब्रातपतये नमो गणपतये नमः प्रमथपतये नमस्ते अस्तु
 लम्बोदरायैकदन्ताय विघ्नविनाशिने शिवसुताय श्रीवरदमूर्तये नमो
 नमः॥१०॥

ए॒तदथ॑र्वशी॒र्षं योऽधी॑ते। स ब्र॒ह्मभू॑याय॒ कल्प॑ते। स
 सर्व॑विघ्नैर्न बाध्य॒ते। स सर्व॑तः सुखं॑मेध॒ते। स पञ्च॑महापापात्
 प्र॑मुच्य॒ते। साय॑मधी॒यानो दि॒वस॑कृतं पापं॑ नाश॒यति॑। प्रा॒तरधी॑यानो
 रा॒त्रिकृ॑तं पापं॑ नाश॒यति॑। सायं प्रा॒तः प्र॑युञ्जानो अ॒पापो भ॑वति।
 सर्व॑त्राधी॒यानोऽप॑विघ्नो भ॒वति॑। धर्मा॑र्थकाममोक्षं च॑ विन्द॒ति।
 इ॒दमथ॑र्वशी॒र्षमशिष्या॑य॒ न दे॒यम्। यो यदि॑ मोहाद्दास्यति स
 पापी॑यान् भ॒वति॑। सह॑स्रावर्तनाद्यं यं काम॑मधी॒ते तं तम॑नेन॑
 साध॑येत्॥११॥

अनेन गणपतिमभिषिञ्चति स वाग्मी भवति। चतुर्थ्यामनश्नन्
 जपति स विद्यावान् भवति। इत्यथर्वणवाक्यम्। ब्रह्माद्यावरणं
 विद्यान् बिभेति कदाचनेति॥१२॥

यो दूर्वाङ्कुरैर्यजति स वैश्रवणोपमो भवति। यो लाजैर्यजति
 स यशोवान् भवति स मेधावान् भवति। यो मोदकसहस्रेण यजति

स वाञ्छितफलमवाप्नोति। यः साज्यसमिद्धिर्यजति स सर्वं लभते
स सर्वं लभते॥१३॥

अष्टौ ब्राह्मणान् सम्यग्ग्राहयित्वा। सूर्यवर्चस्वी भवति।
सूर्यग्रहे महानद्यां प्रतिमासन्निधौ वा जत्वा सिद्धमन्त्रो भवति।
महाविघ्नात् प्रमुच्यते। महादोषात् प्रमुच्यते। महापापात् प्रमुच्यते।
महाप्रत्यवायात् प्रमुच्यते। स सर्वविद्भवति स सर्वविद्भवति। य
एवं वेद। इत्युपनिषत्॥१४॥

सह नाववतु। सह नौ भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहै।
तेजस्विनाऽवधीतमस्तु मा विद्विषावहै॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ मृत्युञ्जयहोम-मन्त्राः ॥

अपैतु मृत्युरमृतं न आगन्वैवस्वतो नो अभयं कृणोतु। पूर्णं वनस्पतेरिवाभिनः शीयतां रयिः सचतां नः शचीपतिः॥१॥

परं मृत्यो अनु परेहि पन्थां यस्ते स्व इतरो देवयानात्। चक्षुष्मते शृण्वते ते ब्रवीमि मा नः प्रजां रीरिषो मोत वीरान्॥२॥

वातं प्राणं मनसाऽन्वा रभामहे प्रजापतिं यो भुवनस्य गोपाः। स नो मृत्योस्त्रायतां पात्वहंसो ज्योग्जीवा जरामशीमहि॥३॥

अमुत्र भूयादध यद्यमस्य बृहस्पते अभिशस्तेरमुञ्चः। प्रत्यौहतामश्विना मृत्युमस्माद्देवानामग्रे भिषजा शचीभिः॥४॥

हरिः हरन्तमनुयन्ति देवा विश्वस्येशानं वृषभं मतीनाम्। ब्रह्म सरूपमनुमेदमागादयनं मा विवधीर्विक्रमस्व॥५॥

शल्लकैरग्निमिन्धान उभौ लोकौ सनेमहम्। उभयोर्लोकयोर्ऋध्वाऽति मृत्युं तराम्यहम्॥६॥

मा छिदो मृत्यो मा वधीर्मा मे बलं विवृहो मा प्रमोषीः। प्रजां मा मे रीरिष आयुरुग्र नृचक्षंसं त्वा हविषा विधेम॥७॥

मा नो महान्तमुत मा नो अर्भकं मा न उक्षन्तमुत मा न उक्षितम्। मा नो वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नस्तनुवो रुद्र रीरिषः॥८॥

मा नस्तोके तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितो वधीर्हविष्मन्तो नमसा विधेम

ते॥१॥

प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा जातानि परिता बभूव।
यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वयं स्याम पतयो रयीणाम्॥१०॥

यत इन्द्र भयामहे ततो नो अभयं कृधि। मघवन्छुग्धि तव
तन्न ऊतये विद्विषो विमृधो जहि॥११॥

स्वस्तिदा विशस्पतिर्वृत्रहा विमृधो वशी। वृषेन्द्रः पुर एतु नः
स्वस्तिदा अभयङ्कुरः॥१२॥

त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकमिव
बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥१३॥

अपमृत्युमपक्षुधम्। अपेतः शपथं जहि। अधा नो अग्न आवह।
रायस्पोषं सहस्रिणम्॥१४॥

ये ते सहस्रमयुतं पाशाः। मृत्यो मर्त्याय हन्तवे। तान् यज्ञस्य
मायया। सर्वानवयजामहे॥१५॥

जातवेदसे सुनवाम सोमं मरातीयतो निदहाति वेदः। स नः
पर्षदति दुर्गाणि विश्वा नावेव सिन्धुं दुरिताऽत्यग्निः॥१६॥

भूर्भुवः स्वः। ओजो बलम्। ब्रह्म क्षत्रम्। यशो महत्। सत्यं
तपो नाम। रूपममृतम्। चक्षुः श्रोत्रम्। मन आयुः। विश्वं यशो
महः। समं तपो हरो भाः। जातवेदा यदि वा पावकोऽसि। वैश्वानरो
यदि वा वैद्युतोऽसि। शं प्रजाभ्यो यजमानाय लोकम्। ऊर्जं पुष्टिं
ददद्भ्याववृथ्स्व॥१७॥

मृत्युर्नश्यत्वायुर्वर्धतां भूः॥१८॥

मृत्युर्नश्यत्वायुर्वर्धतां भुवः॥१९॥

मृत्युर्नश्यत्वायुर्वर्धतां सुवः॥२०॥

मृत्युर्नश्यत्वायुर्वर्धतां भूर्भुवः सुवः॥२१॥ मृत्युर्नश्यत्वायुर्वर्धताम्॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

(तैत्तिरीयारण्यकम् - ४/प्रपाठकः - ३/अनुवाकः - १५)

हरिः५ हरन्तमनुयन्ति देवाः। विश्वस्येशानं वृषभं मतीनाम्।
ब्रह्म सरूपमनुमेदमागात्। अयनं मा विवंधीर्विक्रमस्व। मा छिदो
मृत्यो मा वंधीः। मा मे बलं विवृहो मा प्रमोषीः। प्रजां मा मै
रीरिष आयुरुग्र। नृचक्षसं त्वा हविषा विधेम। सद्यश्चकमानाय।
प्रवेपानाय मृत्यवे॥१॥

प्रास्मा आशा अशृण्वन्। कामेनाजनयन्पुनः। कामेन मे काम
आगात्। हृदयाद्धृदयं मृत्योः। यदमीषामदः प्रियम्। तदैतूपमामभि।
परं मृत्यो अनु परेहि पन्थाम्। यस्ते स्व इतरो देवयानात्।
चक्षुष्मते शृण्वते ते ब्रवीमि। मा नः प्रजा५ रीरिषो मोत वीरान्।
प्र पूर्वं मनसा वन्दमानः। नाधमानो वृषभं चरषणीनाम्। यः
प्रजानामेकराण्मानुषीणाम्। मृत्युं यजे प्रथमजामृतस्य॥२॥

॥ महान्यासः ॥

॥ पञ्चाङ्गरुद्रन्यासः रावणोक्ता पञ्चाङ्गप्रार्थना-सहितम् ॥

ओङ्कारमन्त्रसंयुक्तं नित्यं ध्यायन्ति योगिनः।

कामदं मोक्षदं तस्मै नकाराय नमो नमः॥१॥

नमस्ते रुद्र मन्यव उतो त इषवे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वने
बाहुभ्यामुत ते नमः॥ या त इषुः शिवतमा शिवं बभूव ते धनुः।
शिवा शरव्या या तव तया नो रुद्र मृडय॥

(EAST)

कं खं गं घं ङं। यरलवशषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय।
पूर्वाङ्गरुद्राय नमः।

महादेवं महात्मानं महापातकनाशनम्।

महापापहरं वन्दे मकाराय नमो नमः॥२॥

अपैतु मृत्युरमृतं न आगन्वैवस्वतो नो अभयं कृणोतु। पूर्णं
वनस्पतेरिवाभिः शीयतां रयिः स च तान्नः शचीपतिः।

(SOUTH)

चं छं जं झं ञं। यरलवशषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय।
दक्षिणाङ्गरुद्राय नमः।

शिवं शान्तं जगन्नाथं लोकानुग्रहकारणम्।

शिवमेकं परं वन्दे शिकाराय नमो नमः॥३॥

ॐ। निर्धनपतये नमः। निर्धनपतान्तिकाय नमः। ऊर्ध्वाय
 नमः। ऊर्ध्वलिङ्गाय नमः। हिरण्याय नमः। हिरण्यलिङ्गाय
 नमः। सुवर्णाय नमः। सुवर्णलिङ्गाय नमः। दिव्याय नमः।
 दिव्यलिङ्गाय नमः। भवाय नमः। भवलिङ्गाय नमः। शर्वाय
 नमः। शर्वलिङ्गाय नमः। शिवाय नमः। शिवलिङ्गाय नमः।
 ज्वलाय नमः। ज्वललिङ्गाय नमः। आत्माय नमः। आत्मलिङ्गाय
 नमः। परमाय नमः। परमलिङ्गाय नमः। एतत्सोमस्य सूर्यस्य
 सर्वलिङ्गं स्थापयति पाणिमन्त्रं पवित्रम्।

(WEST)

टं ठं डं ढं णं। यरलवशषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय।
 पश्चिमाङ्गरुद्राय नमः।

वाहनं वृषभो यस्य वासुकिः कण्ठभूषणम्।

वामे शक्तिधरं वन्दे वकाराय नमो नमः॥४॥

यो रुद्रो अग्नौ यो अप्सु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा
 भुवनाऽऽविवेश तस्मै रुद्राय नमो अस्तु॥

(NORTH)

तं थं दं धं नं। यरलवशषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय।
 उत्तराङ्गरुद्राय नमः।

यत्र कुत्र स्थितं देवं सर्वव्यापिनमीश्वरम्।

यल्लिङ्गं पूजयेन्नित्यं यकाराय नमो नमः॥५॥

प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनाप्यायस्व॥
नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युर्मे पाहि।

(UPWARDS)

पं फं बं भं मं। यरलवशषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय।
ऊर्ध्वाङ्गरुद्राय नमः।

॥ पञ्चाङ्गमुखन्यासः रावणोक्ता
पञ्चमुखप्रार्थना-सहितम् ॥

तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि।
तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्॥

संवर्ताग्नि-तटित्प्रदीप्त-कनक-प्रस्पर्धि-तेजोरुणम्
गम्भीरध्वनि-सामवेदजनकं ताम्राधरं सुन्दरम्।
अर्धेन्दुद्युति-लोल-पिङ्गल-जटाभार-प्रबोद्धोदकम्
वन्दे सिद्धसुरासुरेन्द्रनमितं पूर्वं मुखं शूलिनः॥
ॐ नमो भगवते रुद्राय। पूर्वाङ्गमुखाय नमः। (EAST)

अ॒घोरे॑भ्योऽथ॒ घोरे॑भ्यो॒ घोर॒घोर॑तरेभ्यः।
सर्वे॑भ्यः सर्व॒शर्वे॑भ्यो॒ नम॑स्ते अस्तु रु॒द्ररू॑पेभ्यः॥

कालाभ्रभ्रमराञ्जन-द्युतिनिभं व्यावृत्तपिङ्गेक्षणम्
 कर्णोद्भासित-भोगिमस्तकमणि-प्रोद्विन्नदंष्ट्राङ्कुरम्।
 सर्पप्रोतकपाल-शुक्तिशकल-व्याकीर्णताशेखरम्
 वन्दे दक्षिणमीश्वरस्य वदनं चाथर्वनादोदयम्॥
 ॐ नमो भगवते रुद्राय। दक्षिणाङ्गमुखाय नमः। (SOUTH)

सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नमः।
 भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नमः॥
 प्रालेयाचलमिन्दुकुन्द-धवलं गोक्षीरफेनप्रभम्
 भस्माभ्यङ्गमनङ्गदेहदहन-ज्वालावली-लोचनम् ।
 विष्णु-ब्रह्म-मरुद्गणार्चितपदं ऋग्वेदनादोदयम्
 वन्देऽहं सकलं कलङ्करहितं स्थाणोर्मुखं पश्चिमम्॥
 ॐ नमो भगवते रुद्राय। पश्चिमाङ्गमुखाय नमः। (WEST)

वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय नमः कालाय
 नमः कलविकरणाय नमो बलविकरणाय नमो बलाय नमो
 बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः॥

गौरं कुङ्कुमपङ्कितं सुतिलकं व्यापाण्डुमण्डस्थलम्
 भ्रूविक्षेप-कटाक्षवीक्षण-लसत्-संसक्तकर्णोत्पलम्।
 स्निग्धं बिम्बफलाधरं प्रहसितं नीलालकालङ्कृतम्
 वन्दे याजुषवेदघोषजनकं वक्त्रं हरस्योत्तरम्॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। उत्तराङ्गमुखाय नमः। (NORTH)

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां
ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मा शिवो मे अस्तु सदाशिवोम्॥

व्यक्ताव्यक्तनिरूपितं च परमं षट्त्रिंशतत्त्वाधिकम्
तस्मादुत्तर-तत्त्वमक्षरमिति ध्येयं सदा योगिभिः।
ओङ्कारादि समस्तमन्त्रजनकं सूक्ष्मातिसूक्ष्मं परम्
वन्दे पञ्चममीश्वरस्य वदनं खव्यापि तेजोमयम्॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। ऊर्ध्वाङ्गमुखाय नमः। (UPWARDS)

॥ केशादिपादान्त (प्रथमो) न्यासः ॥

या ते रुद्र शिवा तनूरघोराऽपापकाशिनी।
तया नस्तनुवा शन्तमया गिरिशन्ताभिचाकशीहि॥
शिखायै नमः॥ (TUFT)

अस्मिन् महत्यर्णवेऽन्तरिक्षे भूवा अधि।
तेषां सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥
शिरसे नमः॥ (TOP OF HEAD)

सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याम्।
तेषां सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥
ललाटाय नमः॥ (FOREHEAD)

ह्रस्वः शुचिषद्वसुरन्तरिक्षसद्धोता वेदिषदतिथिर्दुरोणसत्।

नृषद्वरसदृतसद्व्योमसदब्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा ऋतं बृहत्॥
भ्रुवोर्मध्याय नमः॥ (MIDDLE OF EYEBROWS)

त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥
नेत्राभ्यां नमः॥ (EYES)

नमः स्नुत्याय च पथ्याय च नमः काट्याय च नीप्याय च
नमः सूद्याय च सरस्याय च नमो नाद्याय च वैशन्ताय च।
कर्णाभ्यां नमः॥ (EARS)

मा नस्तोके तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु
रीरिषः।
वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवधीर्हविष्मन्तो नमसा विधेम ते॥
नासिकायै¹ नमः॥ (NOSE)

अवतत्य धनुस्त्व९ सहस्राक्ष शतेषुधे॥
निशीर्य शल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव।
मुखाय नमः॥ (FACE)

नीलग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः, क्षमाचराः।
तेषां सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥
कण्ठाय नमः॥ (NECK)

नीलग्रीवाः शितिकण्ठा दिवः रुद्रा उपश्रिताः।

¹नासिकाभ्यां

तेषां सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥

उपकण्ठाय नमः॥ (LOWER NECK)

नमस्ते अस्त्वायुधायानां तताय धृष्णवे॥

उभाभ्यामुत ते नमो बाहुभ्यां तव धन्वने॥

बाहुभ्यां नमः॥ (SHOULDERS)

या ते हेतिर्मीढुष्टम् हस्तै बभूव ते धनुः॥

तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परिबुज॥

उपबाहुभ्यां नमः॥ (ELBOW TO WRIST)

परि णो रुद्रस्य हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्य दुर्मतिरंघायोः॥

अव स्थिरा मघवंद्ध्यस्तनुष्व मीढ्वस्तोकाय तनयाय मृडय॥

मणिबन्धाभ्यां नमः॥ (WRISTS)

ये तीर्थानि प्रचरन्ति सृकावन्तो निषङ्गिणः॥

तेषां सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥

हस्ताभ्यां नमः॥ (HANDS)

सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नमः॥

भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्धवाय नमः॥

अङ्गुष्ठाभ्यां नमः॥ (ROLL RING FINGERS ON THUMBS)

वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय नमः

कालाय नमः कलविकरणाय नमो बलविकरणाय नमो बलाय

नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः॥

तर्जनीभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON INDEX FINGERS)

अ॒घो॒रेभ्योऽथ॒ घो॒रेभ्यो॒ घो॒र॒घो॒र॒तरे॒भ्यः॥

सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥

मध्यमाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON MIDDLE FINGERS)

तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि।

तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्॥

अनामिकाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON RING FINGERS)

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-
ऽधिपतिर्ब्रह्मा शिवो मे अस्तु सदाशिवोम्॥

कनिष्ठिकाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON LITTLE FINGERS)

नमो हिरण्यबाहवे हिरण्यवर्णाय हिरण्यरूपाय हिरण्यपतये-
ऽम्बिकापतये उमापतये पशुपतये नमो नमः॥

करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः॥ (RUB PALMS OVER ONE ANOTHER, FRONT
AND BACK)

नमो वः किरिकेभ्यो देवानां हृदयेभ्यः॥

हृदयाय नमः॥ (HEART)

नमो गुणेभ्यो गुणपतिभ्यश्च वो नमः॥

पृष्ठाय नमः॥ (BACK)

नमस्तक्ष्भ्यो रथकारेभ्यश्च वो नमः॥

कक्षाभ्यां नमः॥ (ARMPIT TO WAIST)

नमो हिरण्यबाहवे सेनान्ये दिशां च पतये नमः॥

पार्श्वभ्यां नमः॥ (TRUNK)

विज्यं धनुः कपर्दिनो विशल्यो बाणवाꣳ उत।
अनेशन्नस्येषव आभुरस्य निषङ्गथिः॥

जठराय नमः॥ (STOMACH)

हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेकं आसीत्।
सदाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम॥

नाभ्यै नमः॥ (NAVEL)

मीढुष्टम् शिवतम शिवो नः सुमना भव।
परमे वृक्ष आयुधं निधाय कृत्तिं वसान् आ चरं पिनाकं बिभ्रदा
गहि॥

कट्यै नमः॥ (WAIST)

ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः।
तेषाꣳ सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥

गुह्याय नमः॥ (UPPER REPRODUCTIVE ORGANS)

ये अन्नैषु विविध्यन्ति पात्रेषु पिबन्तो जनान्।
तेषाꣳ सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥

अण्डाभ्यां नमः॥ (LOWER REPRODUCTIVE ORGANS)

स शिरा जातवेदा अक्षरं परमं पदम्।
वेदानाꣳ शिरंसि माता आयुष्मन्तं करोतु माम्॥

अपानाय नमः॥ (ANUS)

मा नो महान्तमुत मा नो अर्भकं मा न उक्षन्तमुत मा न

उक्षितम्।

मा नो वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नस्तनुवो रुद्र रीरिषः॥
ऊरुभ्यां नमः॥ (THIGHS)

एष ते रुद्रभागस्तं जुषस्व तेनावसेन परो मूर्जवतोऽती-
ह्यवततधन्वा पिनाकहस्तः कृत्तिवासाः॥

जानुभ्यां नमः॥ (KNEES)

सꣳसृष्टजिह्वसोमपा बाहुशध्यूर्ध्वधन्वा प्रतिहिताभिरस्ताः॥
बृहस्पते परिदीया रथेन रक्षोहाऽमित्राꣳ अपबाधमानः॥

जङ्घाभ्यां नमः॥ (KNEE TO ANKLES)

विश्वं भूतं भुवनं चित्रं बहुधा जातं जायमानं च यत्।
सर्वो ह्येष रुद्रस्तस्मै रुद्राय नमो अस्तु॥

गुल्फाभ्यां नमः॥ (ANKLES)

ये पथां पथिरक्षय ऐलबृदा यव्युधः।
तेषाꣳ सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥

पादाभ्यां नमः॥ (FEET)

अध्यवोचदधिवक्ता प्रथमो दैव्यो भिषक्।
अहीꣳश्च सर्वाꣳञ्जम्भयन्त्सर्वाꣳश्च यातुधान्यः॥

कवचाय हुम्॥ (CROSS HANDS ACROSS CHEST WITH TIPS OF FINGERS
TOUCHING SHOULDERS)

नमो बिल्मिने च कवचिने च नमः श्रुताय च श्रुतसेनाय च॥
उपकवचाय हुम्॥ (REPEAT THE ABOVE AT ELBOW LEVEL)

नमो अस्तु नीलग्रीवाय सहस्राक्षाय मीढुषे।
अथो ये अस्य सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नमः॥

नेत्रत्रयाय वौषट्॥ (TOUCH INDEX, MIDDLE, RING FINGERS ACROSS
THE THREE EYES)

प्र मुञ्च धन्वनस्त्वमुभयोरार्त्तियोज्याम्।
याश्च ते हस्त इषवः परा ता भगवो वप॥

अस्त्राय फट्॥ (SLAP INDEX AND MIDDLE FINGERS OF RIGHT HAND
ON LEFT PALM)

य एतावन्तश्च भूयांसश्च दिशो रुद्रा वितस्थिरे।
तेषां सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥

इति दिग्बन्धः॥ (SNAP MIDDLE AND THUMB WITH CLICKING SOUNDS
AROUND SELF)

॥ मूर्धादिपादान्त दशाक्षरी दशाङ्ग (द्वितीयो) न्यासः ॥

ॐ मूर्ध्ने नमः। नं नासिकाय² नमः। मों ललाटाय नमः। भं
मुखाय नमः। गं कण्ठाय नमः। वं हृदयाय नमः। तें दक्षिणहस्ताय
नमः। रुं वामहस्ताय नमः। द्रां नाभ्यै नमः। यं पादाभ्यां नमः।

²नासिकाभ्यां

॥ पादादिमूर्धान्त पञ्चाङ्ग (तृतीयो) न्यासः ॥

सद्योजा॑तं प्र॑पद्यामि सद्योजा॑ताय॒ वै नमो॑ नमः॑।

भवे॑ भवे॑ नाति॑ भवे॑ भवस्व॒ माम्। भवो॑द्भवाय॒ नमः॑॥

पादाभ्यां॑ नमः॥

वाम॑देवाय॒ नमो॑ ज्ये॒ष्ठाय॒ नमः॑ श्रे॒ष्ठाय॒ नमो॑ रु॒द्राय॒ नमः॑

काला॑य॒ नमः॑ कल॑विकर॒णाय॒ नमो॑ बल॑विकर॒णाय॒ नमो॑ बला॑य॒

नमो॑ बल॑प्रमथनाय॒ नमः॑ सर्व॑भूतदमनाय॒ नमो॑ म॒नोन्म॑नाय॒ नमः॑॥

ऊरु॑भ्यां नमः॥

अ॒घोरे॑भ्योऽथ॒ घोरे॑भ्यो॒ घोर॑घोर॒तरे॑भ्यः।

सर्वे॑भ्यः सर्व॑शर्वे॑भ्यो॒ नम॑स्ते अस्तु रु॒द्ररू॑पेभ्यः॥

हृदयाय॑ नमः॥

तत्पुरु॑षाय वि॒द्महे॑ महा॒देवाय॑ धीमहि।

तन्नो॑ रु॒द्रः प्रचो॑दयात्॥

मुखाय॑ नमः॥

ई॒शानः॑ सर्व॑विद्यानामीश्वरः॑ सर्व॑भू॒तानां॑ ब्रह्माधि॑पतिर्ब्रह्म॒णो-

ऽधि॑पतिर्ब्रह्मा॑ शि॒वो मे॑ अस्तु सदाशि॒वोम्॥

हंस॑ हंस॑ मूर्ध्ने॑ नमः॥

॥ हंसगायत्री ॥

अस्य श्री-हंसगायत्री महामन्त्रस्य। अव्यक्त परब्रह्म ऋषिः।
अव्यक्त गायत्री छन्दः। परमहंसो देवता॥ हंसां बीजम्। हंसीं
शक्तिः। हंसूं कीलकम्॥

परमहंस-प्रसाद-सिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः॥

हंसां अङ्गुष्ठाभ्यां नमः। हंसीं तर्जनीभ्यां नमः। हंसूं मध्यमाभ्यां
नमः। हंसै अनामिकाभ्यां नमः। हंसौ कनिष्ठिकाभ्यां नमः। हंसः
करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः। हंसां हृदयाय नमः। हंसीं शिरसे स्वाहा।
हंसूं शिखायै वषट्। हंसै कवचाय हुम्। हंसौ नेत्रत्रयाय वौषट्।
हंसः अस्त्राय फट्। भूर्भुवस्सुवरोम् इति दिग्बन्धः॥

॥ ध्यानम् ॥

गमागमस्थं गमनादिशून्यं चिद्रूपदीपं तिमिरापहारम्।
पश्यामि ते सर्वजनान्तरस्थं नमामि हंसं परमात्मरूपम्॥

हंसहंसात् परमहंसः सोऽहं हंसः॥

हंस हंसाय विद्महे परमहंसाय धीमहि।

तन्नो हंसः प्रचोदयात्॥

(एवं त्रिः)

हंस हंसेति यो ब्रूयाद्धंसो नाम सदाशिवः।

एवं न्यासविधिं कृत्वा ततः सम्पुटमारभेत्॥

॥ दिक् सम्पुटन्यासः ॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[ॐ] लं। त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रः५ हवेहवे सुहवः५ शूरमिन्द्रम्।
हुवे नु शक्रं पुरुहूतमिन्द्रः५ स्वस्ति नो मघवां धात्विन्द्रः॥

[ॐ] लं भूर्भुवः सुवः। इन्द्राय वज्रहस्ताय सुराधिपतये
ऐरावतवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-
भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

पूर्वदिग्भागे ललाटस्थाने लं इन्द्राय नमः। इन्द्रः सुप्रीतो वरदो
भवतु॥ [इन्द्रः संरक्षतु॥] ॥१॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[नं] रं। त्वन्नो अग्ने वरुणस्य विद्वान् देवस्य हेडोऽव यासिसीष्ठाः।
यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानो विश्वा द्वेषांसि प्रमुमुग्यस्मत्॥

[नं] रं भूर्भुवः सुवः। अग्नये शक्तिहस्ताय तेजोऽधिपतये-
ऽजवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-
भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

आग्नेयदिग्भागे नेत्रयोः स्थाने रं अग्नये नमः। अग्निः सुप्रीतो
वरदो भवतु॥ [अग्निः संरक्षतु॥] ॥२॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[मों] हं। सुगं नः पन्थामभयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षत्रे यम एति
राजा॥

यस्मिन्नेनमभ्यर्षिश्चन्त देवाः। तदस्य चित्रः५ हविषा यजाम॥

[मों] हं भूर्भुवः सुवः। यमाय दण्डहस्ताय धर्माधिपतये
महिषवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-
भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

दक्षिणदिग्भागे कर्णयोः स्थाने हं यमाय नमः। यमः सुप्रीतो
वरदो भवतु॥ [यमः संरक्षतु॥] ॥३॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[भं] षं। असुन्वन्तमयं जमानमिच्छ स्तेनस्येत्यां तस्करस्यान्वेषि।
अन्यमस्मदिच्छ सा तं इत्या नमो देवि निर्ऋते तुभ्यमस्तु॥

[भं] षं भूर्भुवः सुवः। निर्ऋतये खड्गहस्ताय रक्षोधिपतये
नरवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-
भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

निर्ऋतिदिग्भागे मुखस्थाने षं निर्ऋतये नमः। निर्ऋतिः
सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [निर्ऋतिः संरक्षतु॥] ॥४॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[गं] वं। तत्त्वां यामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदा शास्ते यजमानो
हविर्भिः।

अहं डमानो वरुणेह बोध्युरुशंस मा न आयुः प्रमोषीः॥

[गं] वं भूर्भुवः सुवः। वरुणाय पाशहस्ताय जलाधिपतये
मकरवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-
भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

पश्चिमदिग्भागे बाह्वोः स्थाने वं वरुणाय नमः। वरुणः सुप्रीतो

वरदो भवतु॥ [वरुणः संरक्षतु॥]

॥५॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[वं] यं। आ नो न॒युद्धिः श॒तिनी॑भिरध्व॒रम्। स॒हस्रिणी॑भि॒रुप॑याहि
य॒ज्ञम्।

वायो॑ अ॒स्मिन् ह॒विषि॑ मादयस्व। यू॒यं पा॑त स्व॒स्तिभिः॑ सदा॑ नः॥

[वं] यं भूर्भुवः सुवः। वायवे साङ्कुशध्वजहस्ताय प्राणाधिपतये
मृगवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-
भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

वायव्यदिग्भागे नासिकास्थाने³ यं वायवे नमः। वायुः सुप्रीतो
वरदो भवतु॥ [वायुः संरक्षतु॥]

॥६॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[तें] सं। व॒यं सोम॑ व्र॒ते तव॑। मन॑स्त॒नूषु॑ बिभ्र॑तः।

प्र॒जाव॑न्तो अशीमहि॥

[तें] सं भूर्भुवः सुवः। सोमाय अमृतकलशहस्ताय नक्षत्राधिपतये
अश्ववाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-
भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

उत्तरदिग्भागे हृदयस्थाने सं सोमाय नमः। सोमः सुप्रीतो वरदो
भवतु॥ [सोमः संरक्षतु॥]

॥७॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[रुं] शं। (ऋक्) तमीशा॑नं जग॑तस्त॒स्थुष॑स्पतिम्। धि॒यं जि॒न्वम॑वसे

हूमहे वयम्।

पूषा नो यथा वेदसामसंदृधे रक्षिता पायुरदब्धः स्वस्तये॥

[रुं] शं भूर्भुवः सुवः। ईशानाय त्रिशूलहस्ताय भूताधिपतये
वृषभवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-
भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

ईशानदिग्भागे नाभिस्थाने शं ईशानाय नमः। ईशानः सुप्रीतो
वरदो भवतु॥ [ईशानः संरक्षतु॥] ॥८॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[द्रां] खं। (ऋक्) अस्मे रुद्रा मेहना पर्वतासो वृत्रहत्ये भरंहूतौ
सजोषाः ।

यः शंसते स्तुवते धारिं पञ्च इन्द्रज्येष्ठा अस्माँ अवन्तु देवाः॥

[द्रां] खं भूर्भुवः सुवः। ब्रह्मणे पद्महस्ताय विद्याधिपतये
हंसवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-
भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

ऊर्ध्वदिग्भागे मूर्ध्निस्थाने खं ब्रह्मणे नमः। ब्रह्मा सुप्रीतो वरदो
भवतु॥ [ब्रह्मा संरक्षतु॥] ॥९॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[यं] ह्रीं। स्योना पृथिवि भवाऽनृक्षरा निवेशनी।

यच्छानः शर्म सप्रथाः॥

[यं] ह्रीं भूर्भुवः सुवः। विष्णवे चक्रहस्ताय नागाधिपतये
गरुडवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-

भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

अधोदिग्भागे पादयोः स्थाने ह्रीं विष्णवे नमः। विष्णुः सुप्रीतो
वरदो भवतु॥ [विष्णुः संरक्षतु॥] ॥१०॥

॥ षोडशाङ्गरौद्रीकरणम् ॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय
च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥
ॐ अं। विभूरसि प्रवाहणो रौद्रेणानीकेन पाहि माँऽग्रे पिपृहि मा
मा मां हिंसीः॥ अं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। शिखास्थाने रुद्राय
नमः॥१॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च
मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥
ॐ आं। वह्निरसि हव्यवाहनो रौद्रेणानीकेन पाहि माँऽग्रे पिपृहि मा
मा मां हिंसीः॥ आं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। शिरस्थाने
रुद्राय नमः॥२॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च
मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥
ॐ इं। श्वात्रोऽसि प्रचेता रौद्रेणानीकेन पाहि माँऽग्रे पिपृहि मा
मा मां हिंसीः॥ इं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। मूर्ध्निस्थाने रुद्राय

नमः॥३॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च
मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ ईं। तुथोऽसि विश्ववेदा रौद्रेणानीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि मा
मा मा हिंसीः॥ ईं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। ललाटस्थाने रुद्राय
नमः॥४॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च
मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ उं। उशिगसि कवी रौद्रेणानीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि मा मा
मा हिंसीः॥ उं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। नेत्रयोः^४ स्थाने रुद्राय
नमः॥५॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च
मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ ऊं। अङ्घोरिरसि बम्भारी रौद्रेणानीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि
मा मा मा हिंसीः॥ ऊं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। कर्णयोः स्थाने
रुद्राय नमः॥६॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च
मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ ऋं। अ॒व॒स्युर॑सि॒ दु॒व॑स्वा॒न् रौ॒द्रेणा॑नी॒केन॑ प॒हि माँ॑ऽग्ने पि॒पृ॒हि
मा॒ मा मा॑ हि॒ःसीः॥ ऋं [ॐ] भूर्भुवः॒ सुव॑रोम्। मुख॒स्थाने॑ रु॒द्राय॑
नमः॥७॥

ॐ भूर्भुवः॒ सुवः॑। नमः॑ श॒म्भवे॑ च म॒योभवे॑ च॒ नमः॑ शङ्क॒राय॑ च
म॒यस्क॑राय॑ च॒ नमः॑ शि॒वाय॑ च शि॒वत॑राय॑ च॥

ॐ ऋं। शु॒न्यूर॑सि मा॒र्जा॒लीयो॑ रौ॒द्रेणा॑नी॒केन॑ प॒हि माँ॑ऽग्ने पि॒पृ॒हि
मा॒ मा मा॑ हि॒ःसीः॥ ऋं [ॐ] भूर्भुवः॒ सुव॑रोम्। कण्ठ॒स्थाने॑
रु॒द्राय॑ नमः॥८॥

ॐ भूर्भुवः॒ सुवः॑। नमः॑ श॒म्भवे॑ च म॒योभवे॑ च॒ नमः॑ शङ्क॒राय॑ च
म॒यस्क॑राय॑ च॒ नमः॑ शि॒वाय॑ च शि॒वत॑राय॑ च॥

ॐ लं। स॒म्राड॑सि कृ॒शानू॑ रौ॒द्रेणा॑नी॒केन॑ प॒हि माँ॑ऽग्ने पि॒पृ॒हि मा॒
मा मा॑ हि॒ःसीः॥ लं [ॐ] भूर्भुवः॒ सुव॑रोम्। बा॒ह्वोः स्थाने॑ रु॒द्राय॑
नमः॥९॥

ॐ भूर्भुवः॒ सुवः॑। नमः॑ श॒म्भवे॑ च म॒योभवे॑ च॒ नमः॑ शङ्क॒राय॑ च
म॒यस्क॑राय॑ च॒ नमः॑ शि॒वाय॑ च शि॒वत॑राय॑ च॥

ॐ लृं। प॒रि॒षद्यो॑ऽसि प॒व॒मानो॑ रौ॒द्रेणा॑नी॒केन॑ प॒हि माँ॑ऽग्ने पि॒पृ॒हि
मा॒ मा मा॑ हि॒ःसीः॥ लृं [ॐ] भूर्भुवः॒ सुव॑रोम्। हृद॒यस्थाने॑
रु॒द्राय॑ नमः॥१०॥

ॐ भूर्भुवः॒ सुवः॑। नमः॑ श॒म्भवे॑ च म॒योभवे॑ च॒ नमः॑ शङ्क॒राय॑ च

मयस्क॒राय॑ च॒ नमः॑ शि॒वाय॑ च शि॒वत॑राय च॥

ॐ ऐं। प्र॒तक्का॑ऽसि नभ॑स्वान् रौ॒द्रेणा॑नी॒केन॑ पा॒हि मा॑ऽग्ने पि॒पृहि॑
मा॒ मा मा॑ हि॒ःसीः॥ ऐं [ॐ] भूर्भुवः॑ सु॒व॒रोम्। नाभि॑स्थाने रु॒द्राय॑
नमः॥११॥

ॐ भूर्भुवः॑ सु॒वः। नमः॑ श॒म्भवे॑ च मयो॒भवे॑ च॒ नमः॑ शङ्क॒राय॑ च
मयस्क॒राय॑ च॒ नमः॑ शि॒वाय॑ च शि॒वत॑राय च॥

ॐ ऐं। अ॒स॑म्मृ॒ष्टो॑ऽसि ह॒व्य॑सू॒दो रौ॒द्रेणा॑नी॒केन॑ पा॒हि मा॑ऽग्ने
पि॒पृहि॑ मा॒ मा मा॑ हि॒ःसीः॥ ऐं [ॐ] भूर्भुवः॑ सु॒व॒रोम्। क॒टि॑स्थाने
रु॒द्राय॑ नमः॥१२॥

ॐ भूर्भुवः॑ सु॒वः। नमः॑ श॒म्भवे॑ च मयो॒भवे॑ च॒ नमः॑ शङ्क॒राय॑ च
मयस्क॒राय॑ च॒ नमः॑ शि॒वाय॑ च शि॒वत॑राय च॥

ॐ ॐ। ऋ॒त॒धा॒मा॑ऽसि सु॒व॒ज्यो॑ती रौ॒द्रेणा॑नी॒केन॑ पा॒हि मा॑ऽग्ने
पि॒पृहि॑ मा॒ मा मा॑ हि॒ःसीः॥ ॐ [ॐ] भूर्भुवः॑ सु॒व॒रोम्। ऊ॒रु॑स्थाने
रु॒द्राय॑ नमः॥१३॥

ॐ भूर्भुवः॑ सु॒वः। नमः॑ श॒म्भवे॑ च मयो॒भवे॑ च॒ नमः॑ शङ्क॒राय॑ च
मयस्क॒राय॑ च॒ नमः॑ शि॒वाय॑ च शि॒वत॑राय च॥

ॐ औं। ब्र॒ह्म॑ज्योति॒र॑सि सु॒व॒र्धा॒मा रौ॒द्रेणा॑नी॒केन॑ पा॒हि मा॑ऽग्ने
पि॒पृहि॑ मा॒ मा मा॑ हि॒ःसीः॥ औं [ॐ] भूर्भुवः॑ सु॒व॒रोम्।
जा॒नु॒स्थाने॑ रु॒द्राय॑ नमः॥१४॥

ॐ भूर्भुवः॑ सु॒वः। नमः॑ श॒म्भवे॑ च मयो॒भवे॑ च॒ नमः॑ शङ्क॒राय॑ च

मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ अं। अजोऽस्येकपाद्रौद्रेणानीकेन पाहि माऽग्रे पिपृहि मा
मा मा हिंसीः॥ अं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। जङ्घास्थाने रुद्राय
नमः॥१५॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च
मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ अः। अहिरसि बुध्नियो रौद्रेणानीकेन पाहि माऽग्रे पिपृहि
मा मा मा हिंसीः॥ अः [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। पादयोः स्थाने
रुद्राय नमः॥१६॥

त्वगस्थिगतैः सर्वपापैः प्रमुच्यते। सर्वभूतेष्वपराजितो भवति।
ततो भूत-प्रेत-पिशाच-ब्रह्मराक्षस-यक्ष-यमदूत-शाकिनी-डाकिनी-
सर्प-श्वापद-वृश्चिक-तस्कराद्युपद्रवाद्युपघाताः। सर्वे ज्वलन्तं
पश्यन्तु। मां रक्षन्तु। यजमानं रक्षन्तु। सर्वान् महाजनान् रक्षन्तु॥

॥ गुह्यादि मस्तकान्तं षडङ्ग (चतुर्थो) न्यासः ॥

मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं यज्ञं समिमं दधातु।
या इष्टा उषसो निमृचश्च ताः सन्दधामि हविषा घृतेन॥ गुह्याय
नमः॥१॥

अबोध्यग्निः समिधा जनानां प्रति धेनुमिवाऽऽयतीमुषासम्।

य॒ह्ना इ॒व प्र॒व॒यामु॒ञ्जिहा॑नाः प्रभा॒नवः॑ सि॒स्रते॒ नाक॑मच्छ॥ नाभ्यै
नमः॥२॥

अ॒ग्नि॒र्मूर्धा॑ दि॒वः क॒कुत्प॑तिः पृ॒थि॒व्या अ॒यम्।

अ॒पा॒९ रेता॑९सि जि॒न्वति॑॥ हृद॒याय॑ नमः॥३॥

मूर्धा॑नं दि॒वो अ॑र॒तिं पृ॑थि॒व्या वै॑श्वान॒रमृ॑ताय॑ जा॒तम॒ग्निम्।

क॒वि॒९ स॒म्राज॑म॒ति॒थिं जना॑नामा॒सन्ना पात्रं॑ जनयन्त दे॒वाः॥
कण्ठाय॑ नमः॥४॥

म॒र्माणि॑ ते॒ वर्म॑भिश्छादयामि॒ सोम॑स्त्वा॒ राजा॑ऽमृते॑ना॒भि॒व॑स्ताम्।

उ॒रोर्व॑री॒यो वरि॑वस्ते अस्तु॒ जय॑न्तं॒ त्वामनु॑ मदन्तु दे॒वाः॥ मु॒खाय॑
नमः॥५॥

जा॒तवे॑दा॒ यदि॑ वा पा॒व॒कोऽसि॑। वै॒श्वान॒रो यदि॑ वा वैद्यु॒तोऽसि॑।
शं प्र॒जाभ्यो॑ यज॑मानाय लो॒कम्। ऊ॒र्जं पु॒ष्टिं दद॑द्भ्याव॑वृ॒ध्वस्व॥
शि॒रसे॑ नमः॥६॥

॥ आत्मरक्षा ॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकं - २/प्रश्नः - ३/अनुवाकः - ११)

ब्रह्मा॑त्म॒न्वद॑सृजत। तद॑कामयत। समा॒त्मना॑ प॒द्येयेति॑।
आत्म॒न्नात्म॒न्नित्याम॑न्नयत। तस्मै॑ दश॒म९ हूतः॑ प्रत्य॑शृणोत्। स
दश॑हूतोऽभवत्। दश॑हूतो ह॒ वै नामै॑षः। तं वा ए॒तं दश॑हूत९

सन्तम्। दशहोतेत्याचक्षते पुरोक्षेण। पुरोक्षप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामन्त्रयत। तस्मै सप्तम्५ हूतः प्रत्यशृणोत्।
स सप्तहूतोऽभवत्। सप्तहूतो ह वै नामैषः। तं वा एत५ सप्तहूत५
सन्तम्। सप्तहोतेत्याचक्षते पुरोक्षेण। पुरोक्षप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामन्त्रयत। तस्मै षष्ठ५ हूतः प्रत्यशृणोत्। स
षड्भूतोऽभवत्। षड्भूतो ह वै नामैषः। तं वा एत५ षड्भूत५ सन्तम्।
षड्भूतेत्याचक्षते पुरोक्षेण। पुरोक्षप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामन्त्रयत। तस्मै पञ्चम्५ हूतः प्रत्यशृणोत्।
स पञ्चहूतोऽभवत्। पञ्चहूतो ह वै नामैषः। तं वा एतं पञ्चहूत५
सन्तम्। पञ्चहोतेत्याचक्षते पुरोक्षेण। पुरोक्षप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामन्त्रयत। तस्मै चतुर्थ५ हूतः प्रत्यशृणोत्।
स चतुर्हूतोऽभवत्। चतुर्हूतो ह वै नामैषः। तं वा एतं चतुर्हूत५
सन्तम्। चतुर्होतेत्याचक्षते पुरोक्षेण। पुरोक्षप्रिया इव हि देवाः॥

तमब्रवीत्। त्वं वै मे नेदिष्ठ५ हूतः प्रत्यश्रौषीः।
त्वयैनानाख्यातार इति। तस्मान्नु हैनाः५श्चतुर्होतार इत्याचक्षते।
तस्माच्छ्रूषुः पुत्राणा५ हृद्यतमः। नेदिष्ठो हृद्यतमः। नेदिष्ठो
ब्रह्मणो भवति। य एवं वेद।

आत्मने नमः॥

॥ शिवसङ्कल्पः ॥

येनेदं भूतं भुवनं भविष्यत् परिगृहीतममृतं सर्वम्।

येन यज्ञस्त्रायते सप्तहोता तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१॥

येन कर्माणि प्रचरन्ति धीरा यतो वाचा मनसा चारु यन्ति।
यत्सम्मितामनुसंयन्ति प्राणिनस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२॥

येन कर्माण्युपसौ मनीषिणो यज्ञे कृण्वन्ति विदथेषु धीराः।

यदपूर्वं यक्षमन्तः प्रजानां तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥३॥

यत्प्रज्ञानमुत चेतो धृतिश्च यज्योतिरन्तरमृतं प्रजासु। यस्मान्न

ऋते किं च न कर्म क्रियते तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥४॥

सुषारथिरश्वानिव यन्मनुष्यान्नेनीयतेऽभीशुभिर्वाजिन इव।

हृत्प्रतिष्ठं यदजिरं जविष्ठं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥५॥

यस्मिनृचः साम यजूंषि यस्मिन् प्रतिष्ठिता रथनाभाविंवाराः।

यस्मिंश्चित्तं सर्वमोतं प्रजानां तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥६॥

यदत्र षष्ठं त्रिशतं सुवीरं यज्ञस्य गुह्यं नवनावमाय्यम्। दशं

पञ्च त्रिंशतं यत्परं च तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥७॥

यज्जाग्रतो दूरमुदैति दैवं तदु सुप्तस्य तथैवैति। दूरङ्गमं ज्योतिषां

ज्योतिरेकं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥८॥

येनेदं विश्वं जगतो बभूव ये देवापि महतो जातवेदाः।

तदेवाग्निस्तमसो ज्योतिरेकं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥९॥

येन द्यौः पृथिवी चान्तरिक्षं च ये पर्वताः प्रदिशो दिशश्च। येनेदं
जगद्ध्याप्तं प्रजानां तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१०॥
ये मनो हृदयं ये च देवा ये दिव्या आपो ये सूर्यरश्मिः। ते श्रोत्रे
चक्षुषी सञ्चरन्तं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥११॥

अचिन्त्यं चाप्रमेयं च व्यक्ताव्यक्तपरं च यत्।
सूक्ष्मात्सूक्ष्मतरं ज्ञेयं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१२॥

एकां च दश शतं च सहस्रं चायुतं च
नियुतं च प्रयुतं चार्बुदं च न्यर्बुदं च समुद्रश्च मध्यं चान्तश्च
परार्धश्च तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१३॥

ये पञ्च पञ्चादश शतं सहस्रमयुतं न्यर्बुदं च। ते
अग्निचित्येष्टकास्तं शरीरं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१४॥
वेदाहमेतं पुरुषं महान्तमादित्यवर्णं तमसः परस्तात्। यस्य योनिं
परिपश्यन्ति धीरास्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१५॥

यस्येदं धीराः पुनन्ति कवयो ब्रह्माणमेतं त्वा वृणत इन्दुम्।
स्थावरं जङ्गमं द्यौराकाशं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१६॥

परात्परतरं चैव यत्पराच्चैव यत्परम्।
यत्परात्परतो ज्ञेयं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१७॥

परात्परतरो ब्रह्मा तत्परात्परतो हरिः।
तत्परात्परतोऽधीशस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१८॥

या वेदादिषु गायत्री सर्वव्यापी महेश्वरी।
ऋग्यजुः सामाथर्वैश्च तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१९॥

यो वै देवं महादेवं प्रणवं परमेश्वरम्।
यः सर्वं सर्ववेदैश्च तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२०॥

प्रयतः प्रणवोङ्कारं प्रणवं पुरुषोत्तमम्।
ओङ्कारं प्रणवात्मानं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२१॥

योऽसौ सर्वेषु वेदेषु पठ्यते ह्यज इश्वरः।
अकार्यो निर्गुणो ह्यात्मा तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२२॥

गोभिर्जुष्टं धनैर्न ह्यार्युषा च बलैर्न च।
प्रजयां पशुभिः पुष्कराक्षं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२३॥

कैलासशिखरे रम्ये शङ्करस्य शिवालये।
देवतास्तत्र मोदन्ते तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२४॥

विश्वतश्चक्षुरुत विश्वतोमुखो विश्वतोहस्त उत विश्वतस्पात्। सं
बाहुभ्यां नमति सम्पतत्रैर्द्यावापृथिवी जनयन्देव एकस्तन्मे मनः
शिवसङ्कल्पमस्तु॥२५॥

त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात्तन्मे मनः
शिवसङ्कल्पमस्तु॥२६॥

चतुरो वेदानधीयीतु सर्वशास्त्रमयं विदुः।

इतिहासपुराणानां तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२७॥

मा नो महान्तमुत मा नो अर्भकं मा न उक्षन्तमुत मा न

उक्षितम्। मा नो वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा

नस्तनुवो रुद्र रीरिषस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२८॥

मा नस्तोके तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा नो

अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवधीरुहविष्मन्तो

नमसा विधेम ते तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२९॥

ऋतं सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम्।

ऊर्ध्वरेतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमो

नमस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥३०॥

कद्रुद्राय प्रचेतसे मीढुष्टमाय तव्यसे।

वो चेम् शन्तमं हृदे। सर्वो ह्येष रुद्रस्तस्मै रुद्राय नमो अस्तु

तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥३१॥

ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमतः सुरुचो वेन आवः।

सबुध्निया उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसंतश्च

विवस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥३२॥

यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूव।

य ईशे अस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय

हविषा विधेम तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥३३॥

य आत्मदा बलदा यस्य विश्वं उपासते प्रशिषं यस्य देवाः।

यस्य छायाऽमृतं यस्य मृत्युः कस्मै देवाय

हविषा विधेम तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥३४॥

यो रुद्रो अग्नौ यो अप्सु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा

भुवनाऽऽविवेश तस्मै रुद्राय नमो अस्तु तन्मे मनः

शिवसङ्कल्पमस्तु॥३५॥

गन्धद्वारां दुराधरूपां नित्यपुष्टां करीषिणीम्। ईश्वरीं सर्वभूतानां

तामिहोपह्वये श्रियं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥३६॥

य इदं शिवसङ्कल्पं सदा ध्यायन्ति ब्राह्मणाः।

ते परं मोक्षं गमिष्यन्ति तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥

हृदयाय नमः॥

॥ पुरुषसूक्तम् ॥

ॐ सहस्रशीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षः सहस्रपात्। स भूमिं
विश्वतो वृत्वा। अत्यतिष्ठद्वशाङ्गुलम्॥ पुरुष एवेदं सर्वम्। यद्धृतं
यच्च भव्यम्। उतामृतत्वस्येशानः। यदन्नेनातिरोहति॥ एतावानस्य
महिमा। अतो ज्यायांश्च पूरुषः।

पादोऽस्य विश्वा भूतानि। त्रिपादस्यामृतं दिवि॥ त्रिपादूर्ध्व

उदैत्पुरुषः। पादोऽस्येहाऽऽभवात्पुनः। ततो विश्वङ्मक्रामत्।
साशनाशनने अभि॥ तस्माद्विराडजायत। विराजो अधि पूरुषः।
स जातो अत्यरिच्यत। पश्चाद्भूमिमथो पुरः॥

यत्पुरुषेण हविषा। देवा यज्ञमतन्वत। वसन्तो अस्यासीदाज्यम्।
ग्रीष्म इध्मः शरद्धविः॥ सप्तास्याऽऽसन्परिधयः। त्रिः सप्त समिधः
कृताः। देवा यद्यज्ञं तन्वानाः। अबध्नन्पुरुषं पशुम्॥ तं यज्ञं
बरहिषि प्रौक्षन्। पुरुषं जातमग्रतः।

तेन देवा अयजन्त। साध्या ऋषयश्च ये॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः।
सम्भृतं पृषदाज्यम्। पशूँस्ताँश्चक्रे वायव्यान्। आरण्यान्ग्राम्याश्च
ये॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः। ऋचः सामानि जज्ञिरे। छन्दाँसि जज्ञिरे
तस्मात्।

यजुस्तस्मादजायत॥ तस्मादश्वा अजायन्त। ये के
चोभयादतः। गावो ह जज्ञिरे तस्मात्। तस्माज्जाता अजावयः॥
यत्पुरुषं व्यदधुः। कतिधा व्यकल्पयन्। मुखं किमस्य कौ बाहू।
कावूरू पादाबुच्येते॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीत्। बाहू राजन्यः
कृतः।

ऊरू तदस्य यद्वैश्यः। पद्भ्याँ शूद्रो अजायत॥ चन्द्रमा
मनसो जातः। चक्षोः सूर्यो अजायत। मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च।
प्राणाद्वायुरजायत॥ नाभ्याँ आसीदन्तरिक्षम्। शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत। पद्भ्याँ भूमिर्दिशः श्रोत्रात्। तथा लोकाँ अकल्पयन्॥
वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवर्णं तमसस्तु पारे॥

सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरः। नामानि कृत्वाऽभिवदन् यदास्तै॥
 धाता पुरस्ताद्यमुदाजहार। शक्रः प्रविद्वान्प्रदिशश्चतस्रः। तमेवं
 विद्वानमृतं इह भवति। नान्यः पन्था अयनाय विद्यते॥ यज्ञेन
 यज्ञमयजन्त देवाः। तानि धर्माणि प्रथमान्यासन्। ते ह नाकं
 महिमानः सचन्ते। यत्र पूर्वं साध्याः सन्ति देवाः॥

शिरसे स्वाहा॥

॥ उत्तरनारायणम् ॥

अद्भ्यः सम्भूतः पृथिव्यै रसाच्च। विश्वकर्मणः समवर्तताधि।
 तस्य त्वष्टा विदधद्रूपमेति। तत्पुरुषस्य विश्वमाजानमग्रे॥ वेदाहमेतं
 पुरुषं महान्तम्। आदित्यवर्णं तमसः परस्तात्। तमेवं विद्वानमृतं
 इह भवति। नान्यः पन्था विद्यतेयऽनाय॥ प्रजापतिश्चरति गर्भे
 अन्तः। अजायमानो बहुधा विजायते।

तस्य धीराः परिजानन्ति योनिम्। मरीचीनां पदमिच्छन्ति
 वेधसः॥ यो देवेभ्य आतपति। यो देवानां पुरोहितः। पूर्वो यो
 देवेभ्यो जातः। नमो रुचाय ब्राह्मये॥ रुचं ब्राह्मं जनयन्तः। देवा
 अग्रे तदब्रुवन्। यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात्। तस्य देवा असन् वशे॥
 ह्रीश्च ते लक्ष्मीश्च पत्न्यौ। अहोरात्रे पार्श्वे। नक्षत्राणि रूपम्। अश्विनौ
 व्यात्तम्। इष्टं मनिषाण। अमुं मनिषाण। सर्वं मनिषाण॥

शिखायै वषट्॥

॥ अप्रतिरथम् ॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - ४/प्रश्नः - ६/अनुवाकः - ४)

आशुः शिशानो वृषभो न युध्मो घनाघनः क्षोभेणश्चर्षणीनाम्।
सङ्क्रन्दनोऽनिमिष एकवीरः शत९ सेना अजयत् साकमिन्द्रः।
सङ्क्रन्दनेनानिमिषेण जिष्णुना युत्कारेण दुश्श्ववनेन धृष्णुना।
तदिन्द्रेण जयत् तथ्सहध्वं युधो नर इषुहस्तेन वृष्णा। स
इषुहस्तैः सनिषङ्गिभिर्वशी स९स्रष्टा स युध इन्द्रो गुणेन।
स९सृष्टजिथ्सोमपा बाहुशध्यूर्ध्वधन्वा प्रतिहिताभिरस्ता।

बृहस्पते परि दीया रथेन रक्षोहाऽमित्रा९ अपबाधमानः।
प्रभञ्जन्त्सेनाः प्रमृणो युधा जयन्तस्माकमेध्यविता रथानाम्।
गोत्रभिदं गोविदं वज्रबाहुं जयन्तमज्मं प्रमृणन्तमोजसा। इम९
सजाता अनु वीरयध्वमिन्द्र९ सखायोऽनु स९ रभध्वम्।
बलविज्ञायः स्थविरः प्रवीरः सहस्वान् वाजी सहमान उग्रः।
अभिवीरो अभिसत्त्वा सहोजा जैत्रमिन्द्र रथमा तिष्ठ गोवित्।
अभि गोत्राणि सहसा गाहमानोऽदायो वीरः शतमन्युरिन्द्रः।

दुश्श्ववनः पृतनाषाडयुध्योऽस्माक९ सेना अवतु प्र युथ्सु।
इन्द्र आसां नेता बृहस्पतिर्दक्षिणा यज्ञः पुर एतु सोमः।

देवसेनानामभिभञ्जतीनां जयन्तीनां मरुतो यन्त्वग्रे। इन्द्रस्य वृष्णो
वरुणस्य राज्ञा आदित्यानां मरुताः शर्ध उग्रम्। महामनसां
भुवनच्यवानां घोषो देवानां जयतामुदस्थात्। अस्माकमिन्द्रः
समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषवस्ता जयन्तु।

अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्मानु देवा अवता हवेषु।
उद्धर्षय मघवन्नायुधान्युत् सत्त्वंनां मामकानां महासि। उद्ध्वहन्
वाजिनां वाजिनान्युद्रथानां जयतामेतु घोषः। उप प्रेत जयता
नरः स्थिरा वः सन्तु बाहवः। इन्द्रो वः शर्म यच्छत्वनाधृष्या
यथाऽसंथा। अवसृष्टा परा पत शरव्ये ब्रह्मसंशिता।

गच्छामित्रान् प्रविश मैषां कं चनोच्छिषः। मर्माणि ते
वर्मभिश्छादयामि सोमस्त्वा राजाऽमृतैनाभिवस्ताम्। उरोर्वरीयो
वरिवस्ते अस्तु जयन्तं त्वामनु मदन्तु देवाः। यत्र बाणाः
सम्पतन्ति कुमार विंशिखा इव। इन्द्रो नस्तत्र वृत्रहा विश्वाहा
शर्म यच्छतु॥ कवचाय हुम्॥

॥ प्रतिपूरुषम् (सं०) ॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - १/प्रश्नः - ८/अनुवाकः - ६)

प्रतिपूरुषमेककपालान्निर्वपत्येकमतिरिक्तं यावन्तो गृह्याः
स्मस्तेभ्यः कमकरं पशूनां शर्मासि शर्म यजमानस्य शर्म मे

यच्छैकं एव रुद्रो न द्वितीयाय तस्थ आखुस्ते रुद्र पशुस्तं
 जुषस्वेष ते रुद्र भागः सह स्वस्त्राऽम्बिकया तं जुषस्व भेषजं
 गवेऽश्वाय पुरुषाय भेषजमथो अस्मभ्यं भेषजं सुभेषजं
 यथाऽसंति। सुगं मेषाय मेष्या अवांम्ब रुद्रमदिमह्यव देवं
 त्र्यम्बकम्। यथा नः श्रेयसः करद्यथा नो वस्यसः करद्यथा नः
 पशुमतः करद्यथा नो व्यवसाययात्। त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं
 पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात्॥ एष
 ते रुद्रभागस्तं जुषस्व तेनावसेन परो मूजवतोऽतीह्यवततधन्वा
 पिनाकहस्तः कृत्तिवासाः॥

॥ प्रतिपूरुषम् (ब्रा०) ॥

(तेत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकं - १/प्रश्नः - ६/अनुवाकः - १०)

प्रतिपूरुषमेककपालान्निर्वपति। जाता एव प्रजा
 रुद्रान्निर्वदयते। एकमतिरिक्तम्। जनिष्यमाणा एव प्रजा
 रुद्रान्निर्वदयते। एककपाला भवन्ति। एकधैव रुद्रं निर्वदयते।
 नाभिघारयति। यदभिघारयेत्। अन्तरवचारिणं रुद्रं कुर्यात्।
 एकोल्मुकेन यन्ति। तद्धि रुद्रस्य भागधेयम्। इमां दिशं यन्ति।
 एषा वै रुद्रस्य दिक्। स्वायामेव दिशि रुद्रं निर्वदयते। रुद्रो
 वा अपशुकाया आहुत्यै नातिष्ठत। असौ ते पशुरिति निर्दिशेद्यं
 द्विष्यात्। यमेव द्वेष्टि। तमस्मै पशुं निर्दिशति। यदि न द्विष्यात्।

आखुस्ते पशुरिति ब्रूयात्। न ग्राम्यान् पशून् हिनस्ति। नारण्यान्।
 चतुष्पथे जुहोति। एष वा अग्नीनां पङ्क्तिशो नाम। अग्निवत्येव
 जुहोति। मध्यमेन पूर्णेन जुहोति। सुगध्येषा। अथो खलु।
 अन्तमेनैव होतव्यम्। अन्त एव रुद्रं निरवदयते। एष ते रुद्र
 भागः सह स्वस्त्राऽम्बिकयेत्याह। शरद्वा अस्याम्बिका स्वसा।
 तया वा एष हिनस्ति। यः हिनस्ति। तयैवैनः सह शमयति।
 भेषजं गव इत्याह। यावन्त एव ग्राम्याः पशवः। तेभ्यो भेषजं
 करोति। अवाम्ब रुद्रमदिमहीत्याह। आशिषमेवैतामाशास्ते।
 त्र्यम्बकं यजामह इत्याह। मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतादिति वावैतदाह।
 उत्किरन्ति। भगस्य लीप्सन्ते। मूते कृत्वाऽऽसंजन्ति। यथा
 जनं यतेऽवसं करोति। तादृगेव तत्। एष ते रुद्र भाग इत्याह
 निरवत्यै। अप्रतीक्षमायन्ति। अपः परिषिञ्चति। रुद्रस्यान्तरहित्यै।
 प्र वा एतेऽस्माल्लोकाच्च्यवन्ते। ये त्र्यम्बकैश्चरन्ति। आदित्यं चरुं
 पुनरेत्य निर्वपति। इयं वा अदितिः। अस्यामेव प्रतितिष्ठन्ति।
 नेत्रत्रयाय वौषट्॥

॥ शतरुद्रीयम् (सं०) ॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - १/प्रश्नः - ३/अनुवाकः - १४)

त्वमग्ने रुद्रो असुरो महो दिवस्त्व॥ शर्धो मारुतं पृक्ष ईशिषे।
 त्वं वातैररुणैर्यासि शङ्खयस्त्वं पूषा विधृतः पांसि नु त्मना। आ
 वो राजानमध्वरस्य रुद्र॥ होतार॥ सत्ययज॥ रोदस्योः। अग्निं
 पुरा तनयितोरचित्ताद्विरण्यरूपमवसे कृणुध्वम्। अग्निर्होता नि
 षसादा यजीयानुपस्थे मातुः सुरभावु लोके। युवा कविः पुरुनिष्ठ
 ऋतावा धर्ता कृष्टीनामुत मध्यं इद्धः।

साध्वीमकर्देववीतिं नो अद्य यज्ञस्य जिह्वामविदाम गुह्याम्। स
 आयुराऽगाँत्सुरभिर्वसानो भद्रामकर्देवहूतिं नो अद्या। अक्रन्ददग्निः
 स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधः समञ्जन्। सद्यो जज्ञानो वि
 हीमिद्धो अख्यदा रोदसी भानुना भात्यन्तः। त्वे वसूनि पुर्वणीक
 होतर्दोषा वस्तोरेरिरे यज्ञियांसः।

क्षामेव विश्वा भुवनानि यस्मिन्त्स॥ सौभंगानि दधिरे पावके।
 तुभ्यं ता अङ्गिरस्तम विश्वाः सुक्षितयः पृथक्। अग्ने कामाय
 येमिरे। अश्याम तं काममग्ने तवोत्यश्याम रयि॥ रयिवः सुवीरम्।
 अश्याम वाजमभि वाजयन्तोऽश्याम द्युम्रमंजराऽजरन्ते। श्रेष्ठ
 यविष्ठ भारताऽग्ने द्युमन्तमा भर।

वसो पुरुस्पृह॥ रयिम्। स श्वितानस्तन्यतू रौचनस्था
 अजरैभिर्नानदद्विर्यविष्ठः। यः पावकः पुरुतमः पुरूणि
 पृथून्यग्निरनुयाति भर्वन्। आयुष्टे विश्वतो दधद्यमग्निर्यः।
 पुनस्ते प्राण आयति परा यक्ष्म॥ सुवामि ते। आयुर्दा अग्ने

ह॒विषो॑ जुषा॒णो घृ॒तप्र॑तीको घृ॒तयो॑निरेधि। घृ॒तं पी॒त्वा मधु॑ चारु॒
गव्यं॑ पि॒तेव॑ पु॒त्रम॒भिर॑क्षतादि॒मम्।

तस्मै॑ ते प्र॒तिह॑र्यते जा॒तवे॑दो वि॒चर॑षणे। अ॒ग्ने जना॑मि
सुष्टु॑तिम्। दि॒वस्परि॑ प्रथ॒मं ज॑ज्ञे अ॒ग्निर॒स्मद्वि॑तीयं परि॑ जा॒तवे॑दाः।
तृ॒तीय॑म॒प्सु नृ॑मणा॒ अज॑स्रमि॒न्धा॒न ए॒नं जर॑ते स्वा॒धीः। शुचिः॑
पाव॑क॒ वन्द्यो॑ऽग्ने॒ बृह॑द्विरोच॑से। त्वं घृ॒तेभि॑राहु॒तः। दृ॒शानो॑
रु॒क्म उ॒र्व्या व्य॑द्यौर्दुर्म॒र्षमायुः॑ श्रिये रु॒चानः॑। अ॒ग्निर॒मृतो॑
अ॒भ॒व॒द्वयो॑भिर्यदे॒नं द्यौर॑ज॒नय॑त्सुरेताः॑।

आ यदि॑षे नृ॒पतिं॑ तेज॒ आन॑द्बु॒चि रे॒तो निषि॑क्तं द्यौर॒भीकै॑।
अ॒ग्निः शर्ध॑मनव॒द्यं युवा॑नं स्वा॒धियं॑ जनय॒त्सूद॑यच्च। स तेजी॑यसा॒
मन॑सा॒ त्वोतं॑ उ॒त शि॑क्ष स्व॒पत्य॑स्यं शि॒क्षोः। अ॒ग्ने रा॒यो नृ॑तमस्य
प्रभू॑तौ भू॒याम॑ ते सुष्टु॒तय॑श्च॒ वस्वः॑। अ॒ग्ने स॒ह॒न्त॒मा भ॑र द्यु॒म॒नस्य॑
प्रा॒स॒हा र॒यिम्।

वि॒श्वा यश्च॑र॒षणी॒रभ्या॑सा वा॒जेषु॑ सा॒स॒ह॒त्। तम॑ग्ने पृ॒तना॒ सह॑
र॒यिः स॒ह॒स्व आ॒ भ॑र। त्वं हि स॒त्यो अ॒द्भुतो॑ दा॒ता वा॒जस्य॑
गोम॑तः। उ॒क्षान्ना॑य व॒शान्ना॑य सोम॑पृ॒ष्ठाय वे॑धसै॑। स्तोमै॑र्वि॒धेमा॒ग्नये॑।
व॒द्वा हि सू॑नो॒ अस्य॑द्वा॒स॒द्वा च॑क्रे अ॒ग्निर॑ज॒नुषा॑ऽज्माऽ॒न्नम्। स त्वं
न ऊ॒र्जस॑न् ऊ॒र्जं धा॒ राजे॑व जेरवृ॒के क्षै॑ष्यन्तः।

अ॒ग्न आ॒यू॑षि पव॒स आ॒ सु॒वोर्ज॑मिषं च नः। आ॒रे बा॑धस्व

दुच्छुना॑म्। अग्ने॑ पव॑स्व स्व॒पा अ॒स्मे वर्चः॑ सु॒वीर्य॑म्। दध॑त्पोष॑
 रयि॑ मयि॑। अग्ने॑ पाव॒क रोचि॑षा म॒न्द्रया॑ देव जि॒ह्वया॑। आ दे॒वान्
 व॑क्षि॒ यक्षि॑ च। स नः॑ पाव॒क दी॒दिवोऽग्ने॑ दे॒वा इ॒हाऽऽव॑ह। उप॑
 य॒ज्ञ ह॒विश्च॑ नः। अ॒ग्निः शुचि॑ व्रत॒तमः शुचि॑र्विप्रः शुचि॑ः क॒विः।
 शुची॑ रोच॒त आहु॑तः। उद॑ग्ने शुच॑य॒स्तव॑ शु॒क्रा भ्राज॑न्त ईर॒ते। तव॑
 ज्योती॑ऽप्य॒र्चयः॑॥

॥ शतरुद्रीयम् (ब्रा०) ॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे काठके प्रश्नः - २/अनुवाकः - २)

त्वम॑ग्ने रु॒द्रो असु॑रो म॒हो दि॒वः। त्व॑ श॒र्धो मारु॑तं पृक्ष
 ई॒शिषे॑। त्वं वातै॑ररु॒णैर्या॑सि शङ्ग॒यः। त्वं पू॒षा वि॒धृतः॑ पा॒सि
 नु त्मना॑। दे॒वा दे॒वेषु॑ श्रयध्वम्। प्रथ॑मा द्वितीये॑षु श्रयध्वम्।
 द्विती॑यास्तृतीये॑षु श्रयध्वम्। तृती॑याश्चतुर्थे॑षु श्रयध्वम्। च॒तुर्थाः
 प॑ञ्चमे॑षु श्रयध्वम्। प॒ञ्चमाः ष॑ष्ठे॑षु श्रयध्वम्॥ ष॒ष्ठाः स॑प्तमे॑षु
 श्रयध्वम्। स॒प्तमा अ॑ष्टमे॑षु श्रयध्वम्। अ॒ष्टमा न॑वमे॑षु श्रयध्वम्।
 न॒वमा द॑शमे॑षु श्रयध्वम्। द॒शमा ए॑काद॒शेषु॑ श्रयध्वम्। ए॒काद॒शा
 द्वा॑द॒शेषु॑ श्रयध्वम्। द्वा॒दशा॒स्त्रयो॑द॒शेषु॑ श्रयध्वम्। त्रयो॑द॒शाश्चतु॑र्द॒शेषु॑
 श्रयध्वम्। च॒तुर्द॒शाः प॑ञ्चद॒शेषु॑ श्रयध्वम्। प॒ञ्चद॒शाः षोड॑शेषु॑
 श्रयध्वम्॥ षोड॑शाः स॑प्तद॒शेषु॑ श्रयध्वम्। स॒प्तद॒शा अ॑ष्टाद॒शेषु॑
 श्रयध्वम्। अ॒ष्टाद॒शा ए॑कान्नवि॒ंशेषु॑ श्रयध्वम्। ए॒कान्नवि॒ंशा
 वि॒ंशेषु॑ श्रयध्वम्। वि॒ंशा ए॑कवि॒ंशेषु॑ श्रयध्वम्। ए॒कवि॒ंशा

द्वाविंशेषु श्रयध्वम्। द्वाविंशस्तयोविंशेषु श्रयध्वम्।
 त्रयोविंशाश्चतुर्विंशेषु श्रयध्वम्। चतुर्विंशाः पञ्चविंशेषु
 श्रयध्वम्। पञ्चविंशाः षड्विंशेषु श्रयध्वम्॥ षड्विंशाः सप्तविंशेषु
 श्रयध्वम्। सप्तविंशा अष्टाविंशेषु श्रयध्वम्। अष्टाविंशा
 ऐकान्तत्रिंशेषु श्रयध्वम्। ऐकान्तत्रिंशास्त्रिंशेषु श्रयध्वम्।
 त्रिंशा ऐकत्रिंशेषु श्रयध्वम्। ऐकत्रिंशा द्वात्रिंशेषु श्रयध्वम्।
 द्वात्रिंशास्तयस्त्रिंशेषु श्रयध्वम्। देवास्त्रिरेकादशास्त्रिंशस्तयस्त्रिंशाः।
 उत्तरे भवत। उत्तरवर्त्मान् उत्तरसत्त्वानः। यत्काम इदं जुहोमि।
 तन्मे समृध्यताम्। वयं स्याम पतयो रयीणाम्। भूर्भुवः स्वः
 स्वाहा॥

ॐ भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः॥ अस्त्राय फट्॥

॥ पञ्चाङ्गम् ॥

ह्रस्वः शुचिषद्वसुरन्तरिक्षसद्धोता वेदिषदतिथिर्दुरोणसत्।
 नृषद्वरसदृतसद्धोमसदब्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा ऋतं बृहत्॥
 प्रतद्विष्णुः स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः।
 यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेषु। अधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा॥
 त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
 उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥
 तथ्संवितुर्वृणीमहे। वयं देवस्य भोजनम्।

श्रेष्ठं सर्वधातमम्। तुरं भगंस्य धीमहि॥

विष्णुर्योनिं कल्पयतु। त्वष्टा रूपाणि पिंशतु।

आसिंश्चतु प्रजापतिः। धाता गर्भं दधातु ते॥

॥ अष्टाङ्ग-नमस्काराः ॥

हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेकं आसीत्।
सदाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम॥

[उरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥१॥

यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूव।
य ईशे अस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय हविषा विधेम॥

[शिरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥२॥

ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमतः सुरुचौ वेन आवः।
सबुध्निया उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसंतश्च विवः॥१॥

[दृष्ट्या] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥३॥

मही द्यौः पृथिवी च न इमं यज्ञं मिमिक्षताम्। पिपृतान्नो
भरीमभिः॥

[मनसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥४॥

उप॑श्वासय पृथि॑वीमु॒त द्यां पु॑रु॒त्रा तै॑ मनु॒तां वि॑ष्ठि॒तं जग॑त्।
 स दु॑न्दु॒भे स॒जूरि॒न्द्रेण॑ दे॒वैर्दू॒राद्वी॑यो॒ अप॑सेध॒ शत्रून्॑॥
 [वचसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥५॥

अग्रे॑ नय॑ सु॒पथां रा॒ये अ॒स्मान् वि॒श्वानि॑ दे॒व व॒युना॑नि वि॒द्वान्।
 यु॒यो॒ध्य॑स्म॒ञ्जु॒हुरा॑णमे॒नो भू॒यि॑ष्ठां ते॒ नम॑ उ॒क्तिं वि॒धेम॑॥
 [पद्भ्याम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥६॥

या तै॑ अग्रे॑ रु॒द्रिया॑ त॒नूस्त॑या॒ नः पाहि॑ तस्या॑स्ते॒ स्वाहा॑॥
 [कराभ्याम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥७॥

इ॒मं य॑मप्र॒स्त॒रमा॑हि सी॒दाऽङ्गि॑रोभिः पि॒तृभिः॑ संवि॒दानः॑।
 आ॒त्वा म॒न्त्राः क॒विश॑स्ता व॒हन्त्वे॒ना रा॑जन् ह॒विषा॑ मादयस्व॥
 [कर्णाभ्याम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥८॥

॥ लघुन्यासे श्री-रुद्रध्यानम् ॥

अथाऽऽत्मानं शिवात्मानं श्री-रुद्र रूपं ध्यायेत्॥
 शुद्धस्फटिकसङ्काशं त्रिनेत्रं पञ्चवक्त्रकम्।
 गङ्गाधरं दशभुजं सर्वाभरणभूषितम्॥
 नीलग्रीवं शशाङ्काङ्कं नागयज्ञोपवीतिनम्।
 व्याघ्रचर्मोत्तरीयं च वरेण्यमभयप्रदम्॥
 कमण्डल्वक्षसूत्राणां धारिणं शूलपाणिनम्।
 ज्वलन्तं पिङ्गलजटाशिखामुद्योतधारिणम्॥

वृषस्कन्धसमारूढम् उमादेहार्धधारिणम्।
 अमृते नाप्नुतं शान्तं दिव्यभोगसमन्वितम्॥
 दिग्देवता समायुक्तं सुरासुरनमस्कृतम्।
 नित्यं च शाश्वतं शुद्धं ध्रुवमक्षरमव्ययम्॥
 सर्वव्यापिनमीशानं रुद्रं वै विश्वरूपिणम्।
 एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक् ततो यजनमारभेत्॥
 अथातो रुद्र स्नानार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः। आदित
 एव तीर्थे स्नात्वा उदेत्य शुचिः प्रयतो ब्रह्मचारी शुक्लवासा
 ईशानस्य प्रतिकृतिं कृत्वा तस्य दक्षिणप्रत्यग्देशे देवाभिमुखः
 स्थित्वा आत्मनि देवताः स्थापयेत्॥

॥ लघुन्यासे देवता-स्थापनम् ॥

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु। पादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु। हस्तयोर्हरस्तिष्ठतु।
 बाह्वोरिन्द्रस्तिष्ठतु। जठरे अग्निस्तिष्ठतु। हृदये शिवस्तिष्ठतु। कण्ठे
 वसवस्तिष्ठन्तु। वक्त्रे सरस्वती तिष्ठतु। नासिकयोर्वायुस्तिष्ठतु।
 नयनयोश्चन्द्रादित्यौ तिष्ठेताम्। कर्णयोरश्विनौ तिष्ठेताम्। ललाटे
 रुद्रास्तिष्ठन्तु। मूर्ध्यादित्यास्तिष्ठन्तु। शिरसि महादेवस्तिष्ठतु।
 शिखायां वामदेवस्तिष्ठतु। पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु। पुरतः शूली
 तिष्ठतु। पार्श्वयोः शिवाशङ्करौ तिष्ठेताम्। सर्वतो वायुस्तिष्ठतु।
 ततो बहिः सर्वतोऽग्निज्वालामाला-परिवृतस्तिष्ठतु। सर्वेष्वङ्गेषु
 सर्वा देवता यथास्थानं तिष्ठन्तु। मां रक्षन्तु। [सर्वान् महाजनान्

सकुटुम्बं रक्षन्तु॥]

अग्निर्मे वाचि श्रितः। वाग्धृदये। हृदयं मयि। अहममृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (जिह्वा)

वायुर्मे प्राणे श्रितः। प्राणो हृदये। हृदयं मयि। अहममृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (नासिका)

सूर्यो मे चक्षुषि श्रितः। चक्षुरहृदये। हृदयं मयि। अहममृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (नेत्रे)

चन्द्रमा मे मनसि श्रितः। मनो हृदये। हृदयं मयि। अहममृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (वक्षः)

दिशो मे श्रोत्रे श्रिताः। श्रोत्रं हृदये। हृदयं मयि। अहममृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (श्रोत्रे)

आपो मे रेतसि श्रिताः। रेतो हृदये। हृदयं मयि। अहममृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (गुह्यम्)

पृथिवी मे शरीरे श्रिता। शरीरं हृदये। हृदयं मयि। अहममृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (शरीरम्)

ओषधिवनस्पतयो मे लोमसु श्रिताः। लोमानि हृदये। हृदयं मयि। अहममृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (लोमानि)

इन्द्रो मे बलै श्रितः। बलं हृदये। हृदयं मयि। अहममृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (बाहू)

पर्जन्यो मे मूर्ध्नि श्रितः। मूर्धा हृदये। हृदयं मयि। अहममृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (शिरः)

ईशानो मे मन्यौ श्रितः। मन्युरहृदये। हृदयं मयि। अहममृतै।
अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

आत्मा मं आत्मनि श्रितः। आत्मा हृदये। हृदयं मयि।
अहममृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

पुनर्म आत्मा पुनरायुरागात्। पुनः प्राणः पुनराकूतमागात्।
वैश्वानरो रश्मिभिर्वावृधानः। अन्तस्तिष्ठत्वमृतस्य गोपाः॥
(सर्वाण्यङ्गानि संस्पृश्य स्थापनं कृत्वा मानसैराराधयेत्॥)

॥ आत्मपूजा ॥

आराधितो मनुष्यैस्त्वं सिद्धैर्देवासुरादिभिः।
आराधयामि भक्त्या त्वाऽनुग्रहाण महेश्वर॥

॥ कलशेषु साम्बपरमेश्वर ध्यानम् ॥

ध्यायेन्निरामयं वस्तुं सर्गस्थितिलयादिकम्।
निर्गुणं निष्कलं नित्यं मनोवाचामगोचरम्॥१॥

गङ्गाधरं शशिधरं जटामकुटशोभितम्।
श्वेतभूतित्रिपुण्ड्रेण विराजितललाटकम्॥२॥

लोचनत्रयसम्पन्नं स्वर्णकुण्डलशोभितम्।
स्मेराननं चतुर्बाहुं मुक्ताहारोपशोभितम्॥३॥

अक्षमालां सुधाकुम्भं चिन्मयीं मुद्रिकामपि।
पुस्तकं च भुजैर्दिव्यैर्दधानं पार्वतीपतिम्॥४॥

श्वेताम्बरधरं श्वेतं रत्नसिंहासनस्थितम्।
सर्वाभीष्टप्रदातारं वटमूलनिवासिनम्॥५॥

वामाङ्कसंस्थितां गौरीं बालार्कायुतसन्निभाम्।
जपाकुसुमसाहस्रसमानश्रियमीश्वरीम् ।
सुवर्णरत्नखचितमकुटेन विराजिताम्॥६॥

ललाटपट्टसंराजत्संलग्नतिलकाञ्चिताम् ।
राजीवायतनेत्रान्तां नीलोत्पलदलेक्षणाम्॥७॥

सन्तप्तहेमखचित-ताटङ्काभरणान्विताम्।
ताम्बूलचर्वणरतरक्तजिह्वाविराजिताम् ॥८॥

पताकाभरणोपेतां मुक्ताहारोपशोभिताम्।
स्वर्णकङ्कणसंयुक्तैश्चतुर्भिर्बाहुभिर्युताम् ॥९॥

सुवर्णरत्नखचित-काञ्चीदामविराजिताम् ।
कदलीललितस्तम्भ-सन्निभोरुयुगान्विताम्॥१०॥

श्रिया विराजितपदां भक्तत्राणपरायणाम्।
अन्योन्याश्लिष्टहृद्वाहू गौरीशङ्करसंज्ञकम्॥११॥

सनातनं परं ब्रह्म परमात्मानमव्ययम्।
आवाहयामि जगतामीश्वरं परमेश्वरम्॥१२॥

मङ्गलायतनं देवं युवानमति सुन्दरम्।
 ध्यायेत्कल्पतरोर्मूले सुखासीनं सहोमया॥१३॥
 आगच्छाऽऽगच्छ भगवन् देवेश परमेश्वर।
 सच्चिदानन्द भूतेश पार्वतीश नमोऽस्तु ते॥१४॥

॥ षोडशोपचार पूजा ॥

नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो त इषवे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वने
 बाहुभ्यामुत ते नमः॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। सद्योजातं प्रपद्यामि।
 या त इषुः शिवतमा शिवं बभूव ते धनुः। शिवा शरव्या या
 तव तया नो रुद्र मृडय॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। सद्योजाताय वै
 नमो नमः। आसनं समर्पयामि॥२॥

या ते रुद्र शिवा तनूरघोराऽपापकाशिनी। तया नस्तनुवा
 शन्तमया गिरिशन्ताभिचाकशीहि॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। भवे भवे
 नार्ति भवे भवस्व माम्। पादयोः पाद्यं समर्पयामि॥३॥

यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभर्ष्यस्तवे। शिवां गिरित्र तां कुरु
 मा हिंसीः पुरुषं जगत्॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। भवोद्भवाय नमः॥
 अर्घ्यं समर्पयामि॥४॥

शिवेन वचसा त्वा गिरिशाच्छावदामसि। यथा नः
 सर्वमिज्जगदयक्ष्मं सुमना असत्॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय।
 वामदेवाय नमः। आचमनीयं समर्पयामि॥५॥

अध्यवोचदधिवक्ता प्रथमो दैव्यो भिषक्। अहींश्च
सर्वाञ्जम्भयन्त्सर्वाश्च यातुधान्यः॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। ज्येष्ठाय
नमः। मधुपर्कं समर्पयामि॥६॥

असौ यस्ताम्रो अरुण उत बभ्रुः सुमङ्गलः। ये चेमां रुद्रा
अभितो दिक्षु श्रिताः सहस्रशोऽवैषां हेड ईमहे॥ ॐ ह्रीं नमः
शिवाय। श्रेष्ठाय नमः। स्नानं समर्पयामि। स्नानानन्तरम् आचमनीयं
समर्पयामि॥७॥

असौ योऽवसर्पति नीलग्रीवो विलोहितः। उत्तैर्न गोपा
अदृशन्नदृशन्नुदहार्यः। उत्तैर्न विश्वा भूतानि स दृष्टो मृडयाति नः॥
ॐ ह्रीं नमः शिवाय। रुद्राय नमः। वस्त्रोत्तरीयं समर्पयामि॥८॥

नमो अस्तु नीलग्रीवाय सहस्राक्षाय मीढुषे। अथो ये अस्य
सत्त्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नमः॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। कालाय नमः।
यज्ञोपवीताभरणानि समर्पयामि॥९॥

प्र मुञ्च धन्वंनस्त्वमुभयोरार्षियोज्याम्। याश्च ते हस्त इषवः
परा ता भगवो वप॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। कलंविकरणाय
नमः। दिव्यपरिमलगन्धान् धारयामि। गन्धस्योपरि अक्षतान्
समर्पयामि॥१०॥

अवतत्य धनुस्त्वहं सहस्राक्ष शतेषुधे। निशीर्य शल्यानां मुखा
शिवो नः सुमनां भव॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। बलंविकरणाय नमः।
पुष्पैः पूजयामि॥११॥

ॐ भवाय देवाय नमः। ॐ शर्वाय देवाय नमः। ॐ ईशानाय

देवाय नमः। ॐ पशुपतये देवाय नमः। ॐ रुद्राय देवाय नमः।
 ॐ उग्राय देवाय नमः। ॐ भीमाय देवाय नमः। ॐ महते देवाय
 नमः॥ ॐ भवस्य देवस्य पत्न्यै नमः। ॐ शर्वस्य देवस्य पत्न्यै
 नमः। ॐ ईशानस्य देवस्य पत्न्यै नमः। ॐ पशुपतेर्देवस्य पत्न्यै
 नमः। ॐ रुद्रस्य देवस्य पत्न्यै नमः। ॐ उग्रस्य देवस्य पत्न्यै
 नमः। ॐ भीमस्य देवस्य पत्न्यै नमः। ॐ महतो देवस्य पत्न्यै
 नमः॥

विज्यं धनुः कपर्दिनो विशाल्यो बाणवाꣳ उत। अनैशत्र-
 स्येषव आभुरस्य निषङ्गथिः॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। बलाय नमः।
 धूपमाघ्रापयामि॥१२॥

या ते हेतिर्मीढुष्टम् हस्ते बभूव ते धनुः। तयाऽस्मान्
 विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परिभुज॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय।
 बलप्रमथनाय नमः। अलङ्कारदीपं सन्दर्शयामि॥१३॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। + ब्रह्मणे स्वाहा। नमस्ते अस्त्वायुधायानातता
 धृष्णवै। उभाभ्यामुत ते नमो बाहुभ्यां तव धन्वने॥ ॐ ह्रीं
 नमः शिवाय। सर्वभूतदमनाय नमः। () निवेदयामि। मध्ये मध्ये
 अमृतपानीयं समर्पयामि। अमृतापिधानमसि।

हस्तप्रक्षालनं समर्पयामि। पादप्रक्षालनं समर्पयामि।
 निवेदनानन्तरम् आचमनीयं समर्पयामि॥१४॥

परि ते धन्वनो हेतिरस्मान्वृणक्तु विश्वतः। अथो य
 इषुधिस्तवाऽऽरे अस्मन्नि धेहि तम्॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय।

म॒नो॒न्म॑नाय॒ नमः॑। क॒र्पू॒रता॒म्बूलं॑ सम॒र्पयामि॑॥१५॥

नम॑स्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्व॒राय॑ महादे॒वाय॑ त्र्यम्ब॒काय॑
त्रिपुरा॒न्त॒काय॑ त्रिका॒ग्निका॒लाय॑ काला॒ग्निरु॒द्राय॑ नीलक॒ण्ठाय॑
मृ॒त्युञ्ज॒याय॑ स॒र्वेश्व॒राय॑ सदाशि॒वाय॑ श्रीमन्महादे॒वाय॒ नमः॑॥
क॒र्पू॒रनी॒राज॑नं दर्शयामि॥१६॥

॥ रक्षा ॥

बृ॒ह॒त्साम॑ क्षत्र॒भृद्वृ॒द्ध वृ॑ष्णि॒यं त्रि॒ष्टुभौ॑जः शु॒भित॑मु॒ग्रवी॑रम्।
इन्द्र॒स्तोमे॑न पञ्चद॒शेन॒ मध्य॑मि॒दं वाते॑न॒ सग॑रेण रक्ष॥
रक्षां धारयामि॥

॥ श्रीरुद्रनाम त्रिशती ॥

नमो॑ हि॒र॒ण्य॒बा॒हवे॒ नमः॑। से॒ना॒न्ये॒ नमः॑।
दि॒शां च॒ पत॑ये॒ नमः॑। नमो॑ वृ॒क्षेभ्यो॒ नमः॑।
ह॒रि॒केशे॑भ्यो॒ नमः॑। प॒शूनां॑ पत॑ये॒ नमः॑।
नमः॑ स॒स्पि॒ञ्ज॒राय॒ नमः॑। त्वि॒षी॑मते॒ नमः॑।
प॒थी॒नां पत॑ये॒ नमः॑। नमो॑ ब॒भ्रु॒शाय॒ नमः॑।
वि॒व्या॒धि॒ने नमः॑। अ॒न्ना॒नां पत॑ये॒ नमः॑।
नमो॑ ह॒रि॒केशा॑य॒ नमः॑। उ॒प॒वी॒ति॒ने नमः॑।
पु॒ष्टा॒नां पत॑ये॒ नमः॑। नमो॑ भ॒वस्य॑ हे॒तये॒ नमः॑।

जगतां पतये नमः। नमो रुद्राय नमः।
 आतताविने नमः। क्षेत्राणां पतये नमः।
 नमः सूताय नमः। अहन्त्याय नमः।
 वनानां पतये नमः। नमो रोहिताय नमः।
 स्थपतये नमः। वृक्षाणां पतये नमः।
 नमो मन्त्रिणे नमः। वाणिजाय नमः।
 कक्षाणां पतये नमः। नमो भुवन्तये नमः।
 वारिवस्कृताय नमः। ओषधीनां पतये नमः।
 नम उच्चैर्घोषाय नमः। आक्रन्दयते नमः।
 पत्तीनां पतये नमः। नमः कृत्स्नवीताय नमः।
 धावते नमः। सत्त्वेनां पतये नमः॥

नमः सहमानाय नमः। निव्याधिने नमः।
 आव्याधिनीनां पतये नमः। नमः ककुभाय नमः।
 निषङ्गिणे नमः। स्तेनानां पतये नमः।
 नमो निषङ्गिणे नमः। इषुधिमते नमः।
 तस्कराणां पतये नमः। नमो वञ्चते नमः।
 परिवञ्चते नमः। स्तायूनां पतये नमः।
 नमो निचेरवे नमः। परिचराय नमः।
 अरण्यानां पतये नमः। नमः सूकाविभ्यो नमः।
 जिघांसद्भ्यो नमः। मुष्णतां पतये नमः।

नमोऽसिमद्भ्यो नमः। नक्तं चरद्भ्यो नमः।
 प्रकृन्तानां पतये नमः। नम उष्णीषिणे नमः।
 गिरिचराय नमः। कुलुश्चानां पतये नमः।
 नम इषुमद्भ्यो नमः। धन्वाविभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नम आतन्वानेभ्यो नमः। प्रतिदधानेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नम आयच्छद्भ्यो नमः। विसृजद्भ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमोऽस्यद्भ्यो नमः। विध्यद्भ्यश्च नमः। वो नमः।
 नम आसीनेभ्यो नमः। शयानेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः स्वपद्भ्यो नमः। जाग्रद्भ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमस्तिष्ठद्भ्यो नमः। धावद्भ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः सभाभ्यो नमः। सभापतिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो अश्वेभ्यो नमः। अश्वपतिभ्यश्च नमः। वो नमः॥

नम आव्याधिनीभ्यो नमः। विविध्यन्तीभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नम उगणाभ्यो नमः। तृहतीभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो गृत्सेभ्यो नमः। गृत्सपतिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो व्रातेभ्यो नमः। व्रातपतिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो गणेभ्यो नमः। गणपतिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो विरूपेभ्यो नमः। विश्वरूपेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो महद्भ्यो नमः। क्षुल्लकेभ्यश्च नमः। वो नमः।

नमो रथिभ्यो नमः। अरथेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो रथेभ्यो नमः। रथपतिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः सेनाभ्यो नमः। सेनानिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः क्षत्तुभ्यो नमः। सङ्ग्रहीतृभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमस्तक्षभ्यो नमः। रथकारेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः कुलालेभ्यो नमः। कर्मरिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः पुञ्जिष्टेभ्यो नमः। निषादेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नम इषुकृद्भ्यो नमः। धन्वकृद्भ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो मृगयुभ्यो नमः। श्वनिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः श्वभ्यो नमः। श्वपतिभ्यश्च नमः। वो नमः॥

नमो भ्वाय च नमः। रुद्राय च नमः।
 नमः शर्वाय च नमः। पशुपतये च नमः।
 नमो नीलग्रीवाय च नमः। शितिकण्ठाय च नमः।
 नमः कपर्दिने च नमः। व्युत्तकेशाय च नमः।
 नमः सहस्राक्षाय च नमः। शतधन्वने च नमः।
 नमो गिरिशाय च नमः। शिपिविष्टाय च नमः।
 नमो मीढुष्टमाय च नमः। इषुमते च नमः।
 नमो ह्रस्वाय च नमः। वामनाय च नमः।
 नमो बृहते च नमः। वर्षीयसे च नमः।
 नमो वृद्धाय च नमः। संवृध्वने च नमः।

नमो अग्रियाय च नमः। प्रथमाय च नमः।
 नम आशवे च नमः। अजिराय च नमः।
 नमः शीघ्रियाय च नमः। शीभ्याय च नमः।
 नम ऊर्म्याय च नमः। अवस्वन्याय च नमः।
 नमः स्रोतस्याय च नमः। द्वीप्याय च नमः॥

नमो ज्येष्ठाय च नमः। कनिष्ठाय च नमः।
 नमः पूर्वजाय च नमः। अपरजाय च नमः।
 नमो मध्यमाय च नमः। अपगल्भाय च नमः।
 नमो जघन्याय च नमः। बुध्रियाय च नमः।
 नमः सोभ्याय च नमः। प्रतिसर्याय च नमः।
 नमो याम्याय च नमः। क्षेम्याय च नमः।
 नम उर्वर्याय च नमः। खल्याय च नमः।
 नमः श्लोक्याय च नमः। अवसान्याय च नमः।
 नमो वन्याय च नमः। कक्ष्याय च नमः।
 नमः श्रवाय च नमः। प्रतिश्रवाय च नमः।
 नम आशुषेणाय च नमः। आशुरथाय च नमः।
 नमः शूराय च नमः। अवभिन्दते च नमः।
 नमो वर्मिणे च नमः। वरूथिने च नमः।
 नमो बिल्मिने च नमः। कवचिने च नमः।
 नमः श्रुताय च नमः। श्रुतसेनाय च नमः॥

नमो दुन्दुभ्याय च नमः। आहून्याय च नमः।
 नमो धृष्णवे च नमः। प्रमृशाय च नमः।
 नमो दूताय च नमः। प्रहिताय च नमः।
 नमो निषङ्गिणे च नमः। इषुधिमते च नमः।
 नमस्तीक्ष्णेषवे च नमः। आयुधिने च नमः।
 नमः स्वायुधाय च नमः। सुधन्वने च नमः।
 नमः स्रुत्याय च नमः। पथ्याय च नमः।
 नमः काट्याय च नमः। नीप्याय च नमः।
 नमः सूद्याय च नमः। सरस्याय च नमः।
 नमो नाद्याय च नमः। वैशन्ताय च नमः।
 नमः कूप्याय च नमः। अवट्याय च नमः।
 नमो वर्ष्याय च नमः। अवर्ष्याय च नमः।
 नमो मेघ्याय च नमः। विद्युत्याय च नमः।
 नम ईध्रियाय च नमः। आतप्याय च नमः।
 नमो वात्याय च नमः। रेष्मियाय च नमः।
 नमो वास्तव्याय च नमः। वास्तुपाय च नमः॥

नमः सोमाय च नमः। रुद्राय च नमः।
 नमस्ताम्राय च नमः। अरुणाय च नमः।
 नमः शङ्गाय च नमः। पशुपतये च नमः।

नमः॑ उ॒ग्राय॑ च॒ नमः॑। भी॒माय॑ च॒ नमः॑।
 नमो॑ अ॒ग्रेव॒धाय॑ च॒ नमः॑। दू॒रेव॒धाय॑ च॒ नमः॑।
 नमो॑ ह॒त्रे च॒ नमः॑। ह॒नीय॑से च॒ नमः॑।
 नमो॑ वृ॒क्षेभ्यो॑ नमः॑। ह॒रि॒केशे॑भ्यो॒ नमः॑।
 नम॑स्ता॒राय॒ नमः॑। नमः॑ श॒म्भवे॑ च॒ नमः॑।
 म॒योभ॑वे च॒ नमः॑। नमः॑ श॒ङ्क॒राय॑ च॒ नमः॑।
 म॒य॒स्क॒राय॑ च॒ नमः॑। नमः॑ शि॒वाय॑ च॒ नमः॑।
 शि॒वत॑राय च॒ नमः॑। नम॑स्ती॒र्थाय॑ च॒ नमः॑।
 कू॒ल्याय॑ च॒ नमः॑। नमः॑ पा॒र्याय॑ च॒ नमः॑।
 अ॒वा॒र्याय॑ च॒ नमः॑। नमः॑ प्र॒तर॑णाय च॒ नमः॑।
 उ॒त्तर॑णाय च॒ नमः॑। नम॑ आ॒ता॒र्याय॑ च॒ नमः॑।
 आ॒ला॒द्याय॑ च॒ नमः॑। नमः॑ श॒ष्याय॑ च॒ नमः॑।
 फे॒न्याय॑ च॒ नमः॑। नमः॑ सि॒क॒ल्याय॑ च॒ नमः॑।
 प्र॒वा॒ह्याय॑ च॒ नमः॑॥

नम॑ इ॒रि॒ण्याय॑ च॒ नमः॑। प्र॒प॒थ्याय॑ च॒ नमः॑।
 नमः॑ कि॒शिलाय॑ च॒ नमः॑। क्षय॑णाय च॒ नमः॑।
 नमः॑ क॒पर्दि॑ने च॒ नमः॑। पु॒ल॒स्तये॑ च॒ नमः॑।
 नमो॑ गो॒ष्ठ्याय॑ च॒ नमः॑। गृ॒ह्याय॑ च॒ नमः॑।
 नम॑स्त॒ल्प्याय॑ च॒ नमः॑। गे॒ह्याय॑ च॒ नमः॑।

नमः का॒ट्याय च॒ नमः। गृ॒ह्रे॒ष्ठाय च॒ नमः।
 नमो॑ हृद॒य्याय च॒ नमः। नि॒वे॒ष्याय च॒ नमः।
 नमः पा॒॑स॒व्याय च॒ नमः। र॒ज॒स्याय च॒ नमः।
 नमः शु॒ष्क्याय च॒ नमः। ह॒रि॒त्याय च॒ नमः।
 नमो॑ लो॒प्याय च॒ नमः। उ॒ल॒प्याय च॒ नमः।
 नम॑ ऊ॒र्व्याय च॒ नमः। सू॒र्म्याय च॒ नमः।
 नमः पु॒र्याय च॒ नमः। पु॒र्ण॒श॒द्याय च॒ नमः।
 नमो॑ऽप॒गु॒र॒मा॒णाय च॒ नमः। अ॒भि॒घ्न॒ते च॒ नमः।
 नम॑ आ॒खि॒व॒द॒ते च॒ नमः। प्र॒खि॒व॒द॒ते च॒ नमः। नमो॑ वो॒ नमः।
 कि॒रि॒के॒भ्यो नमः। दे॒वा॒ना॒॑ हृद॑ये॒भ्यो नमः।
 नमो॑ वि॒क्षी॒ण॒के॒भ्यो नमः। नमो॑ वि॒चि॒न्व॒त्के॒भ्यो नमः।
 नम॑ आ॒नि॒र॒ह॒ते॒भ्यो नमः। नम॑ आ॒मी॒व॒त्के॒भ्यो नमः।

॥ प्रदक्षिणम् ॥

द्रा॒पे अ॒न्य॑स॒स्प॒ते द॒रि॑द्र॒त्रील॑लो॒हि॒ता। ए॒षां पु॒रु॑षा॒णामे॒षां
 प॑शू॒नां मा॒ भे॒र्माऽरो॒ मो ए॑षां किं च॒नाऽऽम॑त्॥ या तै॑ रु॒द्र
 शि॒वा त॒नूः शि॒वा वि॒श्वा॒ह॒भे॒ष॒जी। शि॒वा रु॒द्र॒स्य॑ भे॒ष॒जी त॒या
 नो॑ मृ॒ड जी॒व॒से॑॥ इ॒मा॒॑ रु॒द्रा॒य त॒व॒से॑ क॒प॒दि॒ने॑ क्ष॒य॒द्वी॒रा॒य
 प्र॑भ॒राम॑हे म॒तिम्॥ यथा॑ नः श॒म॒सं॑द्वि॒प॒दे च॒तु॑ष्प॒दे वि॒श्वं पु॒ष्टं ग्रा॑मे

अस्मिन्ननातुरम्॥ मृडा नो रुद्रोत नो मयस्कृधि क्षयद्वीराय नमसा
विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुरायजे पिता तदश्याम तव रुद्र
प्रणीतौ॥ मा नो महान्तमुत मा नो अर्भकं मा न उक्षन्तमुत मा
न उक्षितम्। मा नो वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नस्तनुवो
रुद्र रीरिषः॥ मा नस्तोके तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा
नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवधीरुहविष्मन्तो
नमसा विधेम ते॥ आरात्ते गोघ्न उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्रमस्मे
ते अस्तु। रक्षां च नो अधिं च देव ब्रूहधां च नः शर्म यच्छ
द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गर्तसदं युवानं मृगं न भीममुपहृतमुग्रम्।
मृडा जरित्रे रुद्र स्तवानो अन्यन्ते अस्मन्निवपन्तु सेनाः॥ परिणो
रुद्रस्य हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्य दुर्मतिरंघायोः। अव स्थिरा
मघवंद्ध्यस्तनुष्व मीढ्वस्तोकाय तनयाय मृडय॥ मीढुष्टम शिवंतम
शिवो नः सुमना भव। परमे वृक्ष आयुधं निधाय कृत्तिं वसान्
आ चर पिनाकं बिभ्रदा गहि॥ विकिरिद् विलोहित नमस्ते अस्तु
भगवः। यास्ते सहस्रं हेतयोऽन्यमस्मन्निवपन्तु ताः॥ सहस्राणि
सहस्रधा बाहुवोस्तव हेतयः। तासामीशानो भगवः पराचीना मुखा
कृधि॥ प्रदक्षिणं कृत्वा॥

॥ नमस्काराः ॥

सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याम्। तेषां
सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥१॥

अस्मिन् महत्यर्णवेऽन्तरिक्षे भवा अधि। तेषां सहस्रयोजने-
ऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥२॥

नीलग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः, क्षमाचराः। तेषां
सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥३॥

नीलग्रीवाः शितिकण्ठा दिवः रुद्रा उपश्रिताः। तेषां
सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥४॥

ये वृक्षेषु सस्पर्शरा नीलग्रीवा विलोहिताः। तेषां
सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥५॥

ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः। तेषां
सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥६॥

ये अत्रेषु विविध्यन्ति पात्रेषु पिबन्तो जनान्। तेषां
सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥७॥

ये पथां पथिरक्षय ऐलबृदा यव्युधः। तेषां सहस्रयोजने-
ऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥८॥

ये तीर्थानि प्रचरन्ति सूकावन्तो निषङ्गिणः। तेषां
सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥९॥

य एतावन्तश्च भूयांसश्च दिशो रुद्रा वितस्थिरे। तेषां
सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥१०॥

नमो रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येषामन्नमिषवस्तेभ्यो दश प्राचीर्दश
दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु
ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि। श्री-महादेवादिभ्यो
नमः॥११॥

नमो रुद्रेभ्यो येऽन्तरिक्षे येषां वात इषवस्तेभ्यो दश प्राचीर्दश
दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु
ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि। श्री-महादेवादिभ्यो
नमः॥१२॥

नमो रुद्रेभ्यो ये दिवि येषां वरुषमिषवस्तेभ्यो दश प्राचीर्दश
दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु
ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि। श्री-महादेवादिभ्यो
नमः॥१३॥

नमस्कारान् कृत्वा॥

॥ चमकानुवाकैः प्रार्थना ॥

अग्नाविष्णू सजोषसेमा वर्धन्तु वां गिरः। द्युमैर्वाजैभिरागतम्॥
वाजंश्च मे प्रसवश्च मे प्रयतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्च मे क्रतुश्च
मे स्वरंश्च मे श्लोकंश्च मे श्रावश्च मे श्रुतिंश्च मे ज्योतिंश्च मे सुवंश्च
मे प्राणश्च मेऽपानश्च मे व्यानश्च मेऽसुश्च मे चित्तं च म आधीतं
च मे वाक् च मे मनश्च मे चक्षुश्च मे श्रोत्रं च मे दक्षश्च मे बलं च म

ओज॑श्च मे॒ सह॑श्च म॒ आयु॑श्च मे ज॒रा च॑ म आ॒त्मा च॑ मे त॒नूश्च॑
मे॒ शर्म॑ च मे॒ वर्म॑ च॒ मेऽङ्गानि॑ च मे॒ऽस्थानि॑ च मे॒ परू॑रुषि च
मे॒ शरी॑राणि च मे॥१॥

ज्यैष्ठ्य॑ च म॒ आधि॑पत्यं च मे म॒न्युश्च॑ मे॒ भाम॑श्च मेऽम॑श्च
मेऽम्भ॑श्च मे जे॒मा च॑ मे म॒हिमा च॑ मे व॒रि॒मा च॑ मे प्रथि॒मा च॑
मे व॒र्ष्मा च॑ मे द्राघु॒या च॑ मे वृ॒द्धं च॑ मे वृ॒द्धिश्च॑ मे स॒त्यं च॑ मे
श्रद्धा॑ च॒ मे जग॑च्च मे॒ धनं॑ च मे॒ वश॑श्च मे॒ त्विषि॑श्च मे क्रीडा॑ च॒
मे मोद॑श्च मे जा॒तं च॑ मे जनि॒ष्यमा॑णं च मे सू॒क्तं च॑ मे सुकृ॒तं
च॑ मे वि॒त्तं च॑ मे वेद्यं॑ च मे भू॒तं च॑ मे भवि॒ष्यच्च॑ मे सु॒गं च॑ मे
सुप॑थं च म ऋ॒द्धं च॑ म ऋ॒द्धिश्च॑ मे क्लृ॑प्तं च॒ मे क्लृ॑प्तिश्च मे म॒तिश्च॑
मे सुम॑तिश्च मे॥२॥

शं च॑ मे॒ मय॑श्च मे॒ प्रियं॑ च॒ मेऽनु॑का॒मश्च॑ मे॒ काम॑श्च मे
सौम॑न॒सश्च॑ मे भ॒द्रं च॑ मे॒ श्रेय॑श्च मे॒ वस्य॑श्च मे॒ यश॑श्च मे॒ भग॑श्च मे॒
द्रवि॑णं च मे॒ यन्ता॑ च॒ मे ध॒र्ता च॑ मे॒ क्षेम॑श्च मे॒ धृति॑श्च मे॒ विश्व॑
च॒ मे मह॑श्च मे॒ संवि॑च्च मे॒ ज्ञात्रं॑ च॒ मे सू॑श्च मे॒ प्रसू॑श्च मे॒ सीरं॑
च॒ मे ल॒यश्च॑ म ऋ॒तं च॑ मेऽमृ॒तं च॑ मेऽय॒क्ष्मं च॑ मेऽना॑मयच्च मे
जी॒वातु॑श्च मे दी॒र्घायु॑त्वं च॒ मेऽन॑मि॒त्रं च॑ मेऽभ॑यं च॒ मे सु॒गं च॑ मे॒
शय॑नं च॒ मे सू॒षा च॑ मे सु॒दिनं॑ च मे॥३॥

ऊ॒र्क्क मे॒ सूनृ॑ता च॒ मे प॒यश्च॑ मे॒ रस॑श्च मे॒ घृ॒तं च॑ मे॒ मधु॑

च मे सग्धिश्च मे सर्पीतिश्च मे कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रं च म
 औद्विद्यं च मे रयिश्च मे रायश्च मे पुष्टं च मे पुष्टिश्च मे विभु च
 मे प्रभु च मे बहु च मे भूयश्च मे पूर्णं च मे पूर्णतरं च मेऽक्षितिश्च
 मे कूयवाश्च मेऽन्नं च मेऽक्षुच्च मे व्रीहयश्च मे यवाश्च मे माषाश्च
 मे तिलाश्च मे मुद्गाश्च मे खल्वाश्च मे गोधूमाश्च मे मसुराश्च मे
 प्रियङ्गवश्च मेऽणवश्च मे श्यामाकाश्च मे नीवाराश्च मे॥४॥

अश्मा च मे मृत्तिका च मे गिरयश्च मे पर्वताश्च मे सिकताश्च
 मे वनस्पतयश्च मे हिरण्यं च मेऽयश्च मे सीसं च मे त्रपुश्च मे
 श्यामं च मे लोहं च मेऽग्निश्च म आपश्च मे वीरुधश्च म ओषधयश्च
 मे कृष्टपच्यं च मेऽकृष्टपच्यं च मे ग्राम्याश्च मे पशव आरण्याश्च
 यज्ञेन कल्पन्तां वित्तं च मे वित्तिश्च मे भूतं च मे भूतिश्च मे वसु
 च मे वसतिश्च मे कर्म च मे शक्तिश्च मेऽर्थश्च म एमश्च म इतिश्च
 मे गतिश्च मे॥५॥

अग्निश्च म इन्द्रश्च मे सोमश्च म इन्द्रश्च मे सविता च म इन्द्रश्च
 मे सरस्वती च म इन्द्रश्च मे पूषा च म इन्द्रश्च मे बृहस्पतिश्च म
 इन्द्रश्च मे मित्रश्च म इन्द्रश्च मे वरुणश्च म इन्द्रश्च मे त्वष्टा च म
 इन्द्रश्च मे धाता च म इन्द्रश्च मे विष्णुश्च म इन्द्रश्च मेऽश्विनौ च
 म इन्द्रश्च मे मरुतश्च म इन्द्रश्च मे विश्वे च मे देवा इन्द्रश्च मे
 पृथिवी च म इन्द्रश्च मेऽन्तरिक्षं च म इन्द्रश्च मे द्यौश्च म इन्द्रश्च
 मे दिशश्च म इन्द्रश्च मे मूर्धा च म इन्द्रश्च मे प्रजापतिश्च म इन्द्रश्च

मे॥६॥

अ॒ं शु॒श्च मे र॒श्मिश्च मेऽदा॑भ्यश्च मेऽधि॑पतिश्च म उपा॒ं शु॒श्च
मेऽन्तर्या॑मश्च म ऐ॒न्द्रवा॑यवश्च मे मै॒त्रावरु॑णश्च म आ॒श्विनश्च मे
प्रति॑प्र॒स्थान॑श्च मे शु॒क्रश्च मे म॒न्थी च॑ म आ॒ग्रय॑णश्च मे वै॒श्वदे॒वश्च
मे ध्रु॒वश्च मे वै॒श्वान॒रश्च म ऋ॒तुग्र॑हाश्च मेऽति॑ग्रा॒ह्याश्च म ऐ॒न्द्राग्र॑श्च मे
वै॒श्वदे॒वश्च मे मरु॑त्व॒तीया॑श्च मे मा॒हेन्द्र॑श्च म आ॒दित्य॑श्च मे सा॒वित्र॑श्च
मे सा॒रस्व॑तश्च मे पौ॒ष्णश्च मे पा॒त्नीव॑तश्च मे हा॒रियो॒ज्जन॑श्च मे॥७॥

इ॒ध्मश्च मे ब॒र्हिश्च मे वे॒दिश्च मे धि॒ष्णि॒याश्च मे स्रु॑चश्च मे
चम॑साश्च मे ग्रा॒वा॒णश्च मे स्वर॑वश्च म उप॒रवा॑श्च मेऽधि॑षव॑णे च
मे द्रो॒णक॑ल॒शश्च मे वा॒य॒व्या॒नि च॑ मे पू॒तभृ॑च्च म आ॒धव॑नीयश्च म
आ॒ग्नी॒ध्रं च॑ मे ह॒वि॒र्धानं॑ च मे गृ॒हाश्च मे स॒दश्च मे पु॒रोडा॑शाश्च मे
प॒च॒ताश्च मेऽव॑भृ॒थश्च मे स्व॒गाका॑रश्च मे॥८॥

अ॒ग्निश्च मे घ॒र्मश्च मेऽर्क॑श्च मे सूर्य॑श्च मे प्रा॒णश्च मेऽश्व॑मे॒धश्च
मे पृ॒थि॒वी च॑ मेऽदि॑तिश्च मे दि॒तिश्च मे द्यौ॑श्च मे श॒क्र॒रीर॒ङ्गुल॑यो
दि॒शश्च मे य॒ज्ञेन॑ क॒ल्पन्ता॑मृ॒क्कं मे सा॒मं च॑ मे स्तो॒मंश्च मे य॒जुश्च
मे दी॒क्षा च॑ मे तप॑श्च म ऋ॒तुश्च मे व्र॑तं च॑ मेऽहो॒रा॒त्रयो॑र्वृ॒ष्ट्या
बृ॒ह॒द्रथ॑न्तरे च॑ मे य॒ज्ञेन॑ क॒ल्पेता॑म्॥९॥

ग॒र्भाश्च मे व॒त्साश्च मे त्र्य॒विश्च मे त्र्य॒वी च॑ मे दि॒त्य॒वाच्च॑ मे
दि॒त्यौ॒ही च॑ मे प॒श्चा॒विश्च मे प॒श्चा॒वी च॑ मे त्रि॒व॒त्सश्च मे त्रि॒व॒त्सा
च॑ मे तु॒र्य॒वाच्च॑ मे तु॒र्यौ॒ही च॑ मे प॒ष्ठ॒वाच्च॑ मे प॒ष्ठौ॒ही च॑ म उ॒क्षा
च॑ मे व॒शा च॑ म ऋ॒षभ॑श्च मे वे॒हच्च॑ मेऽन॒ङ्गां च॑ मे धे॒नुश्च म

आयु॑र्य॒ज्ञेन॑ कल्पतां प्रा॒णो य॒ज्ञेन॑ कल्पतामपा॒नो य॒ज्ञेन॑ कल्पतां
 व्या॒नो य॒ज्ञेन॑ कल्पतां चक्षु॑र्य॒ज्ञेन॑ कल्पतां॑ श्रोत्रं॑ य॒ज्ञेन॑ कल्पतां
 मनो॑ य॒ज्ञेन॑ कल्पतां वा॒ग्य॒ज्ञेन॑ कल्पतामा॒त्मा य॒ज्ञेन॑ कल्पतां य॒ज्ञो
 य॒ज्ञेन॑ कल्पताम्॥१०॥

एका॑ च मे ति॒स्रश्च॑ मे प॒ञ्च च॑ मे स॒प्त च॑ मे न॒व च॑
 म॒ एका॑दश च मे त्रयो॑दश च मे प॒ञ्चद॑श च मे स॒प्तद॑श
 च मे न॒वद॑श च म॒ एक॑विंशतिश्च मे त्रयो॑विंशतिश्च
 मे प॒ञ्चविं॑शतिश्च मे स॒प्तविं॑शतिश्च मे न॒वविं॑शतिश्च म॒
 एक॑त्रिंशच्च मे त्रय॑स्त्रिंशच्च मे च॒तस्र॑श्च मेऽष्टौ च॑ मे
 द्वाद॑श च मे षोड॑श च मे विं॑शतिश्च मे च॒तुर्विं॑शतिश्च
 मेऽष्टा॑विंशतिश्च मे द्वात्रिं॑शच्च मे षट्त्रिं॑शच्च मे च॒त्वारिं॑शच्च मे
 च॒तुश्च॑त्वारिंशच्च मेऽष्टाच॑त्वारिंशच्च मे वाज॑श्च प्रस॒वश्चा॑पिजश्च
 क्रतु॑श्च सु॒वश्च॑ मूर्धा च॒ व्य॒ञ्जि॒यश्चा॑ऽऽन्त्याय॒नश्चान्त्य॑श्च भौ॒व॒नश्च॑
 भु॒व॒न॒श्चाधि॑पतिश्च॥११॥

महादे॒वादि॑भ्यो नमः॥ समस्तोपचारान् समर्पयामि॥

इडा॑ दे॒वहू॑र्मनु॒र्य॒ज्ञनी॑र्बृह॒स्पति॑रुक्थाम॒दानि॑ श॒सि॒षद्वि॑धै॒दे॒वाः
 सू॒क्त॒वाचः॑ पृथि॑वि मात॒र्मा मा॑ हि॒सी॒र्मधु॑ म॒निष्ये॑ मधु॑ ज॒निष्ये॑ मधु॑
 वक्ष्या॑मि मधु॑ वदिष्या॑मि मधु॑मतीं दे॒वेभ्यो॑ वाच॑मुद्यास॑ शुश्रू॒षेण्यां॑
 मनु॑ष्येभ्य॒स्तं मा॑ दे॒वा अ॑वन्तु शो॒भायै॑ पि॒तरो॑ऽनु॒मद॑न्तु॥

॥ॐ शान्तिः॒ शान्तिः॒ शान्तिः॑॥

अ॒घोरे॑भ्योऽथ॒ घोरे॑भ्यो॒ घोर॒घोर॑तरेभ्यः।

सर्वे॑भ्यः सर्व॑शर्वे॑भ्यो नम॑स्ते अस्तु रु॒द्ररू॑पेभ्यः॥

तत्पु॑रुषाय वि॒द्महे॑ महादे॒वाय॑ धीमहि।

तन्नो॑ रुद्रः प्रचोदया॑त्॥

ईशानः सर्व॑विद्याना॒मीश्वरः॑ सर्व॑भूता॒नां ब्र॒ह्माधि॑पतिर्ब्रह्म॒णो-
ऽधि॑पतिर्ब्रह्मा॑ शि॒वो मे॑ अस्तु सदाशि॒वोम्॥

तत्पु॑रुषाय वि॒द्महे॑ महादे॒वाय॑ धीमहि।

तन्नो॑ रुद्रः प्रचोदया॑त्॥ (दशवारं जपेत्।)

महादे॒वादि॑भ्यो नमः॥ समस्तोपचारान् समर्पयामि॥

॥ प्रार्थना ॥

॥ श्रीरुद्रजपः ॥

अस्य श्री-रुद्राध्याय-प्रश्न-महामन्त्रस्य। अघोर ऋषिः।

अनुष्टुप् छन्दः। सङ्कर्षणमूर्तिस्वरूपो योऽसावादित्यः परमपुरुषः
स एष रुद्रो देवता॥

नमः शिवायेति बीजम्। शिवतरायेति शक्तिः।

महादेवायेति कीलकम्।

श्री-साम्बसदाशिवप्रसादसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः॥

॥करन्यासः॥

ॐ अग्निहोत्रात्मने अङ्गुष्ठाभ्यां नमः।

दर्शपूर्णमासात्मने तर्जनीभ्यां नमः।

चातुर्मास्यात्मने मध्यमाभ्यां नमः।

निरूढपशुबन्धात्मने अनामिकाभ्यां नमः।

ज्योतिष्टोमात्मने कनिष्ठिकाभ्यां नमः।

सर्वक्रत्वात्मने करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः।

॥अङ्गन्यासः॥

अग्निहोत्रात्मने हृदयाय नमः।

दर्शपूर्णमासात्मने शिरसे स्वाहा।

चातुर्मास्यात्मने शिखायै वषट्।

निरूढपशुबन्धात्मने कवचाय हुं।

ज्योतिष्टोमात्मने नेत्रत्रयाय वौषट्।

सर्वक्रत्वात्मने अस्त्राय फट्।

भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः।

॥ ध्यानम् ॥

आपाताल-नभः-स्थलान्त-भुवन-ब्रह्माण्डमाविस्फुरत्
ज्योतिः स्फाटिक-लिङ्ग-मौलि-विलसत्-पूर्णेन्दु-वान्तामृतैः।
अस्तोकाप्लुतमेकमीशमनिशं रुद्रानुवाकान् जपन्
ध्यायेदीप्सितसिद्धये ध्रुवपदं विप्रोऽभिषिञ्चेच्छिवम्॥

ब्रह्माण्ड-व्याप्त-देहा भसित-हिमरुचा भासमाना भुजङ्गैः
कण्ठे कालाः कपर्दा-कलित-शशि-कलाश्चण्ड-कोदण्ड-हस्ताः।
त्र्यक्षा रुद्राक्षमालाः प्रकटित-विभवाः शाम्भवा मूर्तिभेदाः
रुद्राः श्रीरुद्रसूक्त-प्रकटित-विभवा नः प्रयच्छन्तु सौख्यम्॥

॥ पञ्चपूजा ॥

लं पृथिव्यात्मने गन्धं समर्पयामि।

हं आकाशात्मने पूष्पैः पूजयामि।

यं वाय्वात्मने धूपमाग्रापयामि।

रं अग्न्यात्मने दीपं दर्शयामि।

वं अमृतात्मने अमृतं महानैवेद्यं निवेदयामि।

सं सर्वात्मने सर्वोपचारपूजां समर्पयामि।

ॐ गुणानां त्वा गुणपतिं हवामहे क्विं कवीनामुप-
मश्रवस्तमम्।

ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आ नः शृण्वन्नूतिभिः सीद् सादनम्॥

ॐ महागणपतये नमः॥

शं च मे मयश्च मे प्रियं च मेऽनुकामश्च मे कामश्च मे

सौमन॑सश्च॑ मे भ॒द्रं च॑ मे श्रेय॑श्च मे वस्य॑श्च मे यश॑श्च मे भग॑श्च
 मे द्रवि॑णं च मे य॒न्ता च॑ मे ध॒र्ता च॑ मे क्षेम॑श्च मे धृति॑श्च मे
 विश्व॑ च मे मह॑श्च मे संवि॑च्च मे ज्ञात्रं॑ च मे सू॒श्च मे प्र॒सूश्च॑
 मे सीरं॑ च मे ल॒यश्च॑ म ऋ॒तं च॑ मेऽमृ॑तं च मेऽय॒क्ष्मं च॑
 मेऽना॑मयच्च मे जी॒वातु॑श्च मे दी॒र्घायु॑त्वं च॑ मेऽनमि॑त्रं च॑ मेऽभयं॑
 च मे सु॒गं च॑ मे शय॑नं च मे सू॒षा च॑ मे सु॒दिनं॑ च मे॥३॥

॥ॐ शान्तिः॒ शान्तिः॒ शान्तिः॑॥

॥ रुद्रप्रश्नः ॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥

नम॑स्ते रुद्र म॒न्यव॑ उ॒तो त॒ इष॑वे नमः॑। नम॑स्ते अस्तु धन्व॑ने
 बा॒हुभ्या॑मु॒त ते॒ नमः॑॥ या त॒ इषुः॑ शि॒वत॑मा शि॒वं ब॒भूव॑ ते
 धनुः॑। शि॒वा श॑र॒व्या या तव॑ तया॑ नो रुद्र मृ॒डय॑॥ या ते
 रुद्र शि॒वा त॒नूर॑घो॒राऽपा॑पकाशिनी। तया॑ नस्त॒नुवा॒ शन्त॑मया
 गिरि॑शन्ताभिचा॑कशीहि॥ यामिषु॑ गिरिशन्त॒ हस्ते॒ बिभ॑र्ष्यस्त॒वे।
 शि॒वां गिरि॑त्र तां कुरु॒ मा हि॑सीः पुरु॑षं जग॑त्॥ शिवे॒न
 वच॑सा त्वा गिरि॒शाच्छा॑वदामसि। यथा॑ नः॒ सर्व॑मि॒ज्जग॑दय॒क्ष्मं
 सु॒मना॒ अस॑त्॥ अ॒ध्यवो॑चदधिव॒क्ता प्र॑थ॒मो दै॒व्यो भि॑षक्।
 अ॒हीः॑श्च॒ सर्वा॑ञ्ज॒म्भय॑न्त्य॒सर्वा॑श्च यातु॒धान्यः॑॥ अ॒सौ यस्ता॒म्रो

अरुण उत बभ्रुः सुमङ्गलः। ये चेमा रुद्रा अभितो दिक्षु श्रिताः
 सहस्रशोऽवैषा हेड ईमहे॥ असौ योऽवसर्पति नीलग्रीवो
 विलोहितः। उत्तैनं गोपा अदृशन्नदृशन्नुदहार्यः॥ उत्तैनं विश्वा
 भूतानि स दृष्टो मृडयाति नः। नमो अस्तु नीलग्रीवाय सहस्राक्षाय
 मीढुषे॥ अथो ये अस्य सत्त्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नमः। प्र
 मुञ्च धन्वन्स्त्वमुभयोरार्विर्ज्योर्ज्याम्॥ याश्च ते हस्त इषवः
 परा ता भगवो वप। अवतत्य धनुस्त्व सहस्राक्ष शतेषुधे॥
 निशीर्य शल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव। विज्यं धनुः
 कपर्दिनो विशल्यो बाणवा रुत॥ अनेशन्नस्येषव आभुरस्य
 निषङ्गथिः। या ते हेतिर्मौढुष्टम हस्ते बभूव ते धनुः॥ तयाऽस्मान्
 विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परिभुज। नमस्ते अस्त्वायुधायानां तताय
 धृष्णवे॥ उभाभ्यामुत ते नमो बाहुभ्यां तव धन्वने। परि ते धन्वनो
 हेतिरस्मान्वृणक्तु विश्वतः॥ अथो य इषुधिस्तवाऽऽरे अस्मन्नि
 धेहि तम्॥१॥

[नमस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वराय महादेवाय त्र्यम्बकाय
 त्रिपुरान्तकाय त्रिका[ला]ग्निकालाय कालाग्निरुद्राय नीलकण्ठाय
 मृत्युञ्जयाय सर्वेश्वराय सदाशिवाय श्रीमन्महादेवाय नमः॥]

नमो हिरण्यबाहवे सेनान्ये दिशां च पतये नमो नमो वृक्षेभ्यो
 हरिकेशेभ्यः पशूनां पतये नमो नमः सस्मिञ्जराय त्विषीमते
 पथीनां पतये नमो नमो बभ्रुशाय विव्याधिनेऽन्नानां पतये नमो

नमो हरिकेशायोपवीतिने पुष्टानां पतये नमो नमो भवस्य
हेतुये जगतां पतये नमो नमो रुद्रायातताविने क्षेत्राणां पतये
नमो नमः सूतायाहन्त्याय वनानां पतये नमो नमो रोहिताय
स्थपतये वृक्षाणां पतये नमो नमो मन्त्रिणे वाणिजाय कक्षाणां
पतये नमो नमो भुवन्तये वारिवस्कृतायौषधीनां पतये नमो नमः
उच्चैर्घोषायाक्रन्दयते पत्तीनां पतये नमो नमः कृत्स्नवीताय धावते
सत्त्वंनां पतये नमः॥२॥

नमः सहमानाय निव्याधिने आव्याधिनीनां पतये नमो
नमः ककुभाय निषङ्गिणे स्तेनानां पतये नमो नमो निषङ्गिणे
इषुधिमते तस्कराणां पतये नमो नमो वञ्चते परिवञ्चते स्तायूनां
पतये नमो नमो निचरवे परिचरायारण्यानां पतये नमो नमः
सृकाविभ्यो जिघांसद्भ्यो मुष्णतां पतये नमो नमोऽसिमद्भ्यो
नक्तं चरद्भ्यः प्रकृन्तानां पतये नमो नमः उष्णीषिणे गिरिचराय
कुलुश्चानां पतये नमो नमः इषुमद्भ्यो धन्वाविभ्यश्च वो नमो
नमः आतन्वानेभ्यः प्रतिदधानेभ्यश्च वो नमो नमः आयच्छद्भ्यो
विसृजद्भ्यश्च वो नमो नमोऽस्यद्भ्यो विध्यद्भ्यश्च वो नमो नमः
आसीनेभ्यः शयानेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्भ्यो जाग्रद्भ्यश्च वो नमो
नमस्तिष्ठद्भ्यो धावद्भ्यश्च वो नमो नमः सभाभ्यः सभापतिभ्यश्च वो
नमो नमो अश्वेभ्योऽश्वपतिभ्यश्च वो नमः॥३॥

नमः आव्याधिनीभ्यो विविध्यन्तीभ्यश्च वो नमो नमः
उगणाभ्यस्तृहतीभ्यश्च वो नमो नमो गृत्सेभ्यो गृत्सपतिभ्यश्च

वो नमो नमो व्रातेभ्यो व्रातपतिभ्यश्च वो नमो नमो गुणेभ्यो
 गुणपतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो
 नमो महद्भ्यः, क्षुल्लकेभ्यश्च वो नमो नमो रथिभ्योऽरथेभ्यश्च
 वो नमो नमो रथेभ्यो रथपतिभ्यश्च वो नमो नमः सेनाभ्यः
 सेनानिभ्यश्च वो नमो नमः, क्षत्तृभ्यः सङ्गहीतृभ्यश्च वो नमो
 नमस्तक्षभ्यो रथकारेभ्यश्च वो नमो नमः कुलालेभ्यः कमरिभ्यश्च
 वो नमो नमः पुञ्जिष्टेभ्यो निषादेभ्यश्च वो नमो नम इषुकृद्भ्यो
 धन्वकृद्भ्यश्च वो नमो नमो मृगयुभ्यः श्वनिभ्यश्च वो नमो नमः
 श्वभ्यः श्वपतिभ्यश्च वो नमः॥४॥

नमो भवाय च रुद्राय च नमः शर्वाय च पशुपतये च नमो
 नीलग्रीवाय च शितिकण्ठाय च नमः कपर्दिने च व्युप्तकेशाय च
 नमः सहस्राक्षाय च शतधन्वने च नमो गिरिशाय च शिपिविष्टाय
 च नमो मीढुष्टमाय चेषुमते च नमो ह्रस्वाय च वामनाय च नमो
 बृहते च वर्षीयसे च नमो वृद्धाय च संवृध्वने च नमो अग्रियाय च
 प्रथमाय च नम आशवे चाजिराय च नमः शीघ्रियाय च शीभ्याय
 च नम उर्म्याय चावस्वन्याय च नमः स्रोतस्याय च द्वीप्याय
 च॥५॥

नमो ज्येष्ठाय च कनिष्ठाय च नमः पूर्वजाय चापरजाय
 च नमो मध्यमाय चापगल्भाय च नमो जघन्याय च बुध्नियाय
 च नमः सोभ्याय च प्रतिसूर्याय च नमो याम्याय च क्षेम्याय

च नम उर्वर्याय च खल्याय च नमः श्लोक्याय चावसान्याय च
 नमो वन्याय च कक्ष्याय च नमः श्रवाय च प्रतिश्रवाय च नमः
 आशुषेणाय चाशुरंथाय च नमः शूराय चावभिन्दते च नमो वर्मिणे
 च वरूथिने च नमो बिल्मिने च कवचिने च नमः श्रुताय च
 श्रुतसेनाय च॥६॥

नमो दुन्दुभ्याय चाऽऽहनन्याय च नमो धृष्णवे च प्रमृशाय
 च नमो दूताय च प्रहिताय च नमो निषङ्गिणे चेषुधिमतै च
 नमस्तीक्ष्णेषवे चाऽऽयुधिने च नमः स्वायुधाय च सुधन्वने च नमः
 सुत्याय च पथ्याय च नमः काट्याय च नीप्याय च नमः सूद्याय च
 सरस्याय च नमो नाद्याय च वैशन्ताय च नमः कूप्याय चावट्याय
 च नमो वर्ष्याय चावर्ष्याय च नमो मेघ्याय च विद्युत्याय च नमः
 ईध्रियाय चाऽऽतप्याय च नमो वात्याय च रेष्मियाय च नमो
 वास्तव्याय च वास्तुपाय च॥७॥

नमः सोमाय च रुद्राय च नमस्ताम्राय चारुणाय च नमः
 शङ्गाय च पशुपतये च नमः उग्राय च भीमाय च नमो अग्रेवधाय
 च दूरेवधाय च नमो हुत्रे च हनीयसे च नमो वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यो
 नमस्ताराय नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च मयस्कराय
 च नमः शिवाय च शिवतराय च नमस्तीर्थ्याय च कूल्याय च नमः
 पार्याय चावार्याय च नमः प्रतरणाय चोत्तरणाय च नमः आतार्याय
 चाऽऽलाद्याय च नमः शष्याय च फेन्याय च नमः सिकत्याय च

प्रवाह्याय च॥८॥

नम इरिण्याय च प्रपथ्याय च नमः किंशिलाय च क्षयणाय
च नमः कपर्दिने च पुलस्तये च नमो गोष्ठ्याय च गृह्याय च
नमस्तल्प्याय च गेह्याय च नमः काट्याय च गह्वरेष्ठाय च नमो
हृदय्याय च निवेप्याय च नमः पांसुव्याय च रजस्याय च नमः
शुष्क्याय च हरित्याय च नमो लोप्याय चोलप्याय च नम ऊर्व्याय
च सूर्म्याय च नमः पुण्याय च पर्णशृङ्गाय च नमोऽपगुरमाणाय
चाभिघ्नते च नम आख्विदते च प्रख्विदते च नमो वः किरिकेभ्यो
देवानां हृदयेभ्यो नमो विक्षीणकेभ्यो नमो विचिन्वत्केभ्यो नम
आनिरहतेभ्यो नम आमीवत्केभ्यः॥९॥

द्रापे अन्धसस्पते दरिद्रन्नीललोहित। एषां पुरुषाणामेषां पशूनां
मा भेर्माऽरो मो एषां किं चनाऽऽममत्॥ या ते रुद्र शिवा तनूः
शिवा विश्वाहभेषजी। शिवा रुद्रस्य भेषजी तया नो मृड जीवसे॥
इमां रुद्राय तवसे कपर्दिने क्षयद्वीराय प्रभंरामहे मतिम्॥ यथा
नः शमसद्विपदे चतुष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामे अस्मिन्ननातुरम्॥ मृडा नो
रुद्रोत नो मयस्कृधि क्षयद्वीराय नमसा विधेम ते। यच्छं च योश्च
मनुरायजे पिता तदश्याम तव रुद्र प्रणीतौ॥ मा नो महान्तमुत
मा नो अर्भकं मा न उक्षन्तमुत मा न उक्षितम्। मा नो वधीः
पितरं मोत मातरं प्रिया मा नस्तनुवो रुद्र रीरिषः॥ मा नस्तोके
तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा

नो रुद्र भामितो वधीरहविष्मन्तो नमसा विधेम ते॥ आरात्ते गोघ्न
 उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्रमस्मे ते अस्तु। रक्षां च नो अधि
 च देव ब्रूहधा च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गर्तसदं
 युवानं मृगं न भीममुपहृलुमुग्रम्। मृडा जरित्रे रुद्र स्तवानो अन्यं
 ते अस्मन्नि वपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्य हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्य
 दुर्मतिरंघायोः। अव स्थिरा मघवञ्चस्तनुष्व मीढ्वस्तोकाय तनयाय
 मृडय॥ मीढुष्टम् शिवंतम शिवो नः सुमना भव। परमे वृक्ष आयुधं
 निधाय कृत्तिं वसान् आ चरं पिनाकं बिभ्रदा गहि॥ विकिरिद्
 विलोहितं नमस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्रं हेतयोऽन्यमस्मन्नि
 वपन्तु ताः॥ सहस्राणि सहस्रधा बाहुवोस्तव हेतयः। तासामीशानो
 भगवः पराचीना मुखा कृधि॥१०॥

सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याम्। तेषां
 सहस्रयोजनेऽव धन्वा नि तन्मसि॥ अस्मिन् महत्यर्णवेऽन्तरिक्षे
 भवा अधि॥ नीलग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः, क्षमाचराः॥
 नीलग्रीवाः शितिकण्ठा दिवः रुद्रा उपश्रिताः॥ ये वृक्षेषु
 सस्पिञ्जरा नीलग्रीवा विलोहिताः॥ ये भूतानामधिपतयो
 विशिखासः कपर्दिनः॥ ये अत्रेषु विविध्यन्ति पात्रेषु पिबन्तो
 जनान्॥ ये पथां पथिरक्षय ऐलबृदा यव्युधः॥ ये तीर्थानि प्रचरन्ति
 सृकावन्तो निषङ्गिणः॥ य एतावन्तश्च भूयांसश्च दिशो रुद्रा
 वितस्थिरे॥ तेषां सहस्रयोजनेऽव धन्वा नि तन्मसि॥ नमो रुद्रेभ्यो

ये पृथिव्यां येऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामन्नं वातो वरुषमिषं वस्तेभ्यो
दश प्राचीर्दश दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो नमस्ते
नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि॥११॥

[त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकमिव
बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अप्सु य
ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽऽविवेश तस्मै रुद्राय नमो
अस्तु॥ तमुष्टुहि यः स्विषुः सुधन्वा यो विश्वस्य क्षयति भेषजस्य।

(ऋक्) यक्ष्वामहे सौमनसाय रुद्रं नमोभिर्देवमसुरं दुवस्य॥
अयं मे हस्तो भगवानयं मे भगवत्तरः। अयं मे विश्वभेषजोऽयं
शिवाभिर्मर्शनः॥

ये ते सहस्रमयुतं पाशा मृत्यो मर्त्याय हन्तवे। तान् यज्ञस्य
मायया सर्वानव यजामहे। मृत्यवे स्वाहा मृत्यवे स्वाहा॥ ओं
नमो भगवते रुद्राय विष्णवे मृत्युर्मे पाहि। प्राणानां ग्रन्थिरसि
रुद्रो मा विशान्तकः। तेनान्नेनाप्यायस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे
मृत्युर्मे पाहि॥]

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ चमकप्रश्नः ॥

अग्राविष्णू सजोषसेमा वर्धन्तु वां गिरः। द्युमैर्वाजैभिरागतम्॥
 वाजंश्च मे प्रसवश्च मे प्रयतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्च मे क्रतुश्च
 मे स्वरश्च मे श्लोकश्च मे श्रावश्च मे श्रुतिश्च मे ज्योतिश्च मे सुवश्च
 मे प्राणश्च मेऽपानश्च मे व्यानश्च मेऽसुश्च मे चित्तं च म आधीतं
 च मे वाक्कं मे मनश्च मे चक्षुश्च मे श्रोत्रं च मे दक्षश्च मे बलं च म
 ओजश्च मे सहश्च म आयुश्च मे जरा च म आत्मा च मे तनूश्च
 मे शर्म च मे वर्म च मेऽङ्गानि च मेऽस्थानि च मे परूषि च
 मे शरीराणि च मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— यो देवानां प्रथमं पुरस्ताद्विश्वाधियो रुद्रो महर्षिः।
 हिरण्यगर्भं पश्यत जायमानः स नो देवः शुभया स्मृत्याः संयुनक्तु॥
 अनेन प्रथम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः महादेवः सुप्रीतः
 सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥१॥

ज्यैष्ठ्यं च म आधिपत्यं च मे मन्युश्च मे भामश्च मेऽमश्च
 मेऽम्भश्च मे जेमा च मे महिमा च मे वरिमा च मे प्रथिमा च
 मे वर्ष्मा च मे द्राघुया च मे वृद्धं च मे वृद्धिश्च मे सत्यं च मे
 श्रद्धा च मे जगच्च मे धनं च मे वशश्च मे त्विषिश्च मे क्रीडा च
 मे मोदश्च मे जातं च मे जनिष्यमाणं च मे सूक्तं च मे सुकृतं
 च मे वित्तं च मे वेद्यं च मे भूतं च मे भविष्यच्च मे सुगं च मे

सुपथं च म ऋद्धं च म ऋद्धिश्च मे क्लृप्तं च मे क्लृप्तिश्च मे मृतिश्च मे सुमृतिश्च मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— यस्मात्परं नापरमस्ति किञ्चिद्यस्मान्नाणीयो न ज्यायोऽस्ति कश्चित्।

वृक्ष इव स्तब्धो दिवि तिष्ठत्येकस्तेनेदं पूर्णं पुरुषेण सर्वम्॥
अनेन द्वितीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः शिवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥२॥

शं च मे मयश्च मे प्रियं च मेऽनुकामश्च मे कामश्च मे सौमनसश्च मे भद्रं च मे श्रेयश्च मे वस्यश्च मे यशश्च मे भगश्च मे द्रविणं च मे यन्ता च मे धर्ता च मे क्षेमश्च मे धृतिश्च मे विश्वं च मे महश्च मे संविच्च मे ज्ञात्रं च मे सूश्च मे प्रसूश्च मे सीरं च मे लयश्च म ऋतं च मेऽमृतं च मेऽयक्ष्मं च मेऽनामयच्च मे जीवातुश्च मे दीर्घायुत्वं च मेऽनमित्रं च मेऽभयं च मे सुगं च मे शयनं च मे सूषा च मे सुदिनं च मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— न कर्मणा न प्रजया धनेन त्यागेनैके अमृतत्वमानुशुः।

परैण नाकं निहितं गुहायां विभ्राजदेतद्यतयो विशन्ति॥

अनेन तृतीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः श्री-रुद्रः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥३॥

ऊर्कं मे सूनृतां च मे पयश्च मे रसश्च मे घृतं च मे मधु
 च मे सग्धिश्च मे सर्पीतिश्च मे कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रं च म
 औद्भिद्यं च मे रयिश्च मे रायश्च मे पुष्टं च मे पुष्टिश्च मे विभु च
 मे प्रभु च मे बहु च मे भूयश्च मे पूर्णं च मे पूर्णतरं च मेऽक्षितिश्च
 मे कूयवाश्च मेऽन्नं च मेऽक्षुच्च मे व्रीहयश्च मे यवाश्च मे माषाश्च
 मे तिलाश्च मे मुद्गाश्च मे खल्वाश्च मे गोधूमाश्च मे मसुराश्च मे
 प्रियङ्गवश्च मेऽणवश्च मे श्यामकाश्च मे नीवाराश्च मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— वेदान्तविज्ञानसुनिश्चितार्थाः सन्न्यास योगाद्यतयः
 शुद्धसत्त्वाः।

ते ब्रह्मलोके तु परान्तकाले परामृतात्परिमुच्यन्ति सर्वे॥

अनेन चतुर्थ-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः शङ्करः सुप्रीतः
 सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥४॥

अश्मां च मे मृत्तिका च मे गिरयश्च मे पर्वताश्च मे सिकताश्च
 मे वनस्पतयश्च मे हिरण्यं च मेऽयश्च मे सीसं च मे त्रपुश्च मे
 श्यामं च मे लोहं च मेऽग्निश्च मे आपश्च मे वीरुधश्च मे ओषधयश्च
 मे कृष्टपच्यं च मेऽकृष्टपच्यं च मे ग्राम्याश्च मे पशव आरण्याश्च
 यज्ञेन कल्पन्तां वित्तं च मे वित्तिश्च मे भूतं च मे भूतिश्च मे वसु
 च मे वसतिश्च मे कर्म च मे शक्तिश्च मेऽर्थश्च मे एमश्च मे इतिश्च
 मे गतिश्च मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— द॒हं वि॒पापं प॒रमे॑ऽश्मभूतं यत्पुण्डरी॒कं
पु॒रम॑ध्यस॒ऽस्थम्।

तत्रापि द॒हं गु॒गनं॑ विशोक॒स्तस्मिन्॑ यद॒न्तस्तदुपा॑सित॒व्यम्॥

अनेन पञ्चम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः नीललोहितः सुप्रीतः
सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥५॥

अ॒ग्निश्च॑ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ सोम॑श्च म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ सवि॑ता च॒ म॒ इन्द्र॑श्च
मे॒ सर॑स्वती च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ पूषा॑ च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ बृह॑स्पतिश्च॒ म॒
इन्द्र॑श्च मे॒ मि॒त्रश्च॑ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ वरु॑णश्च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ त्वष्टा॑ च॒ म॒
इन्द्र॑श्च मे॒ धा॒ता च॑ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ विष्णु॑श्च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ऽश्वि॒नौ च॑
म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ म॒रुत॑श्च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ वि॒श्वे च॑ मे॒ दे॒वा इन्द्र॑श्च मे॒
पृथि॑वी च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ऽन्तरि॑क्षं च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ द्यौश्च॑ म॒ इन्द्र॑श्च
मे॒ दि॒शश्च॑ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ मूर्धा॑ च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ प्र॒जाप॑तिश्च॒ म॒ इन्द्र॑श्च
मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— यो वेदादौ स्वरः प्रोक्तो वेदान्ते च प्रतिष्ठितः।

तस्य प्रकृतिलीनस्य यः परः स महेश्वरः॥

अनेन षष्ठम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः ईशानः सुप्रीतः
सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥६॥

अ॒॒शुश्च॑ मे॒ र॒श्मिश्च॑ मे॒ऽदा॑भ्यश्च॒ मे॒ऽधि॑पतिश्च॒ म॒ उपा॒॑शुश्च॑
मे॒ऽन्तर्या॑मश्च॒ म॒ ऐ॒न्द्रवा॑य॒वश्च॑ मे॒ मै॒त्रावरु॑णश्च॒ म॒ आ॒श्वि॒नश्च॑ मे॒

प्रतिप्रस्थानंश्च मे शुक्रंश्च मे मन्थी च म आग्रयणंश्च मे वैश्वदेवंश्च
मे ध्रुवंश्च मे वैश्वानरंश्च म ऋतुग्रहांश्च मेऽतिग्राह्यांश्च म ऐन्द्राग्रंश्च मे
वैश्वदेवंश्च मे मरुत्वतीयांश्च मे माहेन्द्रंश्च म आदित्यंश्च मे सावित्रंश्च
मे सारस्वतंश्च मे पौष्णंश्च मे पालीवतंश्च मे हारियोजनंश्च मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नमः।
भवे भवे नार्ति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नमः॥

अनेन सप्तम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः विजयः सुप्रीतः
सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥७॥

इध्मंश्च मे बर्हिंश्च मे वेदिंश्च मे धिष्ण्यांश्च मे सुचंश्च मे
चमसांश्च मे ग्रावाणंश्च मे स्वरंवश्च म उपरवांश्च मेऽधिषवणे च
मे द्रोणकलशंश्च मे वायुव्यानि च मे पूतभृच्च म आधवनीयंश्च म
आग्नीध्रं च मे हविर्धानं च मे गृहांश्च मे सदंश्च मे पुरोडाशांश्च मे
पचतांश्च मेऽवभृथंश्च मे स्वगाकारंश्च मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय
नमः कालाय नमः कलविकरणाय नमो बलविकरणाय नमो
बलाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय
नमः॥

अनेन अष्टम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः भीमः सुप्रीतः
सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥८॥

अग्निश्च॑ मे घ॒र्मश्च॑ मेऽर्कश्च॑ मे सूर्यश्च॑ मे प्रा॒णश्च॑ मेऽश्वमे॒धश्च॑
मे पृथि॒वी च॑ मेऽदि॑तिश्च॑ मे दि॒तिश्च॑ मे द्यौश्च॑ मे शक्व॑रीरङ्गुल॑यो
दि॒शश्च॑ मे य॒ज्ञेन॑ कल्पन्तामृ॒क्क मे॑ सा॒म च॑ मे स्तोम॑श्च॑ मे य॒जुश्च॑
मे दी॒क्षा च॑ मे तप॑श्च॑ म ऋ॒तुश्च॑ मे व्र॒तं च॑ मेऽहो॒रात्रयो॑र्वृ॒ष्ट्या
बृ॒हद्रथ॑न्तरे च॑ मे य॒ज्ञेन॑ कल्पेताम्॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— अघो॑रेभ्योऽथ॒ घो॑रेभ्यो॒ घो॒रघो॑रंतरेभ्यः।

सर्वे॑भ्यः सर्व॑शर्वेभ्यो॒ नम॑स्ते अस्तु रु॒द्ररूपे॑भ्यः॥

अनेन॑ नवम-वार-जपेन॑ भगवान् सर्वात्मकः दे॒वदे॒वः सु॒प्रीतः
सुप्र॑सन्नो वरदो भवतु॥९॥

गर्भा॑श्च मे व॒त्सश्च॑ मे त्र्य॒विश्च॑ मे त्र्य॒वी च॑ मे दि॒त्यवा॑च्च॑ मे
दि॒त्यौही च॑ मे पश्चा॑विश्च॑ मे पश्चा॒वी च॑ मे त्रि॒वत्सश्च॑ मे त्रि॒वत्सा
च॑ मे तु॒र्यवा॑च्च॑ मे तु॒र्यौही च॑ मे प॒ष्ठवा॑च्च॑ मे प॒ष्ठौही च॑ म उ॒क्षा
च॑ मे व॒शा च॑ म ऋ॒षभश्च॑ मे वे॒हच्च॑ मेऽन॒ङ्गां च॑ मे धे॒नुश्च॑ म
आयु॑र्य॒ज्ञेन॑ कल्पतां प्रा॒णो य॒ज्ञेन॑ कल्पतामपा॒नो य॒ज्ञेन॑ कल्पतां
व्या॒नो य॒ज्ञेन॑ कल्पतां चक्षु॑र्य॒ज्ञेन॑ कल्पतां३ श्रोत्रं॑ य॒ज्ञेन॑ कल्पतां
मनो॑ य॒ज्ञेन॑ कल्पतां वा॒ग्य॒ज्ञेन॑ कल्पतामा॒त्मा य॒ज्ञेन॑ कल्पतां य॒ज्ञो
य॒ज्ञेन॑ कल्पताम्॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— तत्पु॑रुषाय वि॒द्महे॑ महादे॒वाय॑ धीमहि। तन्नो॑ रु॒द्रः
प्रचो॑दयात्॥

अनेन दशम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः भवोद्भवः सुप्रीतः
सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥१०॥

एका च मे तिस्रश्च मे पञ्च च मे सप्त च मे नव च म
एकादश च मे त्रयोदश च मे पञ्चदश च मे सप्तदश च मे नवदश
च म एकविंशतिश्च मे त्रयोविंशतिश्च मे पञ्चविंशतिश्च
मे सप्तविंशतिश्च मे नवविंशतिश्च म एकत्रिंशच्च मे
त्रयस्त्रिंशच्च मे चतस्रश्च मेऽष्टौ च मे द्वादश च मे षोडश
च मे विंशतिश्च मे चतुर्विंशतिश्च मेऽष्टाविंशतिश्च मे
द्वात्रिंशच्च मे षट्त्रिंशच्च मे चत्वारिंशच्च मे चतुश्चत्वारिंशच्च
मेऽष्टाचत्वारिंशच्च मे वाजंश्च प्रसवश्चापिजश्च क्रतुंश्च सुवंश्च मूर्धा
च व्यश्जिंश्चः॥ऽऽन्त्यायनश्चान्त्यंश्च भौवनश्च भुवनश्चाधिपतिश्च॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां
ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मा शिवो मे अस्तु सदाशिवोम्॥

अनेन एकादश-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः आदित्यात्मकः श्री-रु
सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥११॥

[इडा देवहर्मनुर्यज्ञनीर्बृहस्पतिरुक्थामुदानिं शंसिषद्विश्वेदेवाः
सूक्तवाचः पृथिवि मातर्मा मां हिंसीर्मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं
वक्ष्यामि मधुं वदिष्यामि मधुमतीं देवेभ्यो वाचमुद्यासं शुश्रूषेण्यां
मनुष्येभ्यस्तं मां देवा अवंतु शोभायै पितरोऽनुमदन्तु॥]

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ रुद्रपदपाठः ॥

ॐ। गुणानां॑ त्वा॒। गुणप॑तिमिति॒ गुण-प॑तिम्।
हवाम॑हे। क॒विम्। क॒वीनाम्। उप॑मश्र॑वस्तम॒मित्यु॑पमश्र॑वः-
तमम्॥ ज्येष्ठ॑राजमिति॒ ज्येष्ठ-राजम्। ब्रह्म॑णाम्। ब्रह्म॑णः। प॒ते।
एति॑। नः॒। शृण्वन्। ऊ॒तिभिरित्यु॑ति-भिः। सी॒द। साद॑नम्॥

नमः॑। ते। रु॒द्र। म॒न्यवे॑। उ॒तो इति॑। ते। इष॑वे। नमः॑॥ नमः॑।
ते। अ॒स्तु। ध॒न्वने॑। बा॒हुभ्या॑मिति॒ बा॒हु-भ्याम्। उ॒त। ते। नमः॑॥
या। ते। इषुः॑। शि॒वत॑मेति॒ शि॒व-त॑मा। शि॒वम्। ब॒भूव॑। ते। ध॒नुः॥
शि॒वा। श॒रव्या॑। या। तव॑। तया॑। नः॒। रु॒द्र। मृ॒डय॑॥ या। ते। रु॒द्र।
शि॒वा। त॒नूः। अघो॑रा। अपा॑पकाशिनीत्यपा॑प-काशिनी॥ तया॑। नः॒।
त॒नुवा॑। श॒न्तम॑येति॒ शम्-त॑मया। गि॒रिश॑न्तेति॒ गि॒रि-श॑न्त। अ॒भीति॑।
चा॒कशी॑हि॥ याम्। इषु॑म्। गि॒रिश॑न्तेति॒ गि॒रि-श॑न्त। ह॒स्ते। (१)

बिभ॑र्षि। अस्त॑वे॥ शि॒वाम्। गि॒रित्रे॑ति॒ गि॒रि-त्र॑। ताम्। कुरु॑।
मा। हि॒ंसीः। पुरु॑षम्। जग॑त्॥ शि॒वेन॑। वच॑सा। त्वा॒। गि॒रिश॑।
अच्छा॑। व॒दाम॑सि॥ यथा॑। नः॒। सर्व॑म्। इत्। जग॑त्। अ॒यक्ष्म॑म्।
सुम॑ना इति॒ सु-म॑नाः। अस॑त्॥ अधी॑ति। अ॒वोच॑त्। अ॒धिव॑क्तेत्यधि॒-
व॑क्ता। प्र॒थमः॑। दै॒व्यः। भि॒षक्॥ अही॑न्। च। सर्वा॑न्। ज॒म्भय॑न्।
सर्वा॑ः। च। या॒तुधा॑न्यं इति॒ यातु॑-धा॒न्यः॥ अ॒सौ। यः। ताम्रः॑। अ॒रुणः॑।
उ॒त। ब॒भ्रुः। सु॒मङ्गल॑ इति॒ सु-म॑ङ्गलः॥ ये। च। इ॒माम्। रु॒द्राः।
अ॒भितः॑। दि॒क्षु। (२)

श्रिताः। सहस्रश इति सहस्र-शः। अवेति। एषाम्। हेडः।
 ईमहे॥ असौ। यः। अवसर्पतीत्यव-सर्पति। नीलग्रीव इति नील-
 ग्रीवः। विलोहित इति वि-लोहितः॥ उत। एनम्। गोपा इति गो-
 पाः। अदृशन्। अदृशन्। उदहार्य इत्युद-हार्यः॥ उत। एनम्। विश्वा।
 भूतानि। सः। दृष्टः। मृडयाति। नः॥ नमः। अस्तु। नीलग्रीवायेति
 नील-ग्रीवाय। सहस्राक्षायेति सहस्र-अक्षाय। मीढुषे॥ अथो इति।
 ये। अस्य। सत्वानः। अहम्। तेभ्यः। अकरम्। नमः॥ प्रेति। मुञ्च।
 धन्वनः। त्वम्। उभयोः। आर्त्त्रियोः। ज्याम्॥ याः। च। ते। हस्ते।
 इषवः। (३)

परेति। ताः। भगव इति भग-वः। वप॥ अवतत्येत्यव-तत्य।
 धनुः। त्वम्। सहस्राक्षेति सहस्र-अक्ष। शतेषुध इति शत-इषुधे॥
 निशीर्येति नि-शीर्य। शल्यानाम्। मुखा। शिवः। नः। सुमना इति
 सु-मनाः। भव॥ विज्यमिति वि-ज्यम्। धनुः। कपर्दिनः। विशल्य
 इति वि-शल्यः। बाणवानिति बाण-वान्। उत॥ अनेशन। अस्य।
 इषवः। आभुः। अस्य। निषङ्गथिः॥ या। ते। हेतिः। मीढुष्टमेति
 मीढुः-तम्। हस्ते। बभूव। ते। धनुः॥ तया। अस्मान्। विश्वतः।
 त्वम्। अयक्ष्मया। परीति। भुज॥ नमः। ते। अस्तु। आयुधाय।
 अनाततायेत्यना-तताय। धृष्णवे॥ उभाभ्याम्। उत। ते। नमः।
 बाहुभ्यामिति बाहु-भ्याम्। तव। धन्वने॥ परीति। ते। धन्वनः।

हेतिः। अस्मान्। वृणक्तु। विश्वतः॥ अथो इति। यः। इषुधिरितीषु-
धिः। तव। आरे। अस्मत्। नीति। धेहि। तम्॥ (४)

नमः। हिरण्यबाहव इति हिरण्य-बाहवे। सेना-न्य इति
सेना-न्यै। दिशाम्। च। पतये। नमः। नमः। वृक्षेभ्यः। हरिकेशेभ्य
इति हरि-केशेभ्यः। पशूनाम्। पतये। नमः। नमः। सस्मिञ्जराय।
त्विषीमत् इति त्विषी-मते। पथीनाम्। पतये। नमः। नमः।
बभ्रुशाय। विव्याधिन् इति वि-व्याधिने। अन्नानाम्। पतये। नमः।
नमः। हरिकेशायेति हरि-केशाय। उपवीतिन् इत्युप-वीतिने।
पुष्टानाम्। पतये। नमः। नमः। भवस्य। हेत्यै। जगताम्। पतये।
नमः। नमः। रुद्राय। आतताविन् इत्या-तताविने। क्षेत्राणाम्।
पतये। नमः। नमः। सूताय। अहन्त्याय। वनानाम्। पतये। नमः।
नमः। (५)

रोहिताय। स्थपतये। वृक्षाणाम्। पतये। नमः। नमः।
मन्त्रिणै। वाणिजाय। कक्षाणाम्। पतये। नमः। नमः। भुवन्तये।
वारिवस्कृतायेति वारिवः-कृताय। ओषधीनाम्। पतये। नमः।
नमः। उच्चैर्घोषायेत्युच्चैः-घोषाय। आक्रन्दयत् इत्या-क्रन्दयते।
पत्तीनाम्। पतये। नमः। नमः। कृथ्स्त्रवीतायेति कृथ्स्त्र-वीताय।
धावते। सत्त्वंनाम्। पतये। नमः॥ (६)

नमः। सहमानाय। निव्याधिन् इति नि-व्याधिने।
आव्याधिनीनामित्या-व्याधिनीनाम्। पतये। नमः। नमः।

ककुभाय॑। निषङ्गिण॑ इति॑ नि-सङ्गिने॑। स्तेनाना॑म्। पतये। नमः॑।
 नमः॑। निषङ्गिण॑ इति॑ नि-सङ्गिने॑। इषुधि॑मत् इती॑षुधि-मते॑।
 तस्करा॑णाम्। पतये। नमः॑। नमः॑। वञ्चते॑। परिवञ्च॑त् इति॑
 परि-वञ्चते॑। स्तायू॑नाम्। पतये। नमः॑। नमः॑। निचेर॑व इति॑
 नि-चेरवै॑। परिच॑रायेति॑ परि-च॒राय॑। अर॑ण्यानाम्। पतये।
 नमः॑। नमः॑। सूका॑विभ्य॒ इति॑ सूका॑वि-भ्यः॑। जिघा॑सद् इति॑
 जिघा॑सत्-भ्यः॑। मुष्ण॑ताम्। पतये। नमः॑। नमः॑। असि॑मद् इति॑
 इत्य॑सि-मत्-भ्यः॑। नक्त॑म्। चर॑द् इति॑ चर॑त्-भ्यः॑। प्र॒कृन्ताना॑मिति॑
 प्र-कृन्ताना॑म्। पतये। नमः॑। नमः॑। उ॒ष्णीषिणे॑। गिरि॑च॒रायेति॑
 गिरि॑-च॒राय॑। कुलु॑श्चाना॑म्। पतये। नमः॑। नमः॑। (७)

इषु॑मद् इती॑षुमत्-भ्यः॑। धन्वा॑विभ्य॒ इति॑ धन्वा॑वि-भ्यः॑। च॒।
 वः॑। नमः॑। नमः॑। आ॒तन्वाने॑भ्य॒ इत्या॑-तन्वाने॑भ्यः॑। प्रति॑दधाने॑भ्य॒
 इति॑ प्रति॑-दधाने॑भ्यः॑। च॒। वः॑। नमः॑। नमः॑। आ॒यच्छ॑द् इति॑
 इत्या॑यच्छ॑त्-भ्यः॑। विसृ॑जद् इति॑ विसृ॑जत्-भ्यः॑। च॒। वः॑। नमः॑।
 नमः॑। अस्य॑द् इत्य॑स्यत्-भ्यः॑। विध्य॑द् इति॑ विध्य॑त्-भ्यः॑। च॒।
 वः॑। नमः॑। नमः॑। आसी॑नेभ्यः॑। शया॑नेभ्यः॑। च॒। वः॑। नमः॑। नमः॑।
 स्वप॑द् इति॑ स्वप॑त्-भ्यः॑। जाग्र॑द् इति॑ जाग्र॑त्-भ्यः॑। च॒। वः॑।
 नमः॑। नमः॑। तिष्ठ॑द् इति॑ तिष्ठ॑त्-भ्यः॑। धाव॑द् इति॑ धाव॑त्-भ्यः॑।
 च॒। वः॑। नमः॑। नमः॑। स॒भाभ्यः॑। स॒भाप॑तिभ्य॒ इति॑ स॒भाप॑ति-भ्यः॑।
 च॒। वः॑। नमः॑। नमः॑। अ॒श्वै॑भ्यः॑। अ॒श्वप॑तिभ्य॒ इत्य॑श्वपति-भ्यः॑। च॒।
 वः॑। नमः॑॥ (८)

नमः। आ॒व्या॒धिनी॑भ्य॒ इत्या॑-व्या॒धिनी॑भ्यः। वि॒विध्य॑न्तीभ्य॒ इति॑
 वि॒विध्य॑न्तीभ्यः। च। वः। नमः। नमः। उ॒गणा॑भ्यः। तृ॒हती॑भ्यः।
 च। वः। नमः। नमः। गृ॒थ्से॑भ्यः। गृ॒थ्स॑प॒तिभ्य॒ इति॑ गृ॒थ्स॑प॒ति-भ्यः।
 च। वः। नमः। नमः। ब्रा॒तै॑भ्यः। ब्रा॒त॑प॒तिभ्य॒ इति॑ ब्रा॒त॑प॒ति-भ्यः।
 च। वः। नमः। नमः। गु॒णे॑भ्यः। गु॒ण॑प॒तिभ्य॒ इति॑ गु॒ण॑प॒ति-भ्यः।
 च। वः। नमः। नमः। वि॒रू॒पे॑भ्य॒ इति॑ वि॒रू॒पे॑भ्यः। वि॒श्वरू॑पेभ्य॒
 इति॑ वि॒श्व-रू॑पेभ्यः। च। वः। नमः। नमः। म॒हद्भ्य॒ इति॑ म॒हत्-
 भ्यः। क्षु॒ल्ल॒के॑भ्यः। च। वः। नमः। नमः। र॒थि॑भ्य॒ इति॑ र॒थि-भ्यः।
 अ॒र॒थे॑भ्यः। च। वः। नमः। नमः। र॒थे॑भ्यः। (९)

रथ॑प॒तिभ्य॒ इति॑ रथ॑प॒ति-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। से॒ना॑भ्यः।
 से॒ना॑निभ्य॒ इति॑ से॒ना॑नि-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। क्ष॒त्तृ॑भ्य॒
 इति॑ क्ष॒त्तृ-भ्यः। स॒ङ्ग॒ही॒तृ॑भ्य॒ इति॑ स॒ङ्ग॒ही॒तृ-भ्यः। च। वः। नमः।
 नमः। तक्ष॑भ्य॒ इति॑ तक्ष॑-भ्यः। र॒थ॒का॒रे॑भ्य॒ इति॑ र॒थ॒का॒रे॑भ्यः।
 च। वः। नमः। नमः। कु॒ला॒ले॑भ्यः। क॒म॒रि॑भ्यः। च। वः। नमः।
 नमः। पु॒ञ्जि॑ष्टेभ्यः। नि॒षा॒दे॑भ्यः। च। वः। नमः। नमः। इ॒षु॒कृ॒द्भ्य॒
 इति॑ इ॒षु॒कृ॒त्-भ्यः। ध॒न्व॒कृ॒द्भ्य॒ इति॑ ध॒न्व॒कृ॒त्-भ्यः। च। वः। नमः।
 नमः। मृ॒ग॒यु॑भ्य॒ इति॑ मृ॒ग॒यु॑-भ्यः। श्व॒नि॑भ्य॒ इति॑ श्व॒नि-भ्यः। च।
 वः। नमः। नमः। श्व॒भ्य॒ इति॑ श्व॒-भ्यः। श्व॑प॒तिभ्य॒ इति॑ श्व॑प॒ति-भ्यः।
 च। वः। नमः॥ (१०)

नमः। भ॒वाय॑। च। रु॒द्राय॑। च। नमः। श॒र्वाय॑। च। प॒शु॒प॒त॑य॒
 इति॑ प॒शु॒प॒त॑ये। च। नमः। नी॒ल॑ग्री॒वा॒येति॑ नी॒ल॑-ग्री॒वा॒य। च।

शितिकण्ठायेति शिति-कण्ठाय। च। नमः। कपदिने। च।
 व्युत्तकेशायेति व्युत्त-केशाय। च। नमः। सहस्राक्षायेति सहस्र-
 अक्षाय। च। शतधन्वन इति शत-धन्वने। च। नमः। गिरिशाय।
 च। शिपिविष्टायेति शिपि-विष्टाय। च। नमः। मीढुष्टमायेति
 मीढुः-तमाय। च। इषुमत इतीषु-मते। च। नमः। ह्रस्वाय। च।
 वामनाय। च। नमः। बृहते। च। वर्षीयसे। च। नमः। वृद्धाय।
 च। संवृध्वन इति सम्-वृध्वने। च। (११)

नमः। अग्रियाय। च। प्रथमाय। च। नमः। आशवे। च।
 अजिराय। च। नमः। शीघ्रियाय। च। शीभ्याय। च। नमः।
 ऊर्म्याय। च। अवस्वन्यायेत्यव-स्वन्याय। च। नमः। स्रोतस्याय।
 च। द्वीप्याय। च॥ (१२)

नमः। ज्येष्ठाय। च। कनिष्ठाय। च। नमः। पूर्वजायेति पूर्व-
 जाय। च। अपरजायेत्यपर-जाय। च। नमः। मध्यमाय। च।
 अपगल्भायेत्यप-गल्भाय। च। नमः। जघन्याय। च। बुध्नियाय।
 च। नमः। सोभ्याय। च। प्रतिसूर्यायेति प्रति-सूर्याय। च। नमः।
 याम्याय। च। क्षेम्याय। च। नमः। उर्वर्याय। च। खल्याय। च।
 नमः। श्लोक्याय। च। अवसान्यायेत्यव-सान्याय। च। नमः। वन्याय।
 च। कक्ष्याय। च। नमः। श्रवाय। च। प्रतिश्रवायेति प्रति-श्रवाय।
 च। (१३)

नमः। आशुषेणायेत्याशु-सेनाय। च। आशुरथायेत्याशु-रथाय।
 च। नमः। शूराय। च। अवभिन्दत इत्यव-भिन्दते। च। नमः।

व॒र्मिणे॑। च॒। व॒रू॒थिने॑। च॒। नमः॑। बि॒ल्मिने॑। च॒। क॒व॒चिने॑। च॒।
नमः॑। श्रु॒ताय॑। च॒। श्रु॒त॒से॒नायेति॑ श्रु॒त॒से॒नाय॑। च॒॥ (१४)

नमः॑। दु॒न्दु॒भ्याय॑। च॒। आ॒ह॒न॒न्यायेत्या॑-ह॒न॒न्याय॑। च॒। नमः॑।
धृ॒ष्णवे॑। च॒। प्र॒मृ॒शायेति॑ प्र॒मृ॒शाय॑। च॒। नमः॑। दू॒ताय॑। च॒।
प्र॒हि॒तायेति॑ प्र॒हि॒ताय॑। च॒। नमः॑। नि॒ष॒ङ्गिण॑ इति॑ नि॒स॒ङ्गिने॑। च॒।
इ॒षु॒धि॒मत् इती॑षु॒धि॒मते॑। च॒। नमः॑। ती॒क्ष्णेष॑व॒ इति॑ ती॒क्ष्ण॒इ॒षवे॑।
च॒। आ॒यु॒धिने॑। च॒। नमः॑। स्वा॒यु॒धायेति॑ सु॒आ॒यु॒धाय॑। च॒। सु॒ध॒न्व॒न॒
इति॑ सु॒ध॒न्व॒ने। च॒। नमः॑। सु॒त्याय॑। च॒। प॒थ्याय॑। च॒। नमः॑।
का॒ट्याय॑। च॒। नी॒प्याय॑। च॒। नमः॑। सू॒द्याय॑। च॒। स॒र॒स्याय॑। च॒।
नमः॑। ना॒द्याय॑। च॒। वै॒श॒न्ताय॑। च॒। (१५)

नमः॑। कू॒प्याय॑। च॒। अ॒व॒ट्याय॑। च॒। नमः॑। व॒र्ष्याय॑। च॒।
अ॒व॒र्ष्याय॑। च॒। नमः॑। मे॒घ्याय॑। च॒। वि॒द्यु॒त्यायेति॑ वि॒द्यु॒त्याय॑। च॒।
नमः॑। ई॒ध्रिया॑य॒। च॒। आ॒त॒प्यायेत्या॑-त॒प्याय॑। च॒। नमः॑। वा॒त्याय॑।
च॒। रे॒ष्मियाय॑। च॒। नमः॑। वा॒स्त॒व्याय॑। च॒। वा॒स्तु॒पायेति॑ वा॒स्तु॒
पाय॑। च॒॥ (१६)

नमः॑। सो॒माय॑। च॒। रु॒द्राय॑। च॒। नमः॑। ता॒म्राय॑। च॒। अ॒रु॒णाय॑।
च॒। नमः॑। श॒ङ्गाय॑। च॒। प॒शु॒प॒त॒य॒ इति॑ प॒शु॒प॒त॒ये। च॒। नमः॑। उ॒ग्राय॑।
च॒। भी॒माय॑। च॒। नमः॑। अ॒ग्रे॒व॒धायेत्य॑ग्रे॒व॒धाय॑। च॒। दू॒रे॒व॒धायेति॑
दू॒रे॒व॒धाय॑। च॒। नमः॑। ह॒त्रे। च॒। ह॒नी॒य॒से। च॒। नमः॑। वृ॒क्षे॒भ्यः।
ह॒रि॒केशे॒भ्य॒ इति॑ ह॒रि॒केशे॒भ्यः। नमः॑। ता॒राय॑। नमः॑। श॒म्भ॒व॒ इति॑

शम्-भवे। च। मयोभव इति मयः-भवे। च। नमः। शङ्करायेति
 शम्-कराय। च। मयस्करायेति मयः-कराय। च। नमः। शिवाय।
 च। शिवतरायेति शिव-तराय। च। (१७)

नमः। तीर्थाय। च। कूल्याय। च। नमः। पार्याय। च।
 अवार्याय। च। नमः। प्रतरणायेति प्र-तरणाय। च। उत्तरणायेत्युत्-
 तरणाय। च। नमः। आतार्यायेत्या-तार्याय। च। आलाद्यायेत्या-
 लाद्याय। च। नमः। शष्याय। च। फेन्याय। च। नमः। सिकत्याय।
 च। प्रवाह्यायेति प्र-वाह्याय। च॥ (१८)

नमः। इरिण्याय। च। प्रपथ्यायेति प्र-पथ्याय। च। नमः।
 किंशिलाय। च। क्षयणाय। च। नमः। कपर्दिने। च। पुलस्तये।
 च। नमः। गोष्ठ्यायेति गो-स्थ्याय। च। गृह्याय। च। नमः। तल्प्याय।
 च। गेह्याय। च। नमः। काट्याय। च। गह्वरेष्ठायेति गह्वरे-स्थाय।
 च। नमः। हृदय्याय। च। निवेष्यायेति नि-वेष्याय। च। नमः।
 पांसव्याय। च। रजस्याय। च। नमः। शुष्क्याय। च। हरित्याय।
 च। नमः। लोप्याय। च। उलप्याय। च। (१९)

नमः। ऊर्व्याय। च। सूर्म्याय। च। नमः। पर्ण्याय। च।
 पर्णशद्यायेति पर्ण-शद्याय। च। नमः। अपगुरमाणायेत्यप-
 गुरमाणाय। च। अभिघ्नत इत्यभि-घ्नते। च। नमः। अखिखदत
 इत्या-खिदते। च। प्रखिखदत इति प्र-खिदते। च। नमः। वः।
 किरिकेभ्यः। देवानाम्। हृदयेभ्यः। नमः। विक्षीणकेभ्य इति

वि-क्षीणकेभ्यः। नमः। विचिन्वत्केभ्य इति वि-चिन्वत्केभ्यः।
 नमः। आनिरुहतेभ्य इत्यानिः-हतेभ्यः। नमः। आमीवत्केभ्य
 इत्यामीवत्केभ्यः॥ (२०)

द्रापै। अन्धसः। पते। दरिद्रत्। नीललोहितेति नील-लोहित॥
 एषाम्। पुरुषाणाम्। एषाम्। पशूनाम्। मा। भेः। मा। अरः। मो
 इति। एषाम्। किम्। चना। आममत्॥ या। ते। रुद्र। शिवा। तनूः।
 शिवा। विश्वाहभेषजीति विश्वाह-भेषजी॥ शिवा। रुद्रस्य। भेषजी।
 तया। नः। मृडा। जीवसे॥ इमाम्। रुद्राय। तवसे। कपर्दिने।
 क्षयद्वीरायेति क्षयत्-वीराय। प्रेति। भरामहे। मतिम्॥ यथा। नः।
 शम्। असत्। द्विपद् इति द्वि-पदे। चतुष्पद् इति चतुः-पदे। विश्वम्।
 पुष्टम्। ग्रामे। अस्मिन्। (२१)

अनातुरमित्यना-तुरम्॥ मृडा। नः। रुद्र। उता। नः। मयः।
 कृधि। क्षयद्वीरायेति क्षयत्-वीराय। नमसा। विधेम। ते॥ यत्। शम्।
 च। योः। च। मनुः। आयज इत्या-यजे। पिता। तत्। अश्याम्।
 तव। रुद्र। प्रणीताविति प्र-नीतौ॥ मा। नः। महान्तम्। उता। मा।
 नः। अर्भकम्। मा। नः। उक्षन्तम्। उता। मा। नः। उक्षितम्॥
 मा। नः। वधीः। पितरम्। मा। उता। मातरम्। प्रियाः। मा। नः।
 तनुवः। (२२)

रुद्र। रीरिषः॥ मा। नः। तोके। तनये। मा। नः। आयुषि।
 मा। नः। गोषु। मा। नः। अश्वेषु। रीरिषः॥ वीरान्। मा। नः।
 रुद्र। भामितः। वधीः। हविष्मन्तः। नमसा। विधेम। ते॥ आरात्।

ते। गोघ्न इति गो-घ्ने। उत। पूरुषघ्न इति पूरुष-घ्ने। क्षयद्वीरायेति
 क्षयत्-वीराय। सुम्नम्। अस्मे इति। ते। अस्तु॥ रक्षा। च। नः।
 अधीति। च। देव। ब्रूहि। अधा। च। नः। शर्म। यच्छ। द्विबर्हा इति
 द्वि-बर्हाः॥ स्तुहि। (२३)

श्रुतम्। गर्तसदमिति गर्त-सदम्। युवानम्। मृगम्। न। भीमम्।
 उपहृलुम्। उग्रम्॥ मृडा। जरित्रे। रुद्र। स्तवानः। अन्यम्। ते।
 अस्मत्। नीति। वपन्तु। सेनाः॥ परीति। नः। रुद्रस्य। हेतिः।
 वृणक्तु। परीति। त्वेषस्य। दुर्मतिरिति दुः-मतिः। अघायोरित्यघा-
 योः॥ अवेति। स्थिरा। मघवञ्च इति मघवत्-भ्यः। तनुष्व। मीढ्वः।
 तोकाय। तनयाय। मृडय॥ मीढुष्टमेति मीढुः-तम्। शिवंतमेति शिव-
 तम्। शिवः। नः। सुमना इति सु-मनाः। भव॥ परमे। वृक्षे।
 आयुधम्। निधायेति नि-धाय। कृत्तिम्। वसानः। एति। चर।
 पिनाकम्। (२४)

बिभ्रत्। एति। गृहि॥ विकिरिदेति वि-किरिद्। विलोहितेति
 वि-लोहित। नमः। ते। अस्तु। भगव इति भग-वः॥ याः। ते।
 सहस्रम्। हेतयः। अन्यम्। अस्मत्। नीति। वपन्तु। ताः॥ सहस्राणि।
 सहस्रधेति सहस्र-धा। बाहुवोः। तव। हेतयः॥ तासाम्। ईशानः।
 भगव इति भग-वः। पराचीना। मुखा। कृधि॥ (२५)

सहस्राणि। सहस्रश इति सहस्र-शः। ये। रुद्राः। अधीति।
 भूम्याम्॥ तेषाम्। सहस्रयोजन इति सहस्र-योजने। अवेति।

धन्वानि। तन्मसि॥ अस्मिन्। महति। अर्णवे। अन्तरिक्षे।
 भवाः। अधि॥ नीलग्रीवा इति नील-ग्रीवाः। शितिकण्ठा इति
 शिति-कण्ठाः। शर्वाः। अधः। क्षमाचराः॥ नीलग्रीवा इति
 नील-ग्रीवाः। शितिकण्ठा इति शिति-कण्ठाः। दिवम्। रुद्राः।
 उपश्रिता इत्युप-श्रिताः॥ ये। वृक्षेषु। सस्मिञ्चराः। नीलग्रीवा
 इति नील-ग्रीवाः। विलोहिता इति वि-लोहिताः॥ ये। भूतानाम्।
 अधिपतय इत्यधि-पतयः। विशिखास इति वि-शिखासः।
 कपर्दिनः॥ ये। अत्रेषु। विविध्यन्तीति वि-विवध्यन्ति। पात्रेषु।
 पिबतः। जनान्॥ ये। पथाम्। पथिरक्षय इति पथि-रक्षयः।
 ऐलबृदाः। यव्युधः॥ ये। तीर्थानि। (२६)

प्रचरन्तीति प्र-चरन्ति। सूकावन्त इति सूका-वन्तः। निषङ्गिण
 इति नि-सङ्गिनः॥ ये। एतावन्तः। च। भूयाश्चसः। च। दिशः। रुद्राः।
 वितस्थिर इति वि-तस्थिरे॥ तेषाम्। सहस्रयोजन इति सहस्र-
 योजने। अवेति। धन्वानि। तन्मसि॥ नमः। रुद्रेभ्यः। ये। पृथिव्याम्।
 ये। अन्तरिक्षे। ये। दिवि। येषाम्। अन्नम्। वातः। वरुणम्। इषवः।
 तेभ्यः। दश। प्राचीः। दश। दक्षिणा। दश। प्रतीचीः। दश। उदीचीः।
 दश। ऊर्ध्वाः। तेभ्यः। नमः। ते। नः। मृडयन्तु। ते। यम्। द्विष्मः।
 यः। च। नः। द्वेष्टि। तम्। वः। जम्भे। दधामि॥ (२७)

त्र्यम्बकमिति त्रि-अम्बकम्। यजामहे। सुगन्धिमिति
 सु-गन्धिम्। पुष्टिवर्धनमिति पुष्टि-वर्धनम्॥ उर्वारुकम्। इव।
 बन्धनात्। मृत्योः। मुक्षीय। मा। अमृतात्॥ यः। रुद्रः। अग्नौ।

यः। अ॒प्स्वि॒त्यप्-सु। यः। ओष॑धीषु। यः। रु॒द्रः। वि॒श्वः॑। भुव॑ना।
आ॒वि॒वेशे॒त्या-वि॒वेश॑। तस्मै॑। रु॒द्राय॑। नमः॑। अ॒स्तु॑॥

॥ॐ शान्तिः॒ शान्तिः॒ शान्तिः॑॥

॥ मन्त्रपुष्पम् ॥

ॐ भ॒द्रं कर्णे॑भिः शृणु॒याम॑ दे॒वाः। भ॒द्रं प॑श्येमाक्षभि॒र्यज॑त्राः।
 स्थि॒रैरङ्गै॑स्तुष्टुवा॒ग्ँ संस्त॑नूभिः। व्यशेम॑ दे॒वहि॑तं यदायुः। स्व॒स्ति न॒
 इन्द्रो॑ वृद्धश्र॒वाः। स्व॒स्ति नः॑ पू॒षा विश्व॑वे॒दाः। स्व॒स्ति न॒स्ताक्ष्यो॑
 अरि॑ष्टनेमिः। स्व॒स्ति नो॒ बृह॒स्पति॑र्दधातु॥ ॐ शान्तिः॒ शान्तिः॒
 शान्तिः॑॥

योऽपां पुष्पं वेद। पुष्पवान् प्रजावान् पशुमान् भवति। चन्द्रमा
 वा अपां पुष्पम्। पुष्पवान् प्रजावान् पशुमान् भवति। य एवं वेद।
 योऽपामायतनं वेद। आयतनवान् भवति। अग्निर्वा अपामायतनम्।
 आयतनवान् भवति। योऽग्रेरायतनं वेद॥

आयतनवान् भवति। आपो वा अग्रेरायतनम्। आयतनवान्
 भवति। य एवं वेद। योऽपामायतनं वेद। आयतनवान् भवति।
 वायुर्वा अपामायतनम्। आयतनवान् भवति। यो वायोरायतनं वेद।
 आयतनवान् भवति॥

आपो वै वायोरायतनम्। आयतनवान् भवति। य एवं
 वेद। योऽपामायतनं वेद। आयतनवान् भवति। असौ वै
 तपन्नपामायतनम्। आयतनवान् भवति। योऽमुष्य तपत आयतनं
 वेद। आयतनवान् भवति। आपो वा अमुष्य तपत आयतनम्॥

आयतनवान् भवति। य एवं वेद। योऽपामायतनं वेद।
 आयतनवान् भवति। चन्द्रमा वा अपामायतनम्। आयतनवान्
 भवति। यश्चन्द्रमस आयतनं वेद। आयतनवान् भवति। आपो वै

चन्द्रमंस आयतनम्। आयतनवान् भवति॥

य एवं वेद। योऽपामायतनं वेद। आयतनवान् भवति।
नक्षत्राणि वा अपामायतनम्। आयतनवान् भवति। यो
नक्षत्राणामायतनं वेद। आयतनवान् भवति। आपो वै
नक्षत्राणामायतनम्। आयतनवान् भवति। य एवं वेद॥८२॥

योऽपामायतनं वेद। आयतनवान् भवति। पर्जन्यो वा
अपामायतनम्। आयतनवान् भवति। यः पर्जन्यस्याऽऽयतनं वेद।
आयतनवान् भवति। आपो वै पर्जन्यस्याऽऽयतनम्। आयतनवान्
भवति। य एवं वेद। योऽपामायतनं वेद॥

आयतनवान् भवति। संवत्सरो वा अपामायतनम्।
आयतनवान् भवति। यः संवत्सरस्याऽऽयतनं वेद। आयतनवान्
भवति। आपो वै संवत्सरस्याऽऽयतनम्। आयतनवान् भवति।
य एवं वेद। योऽप्सु नावं प्रतिष्ठितां वेद। प्रत्येव तिष्ठति॥

राजाधिराजाय प्रसह्यसाहिने। नमो वयं वैश्रवणाय
कुर्महे। स मे कामान्कामकामाय मह्यम्। कामेश्वरो
वैश्रवणो ददातु। कुबेराय वैश्रवणाय। महाराजाय नमः॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ दशशान्तयः ॥

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः। भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳसस्तनूभिः। व्यशेम देवहितं यदायुः। स्वस्ति न
इन्द्रो वृद्धश्रवाः। स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः। स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो
अरिष्टनेमिः। स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु॥ ॐ शान्तिः शान्तिः
शान्तिः॥१॥

ॐ नमो ब्रह्मणे नमो अस्त्वग्नये नमः पृथिव्यै नम ओषधीभ्यः।
नमो वाचे नमो वाचस्पतये नमो विष्णवे बृहते करोमि॥ ॐ शान्तिः
शान्तिः शान्तिः॥२॥

नमो वाचे या चोदिता या चानुदिता तस्यै वाचे नमो नमो
वाचे नमो वाचस्पतये नम ऋषिभ्यो मन्त्रकृद्भ्यो मन्त्रपतिभ्यो
मा मामृषयो मन्त्रकृतो मन्त्रपतयः परादुर्माहमृषीन्मन्त्रकृतो
मन्त्रपतीन्परादां वैश्वदेवीं वाचमुद्यासꣳ शिवामदस्तां जुष्टां देवेभ्यः
शर्म मे द्यौः शर्म पृथिवी शर्म विश्वमिदं जगत्। शर्म चन्द्रश्च
सूर्यश्च शर्म ब्रह्मप्रजापती। भूतं वदिष्ये भुवनं वदिष्ये तेजो
वदिष्ये यशो वदिष्ये तपो वदिष्ये ब्रह्म वदिष्ये सत्यं वदिष्ये
तस्मा अहमिदमुपस्तरणमुपस्तृण उपस्तरणं मे प्रजायै पशूनां
भूयादुपस्तरणमहं प्रजायै पशूनां भूयासं प्राणापानौ मृत्योर्मा
पातं प्राणापानौ मा मा हासिष्टं मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं
वक्ष्यामि मधुं वदिष्यामि मधुमतीं देवेभ्यो वाचमुद्यासꣳ शुश्रूषेण्यां

मनुष्येभ्यस्तं मां देवा अंवन्तु शोभायै पितरोऽनुमदन्तु। ॐ
शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥३॥

शं नो वातः पवतां मातरिश्वा शं नस्तपतु सूर्यः। अहानिंशं
भवन्तु नः शं रात्रिः प्रतिधीयताम्। शमुषा नो व्युच्छतु शमादित्य
उदेतु नः। शिवा नः शन्तमा भव सुमृडीका सरस्वति। मा ते
व्योम सन्दृशि। इडाये वास्त्वसि वास्तुमद्वास्तुमन्तो भूयास्म मा
वास्तोश्छिथ्स्मह्यवास्तुः स भूयाद्योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः।
प्रतिष्ठसि प्रतिष्ठावन्तो भूयास्म मा प्रतिष्ठायाश्छिथ्स्मह्यप्रतिष्ठः स
भूयाद्योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः। आ वात वाहि भेषजं वि वात
वाहि यद्रपः। त्वं हि विश्वभेषजो देवानां दूत ईयसे। द्वाविमौ
वातौ वात आ सिन्धोरा परावतः॥

दक्षं मे अन्य आवातु परान्यो वातु यद्रपः। यद्दो वातते
गृहेऽमृतस्य निधिर्हितः। ततो नो देहि जीवसे ततो नो धेहि
भेषजम्। ततो नो मह आवह वात आवातु भेषजम्। शम्भूर्मयोभूर्नो
हृदे प्र ण आयूषि तारिषत्। इन्द्रस्य गृहोऽसि तं त्वा प्रपद्ये सगुः
साश्वः। सह यन्मे अस्ति तेन। भूः प्रपद्ये भुवः प्रपद्ये सुवः प्रपद्ये
भूर्भुवः सुवः प्रपद्ये वायुं प्रपद्येऽनीर्ता देवतां प्रपद्येऽश्मानमाखुणं
प्रपद्ये प्रजापतेर्ब्रह्मकोशं ब्रह्म प्रपद्य ओं प्रपद्ये। अन्तरिक्षं म उर्वन्तरं
बृहद्ग्नयः पर्वताश्च यया वातः स्वस्त्या स्वस्तिमान्तया स्वस्त्या

स्वस्तिमानसानि। प्राणापानौ मृत्योर्मा पातं प्राणापानौ मा मा
 हासिष्टं मयि मेधां मयि प्रजां मय्यग्निस्तेजो दधातु मयि मेधां
 मयि प्रजां मयीन्द्र इन्द्रियं दधातु मयि मेधां मयि प्रजां मयि
 सूर्यो भ्राजो दधातु॥

द्युभिरक्तुभिः परिपातमस्मानरिष्टेभिरश्विना सौभगेभिः। तन्नो
 मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः। कया
 नश्चित्र आ भुवदूती सदावृधः सखा। कया शचिष्ठया वृता। कस्त्वा
 सत्यो मदानां म॑हिष्ठो मथ्सदन्धसः। दृढाचिंदा॒रुजे वसु। अभी षु
 णः सखीनामविता जरितृणाम्। शतं भवा॒स्यूतिभिः। वयः सुपर्णा
 उप॑सेदुरिन्द्र प्रियमे॒धा ऋषयो॒ नाध॑मानाः। अपं ध्वान्तमूर्णुहि॑ पूर्धि
 चक्षु॑र्मुमु॒ग्ध्यस्मान्निधये॑व ब॒द्धान्॥

शं नो दे॒वीर॑भिष्टय॒ आपो॑ भवन्तु पी॒तयै॑। शं योर॒भिस्र॑वन्तु
 नः। ईशा॑ना॒ वार्या॑णां क्षय॑न्तीश्च॒रष॑णीनाम्। अपो या॑चामि भेष॒जम्।
 सुमि॑त्रा न आप॒ ओष॑धयः सन्तु दुर्मि॑त्रास्तस्मै भूया॒सुर्योऽस्मान्द्वेष्टि॑
 यं च॑ वयं द्विष्मः। आपो॒ हि ष्ठा म॑यो॒भुव॑स्ता न ऊ॒र्जे द॑धातन।
 म॒हे र॑णाय॒ चक्ष॑से। यो वः शि॒वत॑मो॒ रस॑स्तस्य॒ भाज॑यते॒ह नः॑।
 उ॒शती॑रिव मा॒तरः॑। तस्मा॒ अरं॑ गमाम वो॒ यस्य॑ क्षया॒य जि॒न्वथ॑॥

आपो॑ ज॒नय॑था च नः। पृथि॒वी शान्ता॑ सा॒ग्निना॑ शान्ता सा
 मे॑ शान्ता शुच॑ शमयतु। अ॒न्तरि॑क्षं शान्तं तद्वा॒युना॑ शान्तं तन्मे॑
 शान्तं॑ शुच॑ शमयतु। द्यौः शान्ता सा॒दित्ये॑न शान्ता सा मे॑ शान्ता

शुचं॑ शमयतु। पृथि॒वी शान्ति॑रन्तरि॒क्षं॑ शान्ति॑र्द्यौः शान्ति॑र्दिशः
 शान्ति॑रवान्तरदि॒शाः शान्ति॑रग्निः शान्ति॑र्वायुः शान्ति॑रादित्यः
 शान्ति॑श्चन्द्रमाः शान्ति॑र्नक्षत्राणि शान्ति॑रापः शान्ति॑रोषधयः
 शान्ति॑र्वनस्पतयः शान्ति॑र्गौः शान्ति॑रजा शान्ति॑रश्वः शान्तिः॑ पुरुषः
 शान्ति॑र्ब्रह्म शान्ति॑र्ब्राह्मणः शान्तिः॑ शान्ति॑रेव शान्तिः॑ शान्ति॑र्मे
 अस्तु शान्तिः॑। तया॒हं॑ शान्त्या॒ सर्व॑शान्त्या॒ मह्यं॑ द्विपदे॒ चतु॑ष्पदे
 च॒ शान्तिं॑ करोमि॒ शान्ति॑र्मे अस्तु शान्तिः॑। एह॒ श्रीश्च॒ ह्रीश्च॒ धृति॑श्च
 तपो॑ मे॒धा प्रति॑ष्ठा श्रद्धा स॒त्यं धर्म॑श्चैतानि॒ मोत्ति॑ष्ठन्त॒मनू॑त्तिष्ठन्तु॒ मा
 मा॑ः॒ श्रीश्च॒ ह्रीश्च॒ धृति॑श्च तपो॑ मे॒धा प्रति॑ष्ठा श्रद्धा स॒त्यं धर्म॑श्चैतानि॒
 मा॒ मा हा॑सिषुः। उदायु॑षा स्वायु॑षोदोषधीनां॑ रसेनोत्प॑र्जन्यस्य
 शुष्मे॑णोद॒स्थाम॑मृता॒ः अनु॑। तच्चक्षु॑र्देवहितं पुरस्ता॑च्छुक्रमुच्चर॑त्।
 पश्ये॑म शरदः शतं जीवे॑म शरदः शतं नन्दा॑म शरदः शतं मोदा॑म
 शरदः शतं भवा॑म शरदः शतं॑ शृणवा॑म शरदः शतं प्रब्र॑वाम
 शरदः शतमजी॑ताः स्याम शरदः शतं ज्यो॑क्क सूर्यं दृ॒शे। य
 उद॑गान्मह॒तोऽर्णवा॑द्विभ्राज॑मानः सरि॑रस्य मध्या॒त्स मा॑ वृष॒भो
 लो॑हिताक्षः सूर्यो॑ विपश्चिन्मन॑सा पुनातु। ब्रह्म॑णश्चोत॑न्यसि ब्रह्म॑ण
 आ॒णी स्थो॑ ब्रह्म॑ण आ॒वप॑नमसि धारि॑तेयं पृथि॒वी ब्रह्म॑णा म॒ही
 धारि॑तमे॒नेन॑ महद॒न्तरि॑क्षं दिवं दा॒धार पृथि॒वीः सदे॑वां यद॒हं वेद॑
 तद॒हं धार॑याणि॒ मा म॒द्वेदो॑ऽधिवि॒स्रस॑त्। मे॒धाम॑नी॒षे मावि॑शता॑
 स॒मीची॑ भूतस्य॒ भव्य॑स्याव॑रुध्यै॒ सर्व॑मायुरयाणि॒ सर्व॑मायुरयाणि।

आभिर्गीर्भिर्यदतो न ऊनमाप्यायय हरिवो वर्धमानः। यदा
स्तोतृभ्यो महि गोत्रा रुजासि भूयिष्ठभाजो अध ते स्याम। ब्रह्म
प्रावादिष्म तन्नो मा हासीत्। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥४॥

ॐ सन्त्वा सिञ्चामि यजुषा प्रजामायुर्धनं च॥ ॐ शान्तिः
शान्तिः शान्तिः॥५॥

शं नो मित्रः शं वरुणः। शं नो भवत्वयमा। शं न इन्द्रो
बृहस्पतिः। शं नो विष्णुरुक्रमः। नमो ब्रह्मणे। नमस्ते वायो।
त्वमेव प्रत्यक्षं ब्रह्मासि। त्वमेव प्रत्यक्षं ब्रह्म वदिष्यामि। ऋतं
वदिष्यामि। सत्यं वदिष्यामि। तन्मामवतु। तद्वक्तारमवतु। अवतु
माम्। अवतु वक्तारम्। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥६॥

ॐ तच्छं योरावृणीमहे। गातुं यज्ञाय। गातुं यज्ञपतये। दैवी
स्वस्तिरस्तु नः। स्वस्तिर्मानुषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिगातु भेषजम्। शं नो
अस्तु द्विपदे। शं चतुष्पदे। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥७॥

ॐ सह नाववतु। सह नौ भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहै।
तेजस्वि नावधीतमस्तु मा विद्विषावहै। ॐ शान्तिः शान्तिः
शान्तिः॥८॥

ॐ सह नाववतु। सह नौ भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहै।
तेजस्वि नावधीतमस्तु मा विद्विषावहै। ॐ शान्तिः शान्तिः
शान्तिः॥९॥

ॐ सह नाववतु। सह नौ भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहै।
तेजस्वि नावधीतमस्तु मा विद्विषावहै। ॐ शान्तिः शान्तिः

शान्तिः॥१०॥

